

ESTOL

VIDALBA

QUART TOM DE CRÒNIQUES

Com si fos un pròleg

Si és vere que *excusatio non petita, accusatio manifesta*, no és manco vere que, com diu l'adagi, *peccat confessat, mig perdonat*, emparat idò, amb aquesta veritat de la sabiduria popular, començ la transcripció del quart –i per ara darrer- tomet de les eixides de l'Estol Vidalba. De fet només enregistraré aquelles de les quals en tenc crònica o qualque anotació i que no estan contingudes en els tres primers tomet publicats.

Per ventura direu que *m'abrig abans de ploure*, i és ver, perquè fa tant de temps que En Tomeu Tauler i un servidor, hem posat forques a això d'escriure cròniques “en net”, la lluna ha girat tantes vegades de llavors ençà, el sol ha sortit tants de pics pel llevant i s'ha post pel ponent, el món ha donat tantes voltes i ha fet tanta mudança, els capellans hem fet tants de sermons i hem corregut tant que hem tengut temps de baratar de Papa, de Bisbe i de Parròquies, que tal volta sia arribat el moment de tornar seguir el fil, *ad perpetuam rei memoriam*, de les cròniques de l'Estol Vidalba i deixar enllestides les que havien romàs a lloure i sense enfilear. Ja veurem que en sortirà de tot això, *a la collita se veurà el fesol*.

Vull fer avinent que les escriuré casi tal com les tenc, sense fer gaire correccions, i si en faig, afegint o llevant lo que cregui convenient, que ningú m'ho retregui perquè tanmateix no he de donar la patent a ningú.

Segueusc les cròniques a partir de la plana 304 del tercer tom que va escriure, amb fidelitat i devoció de novici novell –igual que el segon- amb la màquina més aldana del P. Vicedo, el cavaller Tomeu Tauler, mentre un servidor, mogut per tan alt exemple de feneria li anava dictant les notes corresponents, asseguts dins una cel·la del convent de Sant Bernadí de Framenors de Petra..

Encara que les he repassades dues vegades, amb tot i això, sens dubte, hauran passat per malla moltes faltes, que la vostra benevolència sabrà disculpar.

Hala idò, sense mesclar-hi més raons, comencem la nostra tasca i que *Déu li do la maina*.

Joan Rosselló i Vaquer, Prevere

Comencem idò:

26 de setembre de 1988
SANTUARI DE BONANY – PETRA

Ahir, es poble de Petra va celebrar, amb molt d'entusiasme i trui, la beatificació del P. Serra.

Amb aquest motiu, s'Estol Vidalba hem visitat la Parròquia, amb la pica baptismal on el feren cristià. Llavors hem anat an es Convent de Sant Bernadí, visitant l'església on feia d'escolanet, i ara està en figura de "bulto" dret damunt una postissada que, nit i dia, aguanten quatre indiets, pobres ells, perquè no en tenen cap culpa.

Hem retut visita d'homenatge a la humil casa pairal on hi passà la infantesa fins que va partir a fer-se frare menor.

Hem pujat an es puig de Bonany i hem davallat per sa part de Vilafranca. I tal dia farà un any...

10 d'octubre de 1988
FONT DES PI-GALATZÓ-SES FONTS-FONT DES PI

Ha guiat l'amo En Pep Morey. Mos hem trobat en es Pla de sa Sínia, a s'entrada de Puigpunyent, i amb sos cotxes hem seguit fins a sa Font des Pi, una font que antany rajava i ara resta muda i seca, com es brollador d'En Joan Alcover.

Travessam es Pas des Carnisseret, passam per sa Caseta des Foc, i cap an es Galatzó falta gent! Davallam a dinar a ses Fonts. En Jaume de Sa Caixa, Sa Nostra de Petra, du un tros de poesia titulada *Pels dominis del Comte Mal*. No recordam l'autor, però per les característiques respon a un poeta de la «tardana escola mallorquina».

24 d'octubre de 1988
SA VALL- ESTANY DE SES GAMBES-PLATJA
DES CARAGOL-CALA EN TUGORES-
CALA CARBÓ-SA VALL

Amb els deguts permisos, feim casi tota sa passejada d'avui per dins ses terres i marines de Sa Vall d'En Verga. Vorejam s'Estany de ses Gambes, passam per cala En Tugores, i per sa platja des Caragol. Dinam vora mar, guiats tot el sant dia per Mn. Pere Xamena i l'ínclit laic compromès, Andreu Vidal de Felanitx.

7 de novembre de 1988
COMASEMA-SERRA DE SA RATETA-FONT DES
BROLL-COMASEMA

Ens trobam davall es lledoners de s'entrada d'Orient. Li estrenyem cap a Comasema que vol dir *Coma fonda*, pujam pes camí des navaters, cap an es puig de Sa Rateta i Na Franquesa; dinam a sa font des Broll. Feim sa davallada pes Barrancons. Ha fet de guia En Pep Estelrich.

21 de novembre de 1988
LLUCMAJOR-CAMÍ DE GRÀCIA-GRÀCIA-
COVA DES MIGDIA-CURA-RANDA

Encara que es programa no en resàs, avui era sa Festa Patronal. És una llàstima que es qui comanden ara, hagin fet es paper des patró Aranya. Haurà de ser es poble humil i sempre potejat es qui de bell nou haurà de salvar s'Estol.

Avui guiava sa llocada el Rd. P. Jaume Puigserver, franciscà senzill i rector gros d'una gran parròquia, i algaidí fervorós. Així mateix anava un poc acovardat per mor de dona Caterina "Gamundina", que sap moltes coses de per allà.

Després de caminar una estona, hem berenat devora una caseta, amb sa mala vida que donava D. Jordi an En Llorenç Lladó, sobre lo que havien duit en net de Madrid (cosa d'un congrés "internacional", entenent per nacions lo que s'ha d'entendre... i que tractava d'arreglar parròquies). Ni D. Jordi ni noltros n'hem tret suc ni sabó. Per ventura és perquè no hi ha res per treure, ni en brut ni en net. De totes formes, crec que qualche paper rebrem del nostre eminent Vicari General, que també feia fues en aquest Congrés, i era una de les mares que l'han engendrat.

Parlant des Vicari General, podem dir que males llengos mos han fet fixar en una caseta que diuen si és seva, i si hi ve a retirar-se per ses seves profundes meditacions, i per fer creure que se vol llevar sa panxa, cavant ets arbres fruiters... però això no deu ser molt vere perquè s'herba anava pol·lenta. En es fons li passa com an En Pere Fiol, al qual –segons pròpia confessió– li agrada més un llibre que uns gavilans. De totes formes, a aquesta caseta bé li escau la dita del clàssic: *Parva domus, magna quies*.

Hem passat per Gràcia i hi hem deixat ses motxilles per seguir baix baix penyes i –enforinyats dins sa Cova des Migdia– fer sa celebració de sa Festa Patronal. Amb fred, vent i amenaces d'aigo, hem resat i cantat; resat, supòs que bé, perquè jo no sé que hi ha dins es cor ni dins ses intencions des cavallers en quant a pietat i devoció. Crec que tot bull de fervor, però sí que vos puc assegurar que, amb lo de ses cantúries –i això que jo tenc orelles dures i sentit també dur i esquerdat– però amb tot i amb això dic que vos puc assegurar, després de sentir es parer de N' Andreu Genovart, que s'afinació no era de lo més fina, ni ses veus anaven lo unides que tocava, però el Beat Ramon haurà estat ben content de sentir i sebre que uns homes i dones el recordaven entorn d'aquells paratges que, anys enrere, ell albirava.

A Cura hem fet una visita a la Mare de Déu, escoltant abans algunes paraules del P. Jaume, i algunes de més espesses i històriques de l'erudit Gili el qual, paper en mà, mos ha farcit de dades, dates i coneixements i històries de tot allò de per allà, i de

ses finques venudes i comprades, i des Puig d'En Llull, i des ses mates escrites i sense escriure, i del Beat i de Cura, i de N'Abrines i des foguerons de Santa Catalina, i de s'altar dedicat i de tot lo que vos pogueu imaginar. Es qui hagi sortit sense sebre més coses, o no escoltava –cosa que no pot esser- o és un turmassot acabat, cosa manco possible. També mos han donat unes estampetes i hem vist sa Sala de Gramàtica, i agafant es cul amb ses dues mans, li hem estret per avall: uns per un vent i ets altres per una rosseguera que et feia anar viu ferm.

Arribam fins a Son Gener, possessió veïnda de Randa, i allà som obsequiats esplèndidament –encara que no va gaire amb s'esperit de s'Estol- però així i tot es qui remugaven tembé enfornaven. Dic, idò, que som obsequiats per Na Françoise, nascuda al Marroc, cavallera tardana però fervorosa.

Seguim cap a Gràcia i dinam davall sa porxada. En Jesús s'ha etzibat un plat de sopes seques. Brufam amb licor de Randa, present que mos havien fet es frarets de Cura. Panxa plena feim capítol, llegint una crònica d'anys enrere, i donant ses informacions pertinents per sa bona marxa de s'Estol. En Jesús ja mos parla de s'excurció-aniversari i de ses gestions que ha fet en relació als distints plats que mos poden servir i diners que mos costaran. Sa bulla mos sortirà un poc salada, i això que hi ha voluntaris que pagaran es xampany, i es pastisser de Sóller que no record què li diuen, ha sortit voluntari per ses ensaïmades. Almanco En Tous i jo hem votat en contra de sa “paella” que essent lo més barat, serà cara.

Afegitons.- No sé si hem seguit o no exactament lo des programa, sobretot quan deia que, de tornada davallaríem per Randa i Galdent.

Durant la celebració des matí que havia preparada En Puigserver, amb fulletes per a tothom; En Tauler i En Salom han llegit cosa del Llibre d'Amic e Amat del Beat Ramon. Han sortit “ets amadors” que no sé quina la feien. Lo que vos puc dir jo és que “els amadors” dels quals parla el Beat si anaven tan vius

com es nostre Amador que només és un, seguit però ben de prop per sa seva germana; el Beat no en devia veure cap mai de caragol, o espàrec o esclata-sang, quant i més tastar-los.

5 de desembre de 1988 (?)

FONT SUBAUMA – COMA DE NA RIUS (?)

Nota explicativa- Aqueixa crònica que tu, lector amic i pacient, tens davant els ulls, em pens que correspon al dia i excursió assenyalats amb el signe d'interrogació, no perquè dubti de si la férem o no, sinó perquè no record bé, si la crònica correspon a dita excursió. Crec que sí.

Avui, segons En Sebastià Salom, hi faltaven ses vaques sagrades, més ben dic, diria jo, hi faltaven es braus sagrats, perquè no és lo mateix una vaca que un brau, ni de molt! Perquè així com no és lo mateix “Arnau que mestre Arnau”, tampoc no és lo mateix bou que vaca, ni ase d'esquena que una esquena d'ase... perquè sa vaca és, segons es diccionari, *la femella adulta de l'espècie bovina, que en castellà s'anomena 'vaca', i brau és el mascle de l'espècie bovina no castrat i d'edat de més d'un any, en castellà 'toro'*.

Però com que no som a una escola de zoologia vos direm que així com avui no han comparegut ses vaques sagrades, segons En Tià, o es braus sagrats, segons pens jo, -i pens bé- amb tot i això vos direm que, des de ses altures de s'excursió d'avui vèiem “es Morro de sa Vaca” o “sa Vaca de Cosconar”.

Es primers que hem arribat al lloc on mos havíem de trobar hem estat noltros: En Llorenç Riera, el P. Jaume i un servidor. Després ja mos han comparegut el Sr. Rector de Santanyí i es seminarista des seu ús, que haurien arribat es primers si no haguessin perdut sa llet pasturant per altres verals. Llavors ja ha estat un desfer calça: han arribat tots ets altres, llevat com hem dit suara, de ses vaques o braus sagrats: Pep, Tous, Mateu i cunyat. També ha fet falla En Pere Orpí que

havia d'escorxar un solemníssim constipat; En Tauler deia que l'escorxaria per damunt ses penyes de per Cala Rajada, cercant fonoll marí.

D. Jordi i es seu dirigit espiritual D. Rafel, han fet sa seva excursió particular; ses ses manxes duen un altre ritme i es seu col·loquis uns altres entusiasmes, però són des nostres.

Avui s'ha fet l'amo de ses ametles es nostro apotecari perquè En Jesús, havia pres bordada fora Mallorca. En J. Torrents idò, mos ha menat i guiat i dirigit, i ben bé que ho ha fet. Però, de bon començament, hem de dir que hem hagut de partir sense ses nostres senyores, i això que elles, previsoras com les verges evangèliques, havien anat a romandre a Lluç per esser d'hora an es lloc de sa partida. Però ja sabem que entre manicures i moixells, et passa es temps i no te'n tems. Quan feia una estona que caminàvem els hem vistes que mos compareixien; Na Catalina duia es cap embolicat amb un mocador color de rosa que ha estat s'enveja de totes ses altres.

Arribats a dalt de tot, hem vist que anàvem molt bé de temps, per això n'hi ha hagut una partida que han caminat una estona més. Tots han complit com a cavallers devots, llevat des quatre que sempre s'han de fer notar: En aquest cas volem pegar una estirada d'orelles ben a ferir al cavaller Àngel, i una altra estirada, també forteta, al cavaller Pep Sastre que, encara que no véngui gaire, dóna mal exemple als cavallers que mena, i també una bona estreta an es seu cunyat i an En Joan Fiol de Felanitx; aquest darrer no havia vengut mai amb noltros, encara que sia trescador empedreït. Aquests quatre subjectes idò, s'han volgut allargar més que es llençol i han mostrat es peus. Mos han fet passar ànsia, i han arribat panxa buida quan era hora de tornar girar es bous, perquè, atrevits, s'han volgut enfilar per allà on no hi tenien cap feina; però ja se sap que *allà on no n'hi ha que no n'hi cerquin*.

Pep, torna, no mos deixis, t'ho demanam. Posa orde i pega una estirada de brillà. Que això ja no és lo que era. Es bot fa aigo.

19 de desembre de 1988

**ALARÓ-SES ARITGES-PAS DE S'ESCALETA-
TALAIA DE CALS REIS-ES RAFAL-ALARÓ**

S'excursió d'avui estava programada per anar a s'Avenc de Son Pou, però ets entesos com són ara, Mn. Pep Capó, historiador insigne de Santa Maria, i vicari més insigne i més sant des mateix poble, per exemple, l'havien desaconsellada per aquest temps; és millor diuen, quan ve més envant, que es sol i sa claror dominen més sa situació, i no ara que fa es dia com un aglà, i sa fosca s'entrega en un tres i no-res.

Per no embullar la gent mos trobam allà on mos havíem de trobar, i d'allà dirigint es Guia Major, En Pep nostro, mos mena cap a Alaró i Orient, i pujam a Sa Talaia de Ca'ls Reis.

Després de molt de temps de no venir, o millor dit, després de fer es paper des patró Aranya, avui s'ha tornat presentar En Manuel. Sa llocada no era tan grossa com darrerament; érem un trentena, però sempre veus cares noves; un sineuer i tal volta qualcú més.

És una passejada ben agradable, amb vistes garrides de tot, tant cap a ses muntanyes: Puig Major, Massanella... com cap a la vall d'Orient, i cap a Ciutat i Pla de Mallorca, si haguéssim adosat tota sa boira que hi havia, hagués estat com a massa i tot, lo que hauríem xalat veient tantes i tantes belleses.

Uns moments hem anat com aperduats sense endevinar es camí, i això que, com ja he dit, guiava En Pep, ara figurau-vos si no fos estat ell es guia! Què han de fer es porcs si ses ovelles grufen!

Caminam una estona per una mala petja ferm que ha duit el nostre silenciós Marc ha enfonyar es peu dins una encletxa, i ben estret que li tenia, tant que casi casi hi ha hagut de romandre; ben just li ha vengut es treure'l, primer a força de forces, sa sebata i llavors la resta.

En Toni Frau de Sóller anava devora una sollerica i li contava tot entusiasmat lo "hermosos" que són es cavalls i es

toros de “lidia”, i sa silueta d’una dona nua, tenia corda i veu a voler; ha xerrat fort i molt de temps sobre es mateix tema que el devien sentir de s’altre cap de muntanya.

Hem dinat davant ses cases més de mig esfondrades Des Rafals. Es ventet era viu i fresc, i la vista es podia estendre fins a la mar de Ciutat. Després de dinar hem fet capítol parlant, sobretot de la pròxima excursió an es Tomir que ha de ser per boldrons.

A sa davallada hem deixat En Pep, En Biel Amengual i es sineuer nou que nom Joan, perquè havien de provar un altre camí.

Arribant a baix mos hem trobat a un cap de cantó i hem demanat an En Manuel que anava davant davant amb En Biel Pérez, si no seria millor prendre pes carrer de l’esquerra; En Manuel, segur d’ell mateix, mos ha dit que *la màxima seguretat és l’experiència*, i ha seguit per allà on es seu capet li tirava; noltros emperò, fiant-nos de N’ Amador que ho acabava de mirar, hem pres per un altre carrer i hem anat bé, no hem voltat tant i hem arribat primer que aquells homes tan llests.

Molts d’anys! Molts d’anys! Som damunt festes. I cadascú a ca seva.

1989

2 de gener de 1989

PUIG TOMIR (per boldrons)

Nota explicativa. - Abans de que comenceu a llegir, vos vull fer avinent que aqueixa cròniqueta no sé si correspon al títol que li he enflocat perquè, segons un full que m’ha donat En Pep, tal dia com avui l’excursió estava anunciada d’aquesta manera: **BINIFALDÓ-PAS DE SA PARET-PUIG TOMIR-PAS DEL DIABLE-BINIFALDÓ.**

Ell avui hem fet boldronada i mitja! Mos havíem de trobar a dalt des Tomir damunt migdia, i mos hi hem trobat casi tots com veureu un poc més envant.

Sa passejada d'avui per tant, era per boldrons i pujant per diversos camins. Hem vist molts de cavallerets nous: alguns de Sòller, un de Vilafranca de bones talles i ben grassonet, i tres llubiners ben etxerevits. També se n'han presentat de no tants nins, alguns de Campos, etc.

Hem dinat allà damunt i, entre tots, paràvem un redol des comú d'una era ben grossa. Hem fet foc a dos llocs distints i això que per allà no hi havia un branquilló que és un branquilló, Però sa previsió i es bon seny d'alguns cavallers ha fet pellucar p'es camí un parell de braçadets de branquetes i tronquets, i encara n'ha sobrat un manat.

Després de dinar s'ha tengut capítol convocat i dirigit p'En Manuel. Mos ha presentat es calendari d'excursions del pròxim semestre, sa ruta d'estiu i s'excursió de lluna plena. S'han fet algunes esmenes i hem quedat d'acord amb vista a sa propera trobada que és sa de s'aniversari.

Avui mos han mancat dos des cavallers més fervorosos: En Pere Orpí i En Tomeu Tauler que són a pasturar i guardar es seus escolanets per sa Colònia de Sant Pere.

Es boldró nostro ha estat es més nombrós, ja feia estol. Hem pujat per Míner Petit i per Míner Gran. Mn. Pere Xamena que menava sa seva germana Antònia, monja trinitària i una altra, i N' Andreu Vidal, no han anat de peres, i s'han retut abans de sa darrera estirada.

No tenc pus escriguera. Que així com hem vist començar aquest any, el vegem acabar si convé. I que la pau del Senyor sia sempre amb tots nosaltres. Amén. *Fiat, fiat.*

16 de gener de 1989
COLL DE SÓLLER-PAS D'EN TOPA-CARRETERA
DE SA TELEFÒNICA-COLL DE SÓLLER
XVIIIè ANIVERSARI DE S'ESTOL

Mai havia estat tan ver com avui s'adagi que diu: *Canten papers i menten barbes*, perquè ni hem anat ni hem dinat en es

llocs indicats. Lo únic vere de sa fulleta ha estat es lloc de trobada, devora sa benzinera de Sóller.

Quan hi som tots mos tornam encolcar i li envelam cap an es Port, però no hi arribam. Deixam es cotxos devora un hotel i partim a peu sense aturar-mos fins que arribam an es punt on havíem de berenar, un lloc ben alegrívol des d'on podíem escampar la vista sense topar amb noses; d'aquesta manera hem contemplat ben a pler el cel, la terra i la mar i moltes altres coses que feien contemplera, també n'hi havia d'altres que no en feien tanta com, per exemple, s'eixutesa que hi ha per camps i garrigues.

Passant per Ca ets Avinyons, trobam l'amo que mos obri ses portes de pinte en ample, i empatant la xerrada, mos diu que sa cussa li va menar tretze quissons, però només en puja cinc, tots mascles. Sempre han rebut ses femelles.

Mos acompanya fins al cap damunt de Na Catanya, encara que no estàs previst ni noltros pujar-hi ni que l'amo mos hi acompanyàs. Seguim fins a es far de Muleta passant per dins un savinar tot cremat.

Amb sos cotxos pegam an es Coll de Sóller i dinam en es restaurant més gros des dos que hi ha. Avui ha estat un dia molt propici per veure un parell de castes de murteres: unes que feien es murtons blancs, altres de fulla petita i unes altres carregades de murtons que podríem anomenar "normals" i negrejaven de tants que en duien de penjats.

Per si no ho sabíeu i teniu vessa de mirar es llibre del P. Bonafè, vos diré seguint el bon fraret que aquesta planta se diu en general *Myrtus communis*, i que el substantiu *myrtus* és grecollatí que deriva de *myron* = perfum. I *communis* vol dir que és molt comú, que n'hi ha a rompre i a voler.

Vos convé sebre també, i seguim feelment el P. Bonafè, que "les fulles, les flors i els murtons són tòncics i estimulants. La infusió de 30 grams de fulles per litre d'aigua és diurètica i anticatarral; usada externament en fregues de ferides i bonys és antisèptica i astringent pel taní que conté. Les fulles tendres

macerades en vi durant alguns dies constitueixen un excel·lent aperitiu. L'essència de murta és un cosmètic desodorant i antisèptic. La bullidura de fulles i fruits evita la caiguda dels cabells i els conserva negres”.

I segueix aquest bo de frare: “Entre maig i juny floreixen les murteres, i entre Tots Sants i Nadal maduren els murtons. Ja no sé si trobareu res més embaumador que una murtera en flor ni res que faça més festa que una plaça o un carrer emmurtat, ni una cara més joiosa i més gentil que *una cara de murta florida*, com diu el nostre cançoner.

Ramellet de murta tenra,
ja pots començar a florir,
a ta mare tenc de dir
es vespre si em vol per genre”.

I jo encara hi afegiria aquestes altres:

*Margalida, Margalida,
mai me cans de mirar-te,
a los meus ulls véns a esser
com la murtera florida.*

*Cara de murta florida,
vós me deis que teniu set;
vet ací un guinavet,*

xapau-me el cor, atrevida..

*Has anat a sa murterta
i murta no m'has duita;
diuen que murta, amor fuita,
i jo la vui vertadera.*

*Vet aquí un brot de murta
collit de la meva mà
per veure si et tornarà
aquella amor que t'ha fuita.*

Bé, deixem ses murteres i es murtons i anem a dinar que comença a esser hora. En es restaurant mos hi trobam tots, i quan

dic tots, vull dir tots. M'explic: tots, som es qui hem anat amb so boldró gros i encara no n'hem renegat; tots, són es qui han vengut a Sóller, però són de tirada curta. Tots, són també és qui se tenen per puritans, i se creuen que només ells tenen s'essència de s'Estol, i tots, són encara es qui per feines o malaltia no poden venir a caminar i s'han de conformar amb sa dinada. Dic, idò, que en es restaurant mos hi trobam tots que a s'hora de comptar som una seixantena.

Ocupam sa sala de s'enfront amb taules guarnides amb estovalles vermelles davall i blanques damunt. Es nostre amic Frau infla i sona ses xeremies. Molt bé home! Es qui volen, beuen un glopet de "vermut". Dinam d'arròs sec a voler ja que no hi darrerria. De plat dolç hi ha ensaïmada feta pes nostre xeremier que és forner i se guanya ses sopes fent sopes, pa i dolçures. També hi ha xampany, cafè i suc. Es cavallers normals mos curam sa nafra amb 200 duros. Ets altres, com són per exemple, es forner suara anomenat, es Tonis, es Sebastians i sollerics, les surt més car perquè paguen moltes de ses caboteries que hem menjat.

Després de dinar hi ha discursos i parlaments. Els indicaré i si me'n falla cap ja me corregireu. Tampoc no record s'orde exacte d'actuació. Només record que es primer que havia de sortir era En Cabot i no ha anat de peres; s'ha aixecat, ha remugat i s'ha tornat asseure. En Manuel ha llegit una carta que mos ha enviat es nostre germà cavaller Tomeu Barceló que se torna guanyar la vida temporal i eterna fent feina amb sos negrets, allà per les mars perdudes, lluny, molt lluny. Mos proposava En Tomeu, fer una ruta d'estiu pel Burundi. No crec que plogui d'aquest tro.

En Llorenç Lladó ha llegit uns Goigs que el no cavaller Rafel Horrach ha escrit sobre el venerable Tomeu Barceló.

Un servidor he llegit una plana de consideracions piadoses.

El guia major Pep també mos ha donat una lliçó de moral i de vida eterna.

I En Pere ha llegit unes gloses fetes a posta per avui.

I ja no sé si n'hi ha hagut pus de romansos d'aquests.

Hem estat molt contents, sobretot es cavallers més antics, de veure que també ha acudit, devora ets altres fundadors, l'honorable Francesc Adrover.

Abans de partir mos han retratat.

I tal dia farà un any de tot això. Que Déu mos conservi s'humor i sa caminera. Amén.

**Discurs del cronista en la celebració del XVIIIè
aniversari de S'Estol Vidalba.**

*Cada dia surt es sol;
tant surt per jo com per tu,
i no se pon per ningú
sinó perquè Déu ho vol.*

I noltros, no cada dia, com es sol que ha de fer molt de camí, i molt amunt, i ha d'anar per tot lo món, però sí cada quinze dies sortim a fer una volta. I d'això ara en fa devuit anys. Per lo tant, estimats cavallers, voldria posar a sa vostra consideració algunes idees que esper sien profitoses per al vostre bon comportament.

I sense mesclar-hi més raons comencem a debanar: Sabem per experiència que d'una garrova en surten garrovins, i d'un garroví en neix un garrover; que d'un ou en surt un poll o una truita, i d'una somera un ruc; d'un seminarista en sol sortir un capellà, i de la sagristia, ses misses; i de s'Estol Vidalba en surten devuit anys de rossegar i trescar per ses nostres muntanyes i comellars, devuit anys d'anar i venir, de pujar i davallar, de fer i desfer, de buidar i omplir... Fa devuit anys, digníssims cavallers, que s'Estol Vidalba rodola per aquest món. Devuit anys de pelegrinar i donar bons exemples roi seguit i per tot arreu; devuit anys de forjar amistats, trempar rialles i compartir suades i cansaments...

Per això és ben just i posat en raó que, almanco una volta a l'any, el nostre Estol faci una mica de returada i entorn d'una taula, recordi el dia del seu naixement, el dia en que el món es va

desxondir amb un boldró de cavallers com noltros. Es dia que es sol va néixer dins es llevant com sempre, però va escalfar un esplet de cavallers com es de sa Vidalba.

Sed non omnes arbusta iuvant, com diria el clàssic, (que podríem traduir amb una certa llibertat dient que “n’hi ha que fan nassos a lo bo), per això, a més de compartir sa dinada posant peus davall taula, serà bo fer memòria d’aquest devuit anys, ja que, com diu Sant Agustí: *Non enim amas et deseris*, o sia, no te fas trons de lo que estimes. I noltros estimam s’Estol, i l’estimam molt i de tot cor.

Sabem que devuit anys, dins sa vida pública és una edat apta per considerar ses persones com a majors d’edat; ara que a noltros poc mos atany aquesta llei perquè mos ve de naixor esser persones de seny ben complit, i no hem de mester normes que mos diguin quan tenim coneixement, ja que noltros no som com n’hi ha que el tenen tot perquè no l’han usat mai, noltros sempre el feim servir i sempre mos ne queda a voler per a exemple dels bons i confusió dels malvats.

Tal dia com avui, germans estimats, és ben escaient recordar tants i tants de cavallers que al llarg d’aquests devuit anys han conformat el nostre Estol. Molts ja no hi són, -d’aquests un ja el tenim al cel, bon repòs i bon remei-, però d’altres, ah aquests altres! han fet figa, han estat venturers i bords, han guaitat i com que es frit no els agradava, han girat s’esquena i no els hem vist pus; altres no han tornat perquè s’Estol els era petit i se pensaven que anava per a ells allò de *ad majora natus sum*, (he nascut per a coses més grans), i lo que han fet ha estat ets ous en terra com es sebel·lins; altres no vénen perquè estan forçats per ses feines o duen altres bulls o quimeres; també n’hi ha d’altres que s’han retut per simple llei de vida i anys –honor sempitern a tals cavallers! i aquests darrers, juntament amb noltros que per ara mos mantenim feels a ses nostres constitucions, som es qui de fet avui feim memòria des naixement del mai prou alabat Estol Vidalba.

I com que, segons El Llibre, *Dulcedo animae sanitas ossium* (Pr 16,24), volem seguir, mentres Déu mos doni salut i humor, trescant per ses nostres muntanyes i comellars, perquè no volem passar per escarabats botetxos, ni volem presumir de fantasies segons quines, com diu sa cançó:

*No t'enamors de ses robes,
de botonades ni creus,
ni t'enamors de ses veus,
sinó des fets i ses obres.*

I ses obres aquí les teniu: devuit anys de trescar!

I que això no tengui fi com l'amor de Déu és lo que vos desitja aquest servidor vostre. Amén.

XVIII ANIVERSARI DE L'ESTOL VIDALBA

Mitja dotzena de gloses malgarbades

(una per cada tres anys, i gràcies)

Devuit anys de caminar

fan una dotzena i mitja:

molt de carbó dins sa sitja,

damunt s'era molt de gra.

S'Estol Vidalba ha crescut

en anys, en llocs i en persones:

ha contemplat moltes ones

i ha conservat sa salut

Tots plegats a caminar

sortim cada quinze dies:

hem suat moltes camies

per sa muntanya i pes pla.

No pretenc de glosador,

enc que em tenguin per poeta:

com més enfora és sa meta

més s'allarga sa cançó.

Celebrem junts, un any més,

de s'Estol s'aniversari:

sembla més dolç el Calvari
si la Pasqua ve després.
Cavallers! Trescau cantant
es camins de sa nostra Illa.
Ompliu de pau sa motxilla
i seguiu sempre endavant!

*(Mossèn Pere Orpí i Ferrer,
gabellí-montuïrer
que no fa gaire renou,
aquestes gloses va fer:
dia setze de gener,
mil nou-cents vuitanta-nou).*

30 de gener de 1989

SOLLERIC – PUIG D'AMÓS – SOLLERIC

Mos reunim devora Sollerich. Som molts com sempre.
Passam sa quarantena. Berenam grandia. Es camí de pujada és
molt guapo.

Feim una aturada devora un portell. Es directors espirituals
intenten que la gent faci oració, emperò s'estol està molt escampat,
hi ha cavallers per tot, uns més amunt i uns altres més avall; uns
no escolten i altres no volen escoltar; uns callen i altres xerren.
Es directors canten i fan cantar, però molts en fan tant de cas
com de sa coa des moix.

Es parla d'un llibre que ha publicat es cavaller Nofre de
Puigpunyent, a qui l'interessi que ho digui, i pagant i agraint, el
podrà tenir i llegir. Ho diu En Pep que ja el té i regalat. Així fa
bon fer propaganda. En Biel Pèrez s'ofereix a dur-ne a tots es
qui en vulguin.

Arribats baix es cucuió des puig d'Amós, n'hi ha que puguen
tot dret, altres en canvi, se n'afluixen i s'estimen més fer un poc

de voltera. Es qui parteixen tot dret tenen s'ajuda d'una corda per aferrar-se.

Dinam a s'altra part de sa cucuia, llegim un bocí de crònica d'antany i començam sa davallada. En Jesús que és es guia d'avui perd es camí i noltros amb ell. Feim un parell de marrades, ara envant, ara enrere, ara per aquí, ara per allà, ara per amunt, ara per avall, a la fi, després de passar per llocs amb molta llenya i roques no gaire amables, trobam es camí que cercàvem.

Arribam an es cotxos, i bona nit si et colgues.

13 de febrer de 1989

**CONSOLACIÓ DE SANT JOAN-POU DE SA
BARONIA-SES ROQUES-ES REVELLAR-PUIG DE
SANT NOFRE-CAMÍ DE SON BARÓ-SANT JOAN**

Mos trobam en es puig de Consolació. Escoltam una documentadíssima lliçó històrica a càrrec des rector de Sant Joan, Mn. Gabriel Ferriol i Antic. Es nostre erudit Toni Gili, si s'hi hagués posat, hauria menjat polseta a voler. A sa capella feim visita a la Mare de Déu i cantam una cançó.

Berenam just davant Ca's Donat on hi havia taula parada –si no vaig errat- per sa família Amador. Hi havia moltes coques de verdura i bon vi. Vos dic que l'hem deixada ben arraconada a sa vergonya; es moixos que són es moixos poc hi han tengut que fer darrere ses nostres panxes vergonyants.

Hem seguit amb més explicacions des Rector i de N' Amador. Res han deixat per verd.

Hem dinat damunt es puig de Sant Nofre, després de visitar ses cases de Sa Bastida i beure en es pou de n' Amet.

P'es camí d'anada mos hem aturat a reposar davall es Garrover de sa Senyora.

Sa lectura de després de dinar només l'hem escoltada una partida; es sollerics i alguns altres pasturaven per altres indrets no gaire enfora, és una llàstima que no s'hagin acostat.

27 de febrer de 1989
SA GRANJA-CAMÍ DES CORREU-PUNTALS DE
PLANÍCIA-SON VIC-SA GRANJA

Des dos guies només ha acudit l'amo En Pep, perquè En Nofre encara no està bo del tot de s'operació que li feren s'altra diassa.

Només hem fet una part de s'excursió programada perquè llavors no sé què ha passat i l'hem allargada. Hem dinat devora Ets Aujubets. Un boldró no hi ha arribat, era gent de cama més curta, llevat d'En Tomeu Salvà que s'ha retut per acompanyar sa seva doneta.

13 de març de 1989
VALLDEMOSSA-SA COMUNA-FONT DES VERGER-
MOLA DE SON PACS-SON CABASPRE

Avui En Jesús ha anat tot es camí darrere darrere. Per ventura ningú s'hi ha fixat, però aquest humil cronista en sap es motiu. Perquè supòs que tots estareu ben d'acord que no és propi d'aquest bon Jesús anar a sa coa, ell que sempre atropella davant davant. Idò heu de creure i pensar que no és que se volgués retre, ni que estàs cansat, ni que ningú li hagués fet cap mal paper. Si avui anava a sa coa de s'Estol no era ni més ni pus que per mor d'unes píndoles que pren.

I ara voltros direu: I què hi tenen que veure unes píndoles amb so anar sogueu sogueu darrere s'Estol? Molt i gens. Molt si un és educat com En Jesús nostro. Gens si un se'n fa trons de tot i no mira prim en res. Perquè es resultat d'avui no anar davant era per no ferir ses orelles ni es nas des qui seguien cou-cou. Perquè heu de sebre que ses ditxoses pastilletes curen lo que han de curar, però també destremen ses canonades de sa part posterior des nostro cos, i en surten aquells renous i perfums tan ofensius. Per això anava on anava.

Il'acompanyava ben falaguer es nostre amic l'amo En Pep que anit passada va sopar de mongetes.

29 de març de 1989

SÓLLER-PUIG DES MORO-SÓLLER

Hem fet s'excursió en dimecres per mor que dilluns era sa segona festa de Pasco, i no convé anar de muntanyes en dia tan senyalat. Han vengut molts pocs cavallers des qui podríem anomenar "històrics". Per exemple, no hi havia ni En Pere Orpí ni En Tomeu Tauler, ni Na Joana Moragues. Aquests dos subjectes, Pere i Tomeu, se n'havien de menar escolanets d'acampada dos o tres dies. Na Joana de Montuïri ahir va fer s'estrall p'es Puig de Sant Miquel i per Plaça, i avui havia d'escorxar es moix. També ha fallat En Mateu Canyelles que devia aferrar segells o vés a sebre quina la feia. Ni mos ha comparegut En Tous, ni ets inquers, ni molts des qui solen venir. Avui només hem estat devers dues dotzenes, entre cavallers i cavalleres, alguns de nous, entre es quals hi havia un cavalleret de Sóller que venia amb son pare que ja havia acudit algunes vegades.

Feia de guia l'amo Andreu "Topa" que ha guiat fins que ha pogut, perquè quan ha vengut lo bo de fer, En Jesús que sempre havia anat darrere, sense dir res, ha passat davant i se n'ha menada sa guarda per avall i ja no els hem tornat trobar fins que els hem vists asseguts davall unes alzines dinant es més descansats del món.

Feia poc que havíem començat sa caminada i hem passat per damunt un pont que travessa sa via des tren. Mos han fet aturar i En Jesús mos ha explicat per què hi havia taulons que feien postissada a ses baranes des pont. Resulta que antany una guarda d'al·lots jugaven per allà, i n'hi va haver un que no va tenir altre acudit que compixar es tren quan passava però com que es roi va banyar també es fil que dur es corrent elèctric, no vos dic jo si la cosa va pintar malament per aquell malanat d'al·lotell perquè heu de sebre que d'electricitat n'hi ha que va i ve, i d'altra que ve i va, i aquella en lloc d'anar va venir cap a ses

conductes d'aquell bergantell que va pagar cara sa seva fantasia. Més envant En Jesús mos ha contat més coses, aquesta vegada tota sa història des pas de s'al-lot mort.

Passada sa paretota de damunt es Puig des Moro hem seguit fins an es capcurucull i després d'haver reposat una estona, partim per avall. Just devora es darrer portell de per aquí dalt, passada d'un bon tros sa paretota des moro, hem fet un altre descans i aquí ha estat on En Martín ha pres ses messions p'es seu compte i a baix mos veurem.

De pujada hem fet una partida d'aturades per esplaiar la vista cap an aquells paratges tan meravellosos que becaven damunt Sóller, es Port i muntanyes que enrevolten aquella vall tan plena de tarongers i turistes.

Després de dinar hem escoltat una carta que s'ha enviada de part del bisbe Casaldàliga a tots es grups o persones que de qualque manera li han fet costat –noltros n'hi férem amb una carta- després que es romans d'ara li han pegat una estirada d'orelles perquè troben que no diu lo que ells volen que digui. Sa carta ha estat llargarudíssima i jo he escoltat ben poc perquè tenia més son que escoltera.

Passant per ca'N Prohom i ca'N Mico mos aturam i mos deixen aficar un poc es nas per allà dins.

I ara sí que ja no feim altra aturada fins an es cotxos. I ja sabeu lo que sol passar quan arribam an es cotxos: els posam en marxa i cap a cases falta gent.

Notes: a) En Jesús mos ha dit que feia 79 anys. Que no s'aturi per ara si convé.

b) Na Catalina d'En Gamundí estava tota satisfeta perquè avui havia estat una excursió amb moltes returades.

INICI DE CURS – 1989-1990

PRIMERA EXCURSIÓ: MOLINS DE LLINARS-U PARAIGO-VALL DE TERNELLES

Ens reunim devora es monument a En Costa a s'entrada de Pollença, i a penes saludats es vells i es nous, començam a vendre exemplars de la Bona Nova en la parla popular de Mallorca, i com que els donam a bon preu i En Tomeu i jo servim per fer propaganda, ben aviat en tenim una bona partida de venuts i cobrats.

Mos donen un mapa un poc desbaratat perquè pareixia una escapció d'una altra passejada o no estava ben fet si era per avui. Traginam la gent fins apropet de s'entrada de Ternelles, Berenam su-allà i hi deixam només es cotxos imprescindibles. Tota sa llocada torna arrere i cap an es camí des molins de Llinars per començar sa vera caminada. En Manuel enfilat damunt una paret, talment un Sant Vicenç Ferrer, mos fa una mica d'explicacioneta.

Pujam p'es camí des molins i mos aturam davant ses barreres des darrer de tots. Tocam es timbre i mos surt un home que, després d'un breu parlament amb so nostro guia d'avui, mos obri i travessam s'hort de darrere ses cases. De totes maneres En Manuel ja havia informat de sa nostra venguda. Em pens que aquesta casa és un lloc de "teràpia-feina" per ajudar a gent drogada, però d'allà deçà ses Espanyes. Els duen, els tenen una temporada, els se'n tornen i ja està.

Botam sa darrera paret i feim una bona aturada davall ses alzines i devora una font que donava un bon bram. En Manuel mos fa resar, seguint unes fulles que mos havia repartit al principi, i després d'haver-nos dit qui era sa qui va escriure allò. Es títol de ses fulles deia. "Viatge interior" i estaven plenes de parells de botes i de petjades. Era com una poesia que no s'avenia gaire, amb retxetes llargues i curtes, però era molt devota i fervorosa. En Tomeu Tauler ha llegit cosa i entre i entre hem cantat repetint sa mateixa cançoneta.

Investim llavors una pujada ben aspra que mos fa fer uns alens ben espessos. Després de reposar uns instants a s'ombra d'unes penyes, davallam fins an es llit d'un llarg saragall i altra volta per amunt s'ha dit. Ha tornat esser una pujada ben empinada que mos ha fet suar de casta granada. Un tal Pare Alomar, capellà de la Missió, que venia per primera vegada, s'ha retut i ha tengut un acubó; N' Amador que és des seus l'ha agombolat, assistit p'En Joan, es nostro apotecari, i per Na Catalina Rosselló que li aguantava es pols.

A força de premudes i pantaix arribam an es coll de Tirapau; es grup que mos trobam primer allà dalt, reposam una estona i partim cap a U Paraigo i allà dinam.

S'altre boldró que anava ranquejant, i que havfem deixat devers mitjan torrentera, quan arriba an es coll, davalla un poc fins que s'assola a s'ombra d'un penyal per posar miques i davallar tot dret cap a la vall de Ternelles sense arribar a U Paraigo.

Segons ets entesos, tirant un poc amunt, cap a sa cucuia des Puig Gros de Ternelles, hi ha una font, que En Pep acompanyat d'En Biel Pèrez no havien estat capaços de trobar; idò avui un des nostres joves del qual ara no record es nom, amb so dinar encara a sa boca li ha estret per amunt, i no ha tengut repòs fins que s'ha feta seva sa ditxosa font; ha vengut a dur-mos sa nova, i es més fervorosos li han acopat amb ell a veure i beure d'aquesta aigo que degota tira tira dins un cocó, deixant una aigo ben fresca i estil·lada. Mos n'han duita perquè la tastàssim.

Sa davallada cap a la Vall de Ternelles també ha estat ben vitenca i entremaliada amb molt de rost, amb moltes pedres i qualque aritja i amb tantes carritxeres que no veies on posaves es peus, amb greu perill de travelar amb ses mateixes pedres o qualque branca de llenya cremada que per poc que badassis posaves ses beaces en terra.

A la fi arribam an es bon camí i deMMsprés d'arreglemos es dos grups i reposar una bona estona, investim es darrer

tros d'excursió que ha esta un xalar. N'hi ha que se renten es peus en es torrent que travessam.

Sa darrera estació ha estat a sa font de s'Ugueret ("algueret").

Nota: No ha estat només es capellanet de la Missió s'únic que ho contava espantós, demanau-ho an En Joan Vidal i a Dª Catalina que també ha tengut un baticor.

6 de novembre de 1989

ERMITA DE BETLEM

Si es comptadors no han comptat malament, entre cavallers i altres persones, avui hem estat cinquanta-sis subjectes.

Després de trobar-mos allà on deia sa fulleta, seguim amb sos cotxos i llavors investim a peu cap an es caló de Betlem, fent abans dues aturades: una per escoltar una breu explicació geogràfica i situacional, i una altra de millor encara, per berenar i menjar, es quatre venturosos, un bocinet de "pastís de pobre".

Feim un poc sa torniola pes caló i, amb sos cotxos, arribam fins an es portell de sa possessió de Betlem. N' Andreu mos torna sermonar i li estrenyem cap a s'Ermita. Passam pes Grau, coster coster des torrent i en esser an es collet posam forques per reposar i pregar. En Manuel mos fa lectura i En Tomeu mos fa cantar. Per ventura, degut a sa festa de Tots Sants i els Morts, sa gent ja està cansada de resar, ja que n'he vists molts de ben distretots, jo i tot que som tan fervorós i bon homo.

Parlant d'En Manuel vos diré que feia un col·loqui ben devot amb En Biel Pèrez sobre pregària i altres herbes d'aquestes, i posava molts d'exemples: *Si vengués una prostituta a confessar-se i me contàs sa seva vida, jo...*

Arribats a s'ermita, n'hi ha que dinen devora sa font i altres devora sa capella. A les dues i mitja mos reunim davant s'atri per celebrar ses noces d'or matrimonials des nostre amic Jesús Martín que mos ha convidat a menjar "cuqueta" feta seva i a brindar amb vinet dolç.

En Tomeu Salvà ha llegit un discursset i En Llorenç Lladó ha donat fe, sense papers per mor des centralisme de Ciutat, ha dit, de que és vere que fa cinquanta anys que En Jesús se va casar amb sa seva dona.

En Jesús ha rebut, de forma privada, un present de Dª Catalina i un altre d'En Salvà.

Dª Catalina duia un mocador color de rosa pes cap perquè es vent no la descambuixàs.

En Jesús no ha pogut parlar perquè quan anava a investir, s'emoció també investia i l'homo feia sa llagrimeta. Molts hem quedat amb s'endarrer des casament, i sa guerra civil i l'any trenta-nou. Li hem cantat "ad multos annos".

Hem davallat per En Coassa. Seguia es vent. Es més cercadors han trobat un parell d'esclata-sangs.

DISCURS D'EN TOMEU SALVÀ:

Jesús, amb aqueixes quatre retxes escrites avui per dir-te lo següent: És orgull el poder felicitar-te amb motiu de les teves noces d'or. Escolta bé, moltes vegades he pensat en les teves paraules dites un dia en que mos digueres no haver tengut mai cap parauleta amb la teva companyera, sa teva dona, cosa molt estranya i mal de creure que, com bé tu saps, molts molts des que mos escolten ho tenen molt mal d'entendre, però jo haguent vengut amb tu d'excursió, amb aqueis casi tres anys, ¿si te crec? He arribat a sa teva conclusió que han de ser dos per barallar-se, perquè si n'hi ha un que no es vol barallar, s'altre ho té mal, molt mal de fer; i partint d'aquí, Jesús, et vull dir: gràcies per la teva amistat, gràcies per la teva sinceritat, gràcies per la teva paciència, gràcies per la teva "humildat" perquè el que fa amb els altres lo que tu fas, això és verdadera amistat; amic jo som teu, els qui t'enrevolten ara també i molts d'altres que ara no se troben aquí. Però ara escolta bé lo que te dic: Aquests cinquanta anys valen molt dins la balança del temps, aquestes són noces d'or, però també aquests companys que tens d'excursió i que

has conseguit al llarg de la teva vida també pesen amb or, d'or és sa teva persona, en aquests moments plens de salut, i lluita en la teva vida de cada dia, amb la il·lusió tan forta com quan eres jove. És vere allò que diuen que no són els anys els que fan tornar vell a la persona, sinó l'esperit, i tu, Jesús, els tens jove com un al·lot de devuit anys.

Gràcies per haver-me escoltat tots i per la vostra paciència.

Que en puguis fer vint-i-cinc més almanco, i es que estam aquí ho poguem veure si Déu ho vol. Si no ho vol serà que no convé.

Molts d'anys per tu, Jesús, i la teva companya.

Camina caminaràs per envant te faràs.

Felanitx-4-XI-1989.

1990

15 de gener de 1990 – XIXè aniversari

LLUC-ALBARCA-SON COLOMÍ-ALBARCA-FONT SORDA-ESCORCA

Si voleu sebre s'itinerari de s'excursió d'avui ja ho mirareu a sa fulleta. Però per si al cas qualcú ha deixat ses ulleres, així mateix el vos posaré.

Deia es full informatiu i informatitzat per l'eminent Manuel que havíem de partir de Lluc, i travessant Es Clot d'Albarca, seguiríem es torrent de Lluc i llavors pujaríem fins a Escorca per dinar en es restaurant, ja que avui celebràvem es denovè aniversari des nostre Estol.

Tot s'esbart es reuneix a s'aparcament de Lluc. Som molts. Uns amb desitjos de caminar lo que mana sa llei manuelenca; altres, de cama curta, vénen amb so propòsit de no caminar tant, no fos cosa que se foradassin es calcetins i en arribar a ca seva

els batculassin; i n'hi ha uns altres que sols no volen donar cap passa per no esquinçar ni roba, ni sabates, ni calcetins, però tanmateix faran olor de peus i suarda.

Com que En Manuel vol sebre quants som per lo des dinar, mos fa fer files que ell anomena "coordenades"; a força de sermonejar compta sa tropa i després de fer tres boldrons, cadascú parteix amb sos seus. Jo li estrenc amb so boldró des torrent; som bastants es qui volem pujar a Escorca després de davallar pes torrent de Lluc fins a s'entreforc des de Pareis. Ben prest mos aturam a berenar, i com ets israelites a sa seva Vetla Pasqual, menjam de drets, i això que no frissàvem gaire. En Tomeu Tauler reparteix es dinar que ses monges de Porreres havien preparat p'En Francesc Ramis que no s'ha presentat.

Es temps que berenàvem ha passat l'amo d'Albarca, el P. Barceló l'ha escomès i han xerrat un instant; sa madona d'aquesta possessió mos ha obert ses portes de pinte en ample i hem pogut veure sa clastra plena de tests i plantes esponeroses, ses cases, amb sa cuina antiga i neta, es rebost farcit de porquim fresc, amb una perxada repleta de cuixots i llonganisses i sobrassades.

Hem seguit daixo daixo, passant ran d'unes cases deshabitades que no record com s'anomenen. Ets únics habitants d'aquests paratges, llevat des bestiar de llana, són es porcs que pasturen esperant, incoscientment, anar a fer companyia a sa perxa d'Albarca o qui sap a on. Estant amb aquestes arribam prop des llit des torrent i es "padres graves" de s'Estol romanen en là, com sa jaia Miquela, ja que s'han trobat que es torrent, a redols venia ben gros, i feia molt mal passar; per això després de tirar junta i que En Joan Fiol amb En Salvà i un altre felanitxer intentassin pujar cap a Escorca per un altre indret, noltros giram es bous i desfeim es camí fins que mos tiram cap a Son Macip per prendre es camí que de Lluc mena a Escorca. Passant per devora ses cases nos surt un dona que mos fa una bona escomesa de crits i renou

com si fóssim uns malfactors. L'hem deixada escainar, dient-li però, que aquell camí era públic, i En Joan "Turricano" li ha demanat si fèiem res de mal; ell encara no havíem caminat cent passes quan de per darrere una portassa gran i lletja mos han envestit es crits d'un homo que semblava esperitat, tant se desesperava, emperò noltros no li hem fet gens de cas, l'hem deixat cantar i és ben segur que si no s'ha aturat encara crida.

Es qui anàvem darrere amb En Pep mos hem aturat a beure a sa font Sorda que, segons ell, és una de ses millors de Mallorca. Pes camí sentim veus i ha estat En Tomeu i algunes montuïreres que anaven aperduats i que també han rebut ses envestides des macipers. A la fi mos replegam tots i, després de passar prop de sa font de s'Espinal, i de que Mn. Per Xamena aclarís, amb En Manuel i En Biel, es seus dubtes de fe sobre es miracles, arribam a Escorca per posar peus davall taula i fer sa dinada d'aniversari.

Hem estat devers setanta. Hem dinat d'arròs amb brou i tallades de carn i colflori, per darrerria hi havia cabrit o moltó, i per postres, pinyons, figues seques, bessons i panses. Es nostre amic En Frau de Sóller, forner i cavaller, ha fet una bona partida d'ensaïmades, lo mateix que En Salvà Veny que pretén de cames primes en qüestió de forn, també n'ha duites dues així de grosses fetes seves.

Antany per aquestes saons celebràvem es devuitè aniversari des naixement des nostro estimat Estol. Per això, si no hem perdut cap paner i no anam errats, enguany celebram es denovè que és lo que diuen es papers. De manera que si tot roda així com ha de rodar, no tendrem altre remei que l'any que ve commemorar es vintè que sol obrir sa porta cap a sa tercera desena que compareix sogueu sogueu darrera sa segona, però això ja són figues d'altre sostre.

Anem a lo nostro.

*Molts n'hi ha que passen ànsia
a casa d'altri què fan,
si amb això hi havia ban,
es saig tendria ganància.*

Però com que noltros no ho som d'aquests que s'afiquen allà on no els demanen, cada dues setmanes agafam barca i bolic i a trescar muntanyes s'ha dit! D'aquesta manera omplim ets ulls de cel blau, ses orelles de renous dolços, es cos de suor benefactora i es gavatx de totes aquelles caboteries que, amb amor i sol·licitud germanívola, compartim fins an es punt que qualche dia mos ho tocam amb so dit i sols no podem dir "pruna". Però no perdem ni sa pau ni s'humor, amb una espolsada i una premuda tot se compon i roman sacsats i en es seu lloc.

És cosa sabuda que *qui vol bísti(a) sense vici, tot l'any ha d'anar a peu*, i donat que es nostre Estol no vol amollar ni un punt en tot quant se refereix a servir inviolats es sants costums que mos han donat tremp, és per això que per cap vent del món abdicam des pa a barxeta asseguts an es sol o a s'ombra, segons es temps i ses boires.

Només la botam un pic a l'any a sa bardissa, i és tal dia com avui en que celebram es dia natalici des nostro Estol. Avui idò, posam peus davall taula i, amb més fam que vergonya, mos provam a llevar concert d'enmig, mentres contemplam sa llocada vidalbenca que, gràcies a Déu, encara no ha rebut mai ses envestides de cap milana pollera que l'hagi dispersada o la faci anar temorenca i erugada.

I ara que parlam de milans, em sia permès recordar lo que un document de la primeria del sigle catorzè anomena *malaltia del milà: les ales flaques e lo bec sà*. I si no hagués d'escarrufar ses piadoses orelles des nostres piadosos cavallers i piadoses cavalleres, ho diria amb un adagi més comú: *Tenir es mal des milà, que té es cul malalt i es bec sà*. I molts de noltros ho som d'aquests afectats de menjar molt i treballar poc; poc mos costa envestir a un plat d'arròs o a una llesca de pa amb sobrassada i fer-mos rues an es clotell mentres minva sa bóta orpinenca.

XIX ANIVERSARI DE L'ESTOL VIDALBA

(Escorca, 15 de gener de 1990)

*La vidalba és una planta
que se fa per molts de llocs.
L'Estol va començar amb pocs
fa denou anys, i s'aguanta,
creixent com un riu que canta
o un infant amb molts de jocs,
i investim els anys noranta
amb una cama de foc.*

*Hem pujat al Puig Major,
als Tossals, al Massanella,
al Teix, Tomir, Galatzó...*

*Com un ramat sense esquella,
d'aquesta Mallorca bella
n'hem pasturat lo millor.*

*(Per més informació,
les cròniques d'En Firella).*

*No sols per nostres garrigues
collim arboces i aglans:
també hem pellucat espigues
pels Països Catalans:*

*Menorca, llar de germans,
les Pitiüses antigues,*

*l'Alguer, ple de veus amigues,
els Pirineus, verds i grans...*

*L'Estol, per dins el boscatge
no es limita a caminar:
sovint se sol aturar
per assaborir el paisatge,
compartir el pa amb companatge,
cantar, somriure i pregar.*

*Qui hi vulgui participar
haurà de pagar el mossatge.
Cada any per l'aniversari
cercam un bon restaurant
que sadolli el caminant
amb el sustent necessari.
Cap detall no sol faltar-hi:
ens ho hem guanyat suant,
i a la taula d'aquest sant
passam de gust el rosari.
Déu faça que l'any que ve
celebrem amb alegria
i amb tan bona companyia
els vint anys de "fer i desfer..."
Caminant i fent el bé,
arribarem qualque dia
al cel, com feren primer
Jesús, Josep i Maria.
Que sigui tard, si convé.
(Responeu tots: "Així sia").
Pere Orpí i Ferrer*

ESTOL VIDALBA
Conselleria de Bauxes
Mallorca

Amics Cavallers:

Després de casi dos anys de caminar, amb negociacions i contactes, hem arribat definitivament a un acord.

Com ja anunciarem a la Festa Patronal –i avui segellarem a la Festa Aniversari- l'acord ha estat possible gràcies a l'oferta permanent de la part empresarial "Son Penafior i Amigos S.A." i els representants sindicals de l'Estol Vidalba.

HEM ACORDAT I DECIDIT QUE EL PRÒXIM DIA 22 DE GENER DE 1990, DILLUNS, VUITADA DE LA FESTA ANIVERSARI, HI HAURÀ UNA TROBADA/SOPAR/FESTA A LA POSSESSIÓ DE SON PENAFLO, CAMÍ DEL CASTELL D'ALARÓ.

Arribada: de les 19'30 a 20'30.

Menjarem FAVA PARADA i una mica de dolç.

Aigua a voler, vi amb mesura.

HI HAURÀ PROJECCIÓ DE DIAPOSITIVES

(Pere Orpí).

I CRÒNIQUES PREHISTÒRIQUES I HISTÒRIQUES (Arxiu J. Rosselló).

Els qui pensau assistir-hi, podeu avisar fins a les 11 h. de la nit de dijous, dia 18, als telèfons: 72 03 29 i 51 00 71 (Catalina Rosselló) — 63 06 02 (Rectoria de Sóller).

Escorca, 15 de gener 1990

Festa Aniversari de l'Estol.

(Em pens que aqueixa nota la va dur el cavaller Llorenç Lladó).

29 de gener de 1990

EL PAL DE FORMENTOR

D'aquesta excursió no en tenc ni crònica ni cap nota. Només vos diré que mos donaren uns fulls amb el contingut següent:

a) a la primera plana hi ha havia el nom de l'Estol, el títol de l'excursió i la data.

b) les fulles interiors contenien poesies de Mn. Miquel Costa i Llobera: EL PI DE FORMENTOR. LA GERRETA DEL CATIU (introducció). LA TOSA.

c) a la darrera plana hi havia el mapa.

18 de juny de 1990
DEIÀ-CALA DE DEIÀ-LLUCALCARI- BEN
D'AVALL-COSTERA FINS AL FAR DEL PORT DE
SÓLLER-PORT DE SÓLLER

Així resava es mapa, però *canten papers i menten barbes*, perquè no hem anat a peu de Deià an es Port de Sóller, sinó al revés. De Deià an es Port de Sóller hi hem anat amb una camiona que menava es batle (autocars REPIC) i ha repicat ben fort perquè mos ha clavat un bon poi. Mos ha sortit a 650 pts. per cap. En Salvà era es qui anava més coent, i carregat de raó.

En es port mos hi esperaven es sollerics i amb ells li hem estret cap an es far, on ja hi hem trobat un boldronet de sollerics que havien partit més d'hora per no haver d'atropellar i arribar amb sa llengo defora.

Allà dalt hem berenat i hem pogut comprar refrescs a un homo que hi tenia un botigó obert.

En Nofre Torres que era es guia d'avui, i novell sacerdot de fa molt poc, no mos ha menat per on tenia pensat primer, sinó que, amb En Baltasar Cabrera, -per fer s'excursió una mica més llarga per si no tenfem temps de suar-, l'han allargada un bon tros, ja que de fet ells dos han guiat amitges: En Tasar fins a Ben d'Avall i En Nofre la resta.

Davall uns pins hi ha hagut un intent de pregària, però es bestiar no anava d'escoltar, ni resar, ni cantar. Moltes distraccions en temps de s'oració.

Hem dinat a Llucalcari. Abans, es qui han tengut gust i gana, han pogut banyar-se a la mar o an es rajolí de sa fonteta. Uns s'han banyat tot el cos, altres només ses extremitats inferiors.

Després de dinar s'ha fet capítol extraordinari i improvisat per elegir nous coordinadors (d'això ja se n'havia parlat suara). En Manuel que no era present ha enviat sa seva dimissió, i En Tomeu Salvà ha pres ses messions i s'ha oferit per dur es cap davant amb sa col·laboració d'alguns cavallers. S'ha dit si

convendria presentar almanco un doble itinerari per no fer aquest boldronarro que ara feim; la cosa ha semblat bé a tota s'assemblea. S'han dit moltes altres coses: s'ha concretat es dia de sa passejada de lluna plena, i En Tauler ha fet notar que això nostro ha perdut "esperit", (bé, no és que ell hagi dit aquesta paraula, però a prop li ha fet). També s'ha dit que hi hauria d'haver un caire més cultural... De totes maneres no crec que faci ull s'Estol encara que hagi passat o passi per moments com a d'agonia.

Es sollerics no han passat més envant i han girat es bous cap a ca seva; ets altres hem seguit cap a sa cala de Deià, gaudint de ses millors vistes de tot lo dia. Ell s'ho han perdut.

Aquesta ha estat sa darrera excursió des curs.

29 d'octubre de 1990

EL BOSC ANIMAT
ESPORLES-SON VIC-CA'N POMA- MOLA DE
PLANÍCIA-S'ARBOSSAR-BANYALBUFAR

Mos trobam a sa Plaça-Passeig d'Esporles, i un servidor, amb En Paco i Na Catalina, arribam des primers que és lo que hauríem de fer sempre, per allò de *qui s'aixeca dematí, pixa allà on vol*, o d'allò altre que diu: *De casar-se jove i aixecar-se dematí, ningú se'n penet*; voltros ho creureu o no ho creureu, però jo crec més sa primera que sa segona dita. Dic idò que mos trobam a sa plaça d'Esporles amb so grup de sollerics que ja feia una estoneta que havien comparegut. Me'n vaig a saludar una monja coneguda i quan torn ja hi havia casi tothom.

Es guia d'avui era l'amo En Pep i bona feina que fa. Anam cap a Son Vic i allà deixam la gent; i es xofers li estrenyem cap a Banyalbufar per deixar-hi es cotxos i trobar-los a punt es capvespre. Tornam amb sa furgoneta d'En Salvà i ja no mos aturam fins allà deçà Son Vic. A peu i de quatres encalçam ets altres que ja havien esclovellat un bon tros de camí.

En es berenar ses devotes cavalleres santanyineres han repartit dolçures i Na Catalina de Llubí llepolies comprades a no sé quina fira.

Passant per dins un bosc farcit d'arbres i de bellesa hem contemplat moltíssimes arboceres carregades d'arboces i que s'enfilaven comellar amunt, senyal que es foc que ha fet tant de matx a molts d'indrets encara no les s'ha fetes seves per aquí, gràcies a Déu. Eren unes arboceres altes ferm, amb una soca ben revenguda i amb sa vermellor de ses arboces que era una pura delícia.

Asseguts damunt es sòl d'una antiga sitja, mos assolam per reposar una mica i escoltar un fragment de sa crònica de s'excurció que antany s'Estol va fer per l'Alguer.

Hem seguit tira tira i costa amunt per Sa Mola de Planícia, hem passat pets aljubets, però no hem pogut beure d'aquella aigo que solia ser bona ferm, per mor de ses despulles d'una ovella que hi degué fer es bategot.

Hem dinat allà on es guia ha dit. Ha estat sa primera vegada d'aquest curs que ha fet foc, encara que casi ningú ha anat de torrar.

I ara, cavallers estimats, vos vull fer sebre un pas que m'ha succeït a ses acaballes des dinar, i que no se n'ha temut casi ningú. La cosa ha estat que jo estrenava un termos que aquesta és sa paraula que li correspon en mallorquí, idò quan tot devot i fervorós l'he destapat per pegar una bona tìmbola de cafè i compartir-lo amb sos veïnats, heu de "monprendre" que aquest líquid tan estimat, en lloc de sortir calentet i fumós, ha sortit més fred que es nas d'un ca. I què no trobau que tots heu de conèixer aquesta feta? Perquè ara no quedarà altre remei que baratar aquesta ditxosa botelleta per poder conservar es cafè ben calentet que és així com mos agrada.

Un poc abans de seguir sa tanda des capvespre hem estat convocats a capítol pets homos de coneixement que sempre menam per un cas de casos, i hem cantat unes cançons piadoses i hem fet una oració per un jove cavaller de Sóller, En Miquel,

que va venir a sa darrera excursió i no fa molt que va morir de mala mort; per ell hem resat i l'hem encomanat a sa misericòrdia de Déu. Per ell i per tots los difunts, bon repòs i bon remei. Amén.

Llavonses es nostre malfener cronista, o sia jo, ha llegit un discursset a honra i glòria del nostre germà Mn. Per Xamena i Fiol, el qual no fa gaire va haver d'agafar es posterme amb ses dues mans i estrenyèr-li cap a Barcelona per rebre un premi que li havien concedit, i com que si no mos alabam noltros ningú mos alaba, és per això que honrant-lo a ell, mos sentim honrats tots noltros; idò per D. Pere i per noltros sien ses mambelletes més fortes i sonores. Enhorabona. I per acabar d'afaitar es ramell el nostre meritíssim poeta li va fer una cançó de deu mots que escoltàrem amb molta reverència i gust espiritual.

Omnibus his dictis, agafàrem barca i bolic i jo no mos aturàrem fins a Banyalbufar que, com he dit suara, era on teníem es cotxos. Aixímateix vull enregistrar encara dos passos succeïts entre dia; es primer es refereix a ses rialles que sentíem es qui anàvem més envant i no sabíem a que era degut, sembla que en Toni Arbona ha envergat llenegada o travelada pegant de folondres caiguent en terra tan llarg com és, i ja sabeu que *mal d'altri, rialles són*. S'altra pas que hem d'enregistrar és sa trobada d'algunes gírgoles o esclat-sangs per part sobretot des santanyiner. Bon profit.

Discurs dedicat a Mn. Pere Xamena i Fiol

"Amor meus, pondus meum". Qui du quimera no dorm, o qui té picor, grata.

A vós, Mn. Pere Xamena i Fiol, capellà piadós, felanitxer de soca-rel, historiador eminent que, com diu el poeta pollencí: "seguires dins la història / la noble sort mateixa del savi fundador", cavaller de la Vidalba, sempre feel a l'amistat, als llibres, a la nostra llengua i a l'Evangelí. A vós idò, honor sempitern i salut per molts d'anys.

Sí, amics meus, a gorga plena ho volem esbombar als quatre vents del món, què dic als quatre vents? Als vuit vents. Perquè, es xaloc que no compta? I es llebeix que ha fuit? I es mestral que ha passat per malla? I es grec què? Res idò de quatre vents, que ho cridin als vuit vents, i si se n'ha trobat cap de nou que també faci es seu paper i sa seva feina, que el duquin i bufi fins a treure sa moca. Perquè tot lo món creat sàpiga i entengui, compregui i vegi qui és, de quines egos ve, quina mida fa, de quants de punts se calça, i quina l'ha feta aquest bon amic nostro Mn. Pere Xamena, el qual suara va haver de prendre bordada i pegar un bot fins an es Continent per rebre a Barcelona, un premi que li havien concedit i que tenia més que merescut.

No seré jo qui gosi contar-vos sa vida i miracles de D. Pere. Només pegaré quatre pinzellades perquè crec que noltros, cavallers de la Vidalba, no som bords ni hem "renegat de nostra sang, i ens sentim "fills d'una gent tan curta de paraules, com de fets pròdiga", i volem que ses alabances a D. Pere, no s'escriguin damunt arena flonja, sinó al cor del nostre poble, perquè per sempre més romanguí fresca la seva memòria i la seva obra.

A D. Pere tots el coneixem: físicament és de trossades no gaire voluminoses, més aviat primet de lloms, cap pelat i ull dret cellat, no sabem si de desgràcia o de tant de llegir i estudiar.

I si gratam un poc més endins, i de sa clovella passam an es bessó, per moltes alabances que en diguem, sempre farem curt, ja que es defectes que pugui tenir, com tota persona nada que s'arrossega per aquest món, són tan petitois que no entelen per res ses lluentors esplendoroses i brillantíssimes de ses seves virtuts, talment es filets de boira que a trenc d'alba o a posta de sol enterenyinen l'horitzó com si volguessin tapar l'astre rei i lo únic que aconseguixen és fer-li una acompanyada de daurades colors i lluminoses incandescències.

Podríem escriure llibres i més llibres sobre sa vida i obra de Mn. Pere, però no ho farem perquè no vos vull cansar ni marejar, i a més a més, per fer-ho ha d'esser una ploma ben

trempada i no tremolosa i balba com sa meva; ha d'esser un cap obert i jo el tenc més clos que ses barres des ca de Xiclati.

No vos contaré, no, sa vida i miracles de D. Pere, només vos deman llicència per presentar-vos alguns dels seus nombrosíssims miracles que el fan mereixedor no d'anar a Barcelona, sinó a s'altre cap de món de sa república de ses nostres lletres; i no només és digne de rebre aquest premi, sinó molts d'altres i fins i tot se té ben guanyat que el pengin an es cap de cantons, esculpit a ses plaques que donen nom a carrers i places: "Calle" o Carrer (segons com i on) de Mn. Pere Xamena, historiador.

D'aquesta manera, ses generacions presents i futures, sabran que enmig d'un món on tan sols compten "lliures, sous i diners", i on tothom se fa sa traveta i se pega colzades per fer-se amunt, hi va haver un home que "alçant l'emblema de l'avior llegítima", no se va ajeure damunt s'arada, sinó que se va afanyar de bona manera an es tall de l'Església i de les bones lletres. Un home per al qual no val s'adagi que diu: "Sants adormitts, capelles fosques". D. Pere sempre ha anat ulls espolsats i fora son. I si no ho creis—que sé cert que ho creis—si no ho creis dic, fullejau per un gust, sa llista gairebé inacabable de llibres, llibrets, fulletons, fulletes i articles, sobretot d'història profana i religiosa, felanitxera i mallorquina. A tota aquesta llistarra afegiu-hi ets anys de professor des Seminari, professor de diverses i casi antagòniques assignatures com són, per exemple, Història de Filosofia i Matemàtiques, conrades sempre amb entusiasme i delit.

I no parlam ara de sa gran feinada de capellà que, com podeu suposar en un homo tan bon homo, sempre anava davant davant. Es Llombards, es Seminari en anys difícils, i a la nostra vila de Felanitx l'han vist anar per amunt i per avall, d'ací i d'allà, sempre a pas de frare convidat, i sempre a punt per escoltar, atendre i posar remei allà on fes falta. D'aquestes tasques, repetesc, ara no en parlarem; les deixam ben a posta per més envant quan l'hagin de fer sant i En Biel Ramis ja l'hagi aglapit per apuntar-lo a ses seves llistes.

*Cavallers! No vos vull cansar pus. És hora de posar forques i donar-ho per acabat. Però abans d'aquest punt final vull recordar a Mn. Pere estimat que, així com an el Papa novell li cremen davant la vista un manat d'estopa perquè no se cregui esser cosa que no és, de la mateixa manera penseu lo que diu el llibre de l'Eclesiastès en el versicle 12è del capítol 12è: **Fill meu, ten en compte que escriure molts llibres és una feina de mai no acabar i que estudiar massa perjudica la salut, d'on se dedueix, fonamentats i assentats damunt la Sagrada Escriptura que s'Estol Vidalba no pot finir. Ell que ho véssim va dir es cego.***

29-X-90

GLOSA D'EN PERE ORPÍ

S'Estol vidalba vos dóna
s'enhorabona, don Pere:
per un premi de primera
heu anat a Barcelona.
Escorcollau ja fa estona
ses coses d'en temps primer,
sou un bon felanitxer
i un bon excursionista.
Que Déu vos conserv sa vista
per omplir molt de paper.

12 de novembre de 1990

ES RUTLÓ-SA FONT NOVA
(Sisena excursió del present curs)

Estava escrit que mos havíem de trobar davant l'església de Mancor, però com que sempre n'hi ha que se creuen més llests que ets altres, aquests benaventurats han posat peu fiter en es creuer d'abaix i ja me teniu el pobre Tometu Salvà fent es sedasset per amunt i per avall cercant es cavallers que pareixia

que havien fuit de sa guarda i, de fet, eren es qui havien cregut; entre aquests hi podem comptar el P. Barceló amb alguns sollerics que ha davallat remugant remugant i amb tota raó.

Avui, cosa inaudita en aquests temps que correm, hem tengut per guia el Pare Fundador, Mn. Pep Estelrich, que ha fuit des nostre estol com el dimoni de la creu. Déu faci que torni al bon camí. Amén.

Anam a deixar es cotxos devora sa possessió de Massanella i d'allà hem començat a caminar. Hem seguit ben aboldronats i no mos hem aturat a berenar fins que hem passat per devora sa canal que davalla de sa font des Prat; mos asseim davall uns garrovers, just ran d'una aixeta que tocaria rajar, però que està més eixuta que un card sec. Però com que tenim més fam que un trinxet nou, no mos retem ni per una aixeta eixuta, ni per mil; berenam i ben bo que ho trobam.

Per aquí, si no vaig errat, ja ha començat a córrer es rumor de que pujant p'es Rutló sa processsó seria llarga, molts han començat a arrufar ses celles i fer una excursió més curta. Però encara hem seguit una bona estona tots junts, fins que hem arribat a un punt en que hem desfet es boldró per formar-ne dos. Es qui anaven llargs de temps i es qui n'anàvem curts, i encara entre es qui en curtejaven més s'ha constituït un boldroningo que, per no esser manco que En Garbeta antany que sempre tenia ous o colomins o funerals, li han estret just acabat de dinar.

Deixant idò es des boldró senyor que tenen molt de temps i pocs maldecaps; noltros es qui també la mos passam bona però justament avui dúiem altres quimeres, hem girat es bous i li hem estret cap a sa Font Nova. També s'ha de dir que entre aquests hi havia es grupet des comes curtes que s'han unit an es que frissaven.

Potoiant per dins sa brutor de sa garriga, amb molta llenya i a redols moltes pedres, mos hem fet nostra s'aspra rosseguera i mos hem plantat davant aquest ditxosa Font Nova, i allà mos hem refrescat i assaciat sa set, bevent a pler i a voler d'aquella aigo tan clara, neta i bona.

Deia suara que s'ha alçat un boldroningo que ha fet de Garbeta, però l'ha contrapassat i d'un bon tros. Parl d'En Tomeu Tauler que duia dins el cos una frissor mai vista, per paga a mitjan capvespre ja havia d'esser a Porreres per resar per un homenet de Sa Residència que se n'havia anat a l'altre món. I ja me teniu En Tomeu i Na Magdalena Roig, cavallera nova d'enguany i porrerenca fervorosa que no poguent deixar es rector tot sol li ha pitjat darrere, però se coneix que el pobre Tomeu anava tan ganós per arribar d'hora que ha pegat llenegada i ja el me teniu allargat damunt un llit de pedreny ben poc amable, sort que s'esquenada ha estat lleu, fent-li de coixí sa motxilla que li ha parat es cop i l'homo ha pogut seguir de quatres a resar per aquell difunt.

Des tardans no n'hem sabut res, suposam que han arribat bé. Noltros hem seguit es nostro itinerari i hem arribat d'hora an es cotxos. Passant per ca'N Bajoca Na Catalina de Llubí ha afinat un caquier carregaat de caquis i la dona no ha pogut pus i n'ha despenjat tres.

Na Maria Moden i sa dona d'En Tomeu se llamentaven que si Na Francisca hagués avisat es seu homo, elles haurien pogut seguir fins a Mancor i allà s'haguessin trobat, però com que no ha estat així, l'hauran d'esperar davall es lledoners de Massanella.

26 de novembre de 1990

LA TRAPA

Avui hi ha hagut una estona que hem estat 46 cavallers, i una altra estona 45. I com pot esser això? Idò sí, no només pot esser, sinó que ha estat. M'explicaré: Hem partit de devora es cementeri de S'Arracó 45 cavallers, però a un moment donat mos han fuit En Marc i En Miquel Àngel que els havia picat sa mosca d'anar a descobrir món pes seu compte i mos han deixat en banda, sort que també mos han deixat es pa moixó que era propietat des rector de Sant Jordi que l'ha deixat a Na Catalina de Llubí perquè el mos repartís entre tots, i així s'ha fet després de dinar.

Parlant de Catalines vos diré que tenien tramat convidar-mos a tots per fer memòria de sa seva festa onomàstica que va esser ahir tot lo dia. Na Catalina de Puigpunyent amb sa llubinera i sa senyora de Son Penafior, durant sa darrera passejada, havien fet capítol a part per posar-se d'acord sobre lo que havia de dur cada una. Però aquest acord no s'ha complit, perquè ha resultat que ses dues primeres Catalines sí que han duit lo que havien de dur per brufar sa festa, però sa Rossellona no s'ha presentada i encara la podem esperar, i això que havia de dur coquerrois. Sort que sempre anam ben proveïts i no queim de desanats.

No hem aclarit per quin motiu no ha comparegut aquest bona amiga nostra dona Catalina; hi havia pensaments i comentaris per a tots es gusts: uns deien que era per no haver de convidar-mos, altres deien que esta constipada, altres que havia anat a Roma i encara pasturava, altres en canvi, eren des parer que escorxava es cansament de sa darrera excursió en que havia volgut fer de valenta... lo cert és que de lo seu no hem tengut altre remei que badar ses barres an es vent.

I ara tornem an es número de cavallers. He dit que mos n'havien fuit dos, però llavors mos n'ha comparegut un altre, En Joan Fiol de Felanitx que no sé de per on venia.

Sa fulleta parlava de passar pes coll de sa Gramola i des cap Fabioler, però es meus pocs sebres em diuen que no hi ha hagut tal cosa. Em pens que hem pujat an es coll de ses Ànimes i d'aquí ja mos hem tirat a La Trapa.

Pujant an aquest ditxós coll hi ha una caseta amb un pi ben gros que la guarda. És una caseta que fa poc que l'han adobada i adesada per aixoplugar viatgers, caçadors i excursionistes, però, estarà molt de temps bé? ¿No vos sembla que amb sa gran quantitat d'anerots i anerotes (amb perdó per aquest aviram) que van pel món aviat n'hauran fet pica de porc? Tant de bo que mai sia així. Just a sa carrera d'aquesta caseta reposam una mica, cantam una cançó i escoltam uns fragments de poesia de N'Espriu, un poc mala d'entendre però que es rector de Porreres mos ne fa una breu i clara explicació.

Sed non omnes arbusta juvant i se fan sa punyeta des seure i de s'escoltar, i com si tenguessin foc dins ses sabates li estreneyen sense sebre per què que és lo pitjor. El P. Barceló, Na Magdalena Roig i un bon enfilai més sols no s'aturen i per amunt s'ha dit!

Ets altres mos asseim, reposam, xerram una estona i escoltam sa lectura. Li tornam estrènyer i ja no mos aturam fins an es coll de ses Ànimes; deixam sa camada i seguint a l'esquerra, esquena de sa muntanyola, arribam fins an es cap a unes cinc-centes passes enfora des camí, i allà contemplam a pler i a voler tot aquell paratge meravellós tant si miràvem a la terra, com a la mar, com an el cel: muntanyes i comellars, pinars i marines, clotes, tanques i cloves, Sa Dragonera i allà, enfora de tot, mig perduda dins l'horitzó blavós s'illa germana d'Eivissa... i què sé jo, què sé jo lo que vèiem. Tot això s'han perdut es perduts que duien sa frissor dins el cos. I de res ha servit, encara que Mn. Pere i Mn. Jordi diguessin an En Salvà que ells ja hi havien arribat a escampar la vista per allà damunt, però com que es pecat pesa més que es plom, no han tengut repòs fins que han demanat absolució an es nostro guia.

Hem seguit per avall fins a cala En Basset i allà hem dinat, passant un bon gust acompanyats de ses llepolies que duim entre tots.

D'aquí a Sant Tem són dues passes i tal dia farà un any.

NOTA VERGONYOSA: *Avui el nostre ben amat Estol ha comès un pecat molt gros i difícil d'absoldre: antany per aquestes saons se celebrava amb pregària lul·liana i visita-excursió a llocs lul·lians, sa festa des nostre patró el gloriós Beat Ramon Llull, però això era antany quan sa fe i sa devoció no havien patit ses calabruixades des temps que correm. Però què hi podem fer? Poca cosa ferm. Lo primer de tot reconèixer aquest greu mancament i penedir-mos de tot cor, i anar a Roma a demanar clemència al Sant Pare si no ha perdut es motlo de fer indulgències. Lo segon seria una bona satisfacció reparant aquesta falta i posar-mos cabals amb el Beat.*

I ara que parlam de deutes, encara en tenim un altre. Aquesta vegada és amb el P. Rafel Joan de Lluc, a.c.s. que fa denou mesos llargs que morí i es nostro Estol a penes se n'ha recordat si és que se n'hagi recordat. I això no pot esser.

NOTA NO GAIRE VERGONYOSA: Així mateix vull dir que un rector piadós, quan a s'excursió d'avui ha tret es papers per fer sa lectura d'aquell tros de poesia com a mala d'engospar ha dit cos del Beat Ramon, però allò i res ha estat lo mateix.

NOTA GENS NI MICA VERGONYOSA: Aquest cronista ha aplegat dues fulles, una titulada LA TRAPA, que duia aquesta cita de l'Arxiduc: Paratge meravellós, més apte per esser gaudit que per esser descrit. Aquesta fulla, a més d'un mapel·lo i algunes fotografies borroses duia també un poc d'explicació distribuïda en tres apartats: 1.- La Trapa, on és i com s'hi arriba. 2.- La Història dels monjos i les pedres a l'àrida vall. 3.- La natura: falcons, orquídees, palmes, baldrigues...

L'altra fulla tractava de bolets: explicacions, consells pràctics, noms dels bolets més coneguts a les Balears...

10 de desembre de 1990

SA BOMBARDA-MOLA DE SON PACS

No tenc massa ganes d'escriure però vull enregistrar un parell de coses.

Sa primera de totes podria esser dir que avui ha estat un dia bastant fred i ventós amb qualque instant de calabruixó.

Una segona cosa digna d'enregistrar-se és que hem estat pocs, una vintena. Dels sollerics que sempre solen esser un boldronarro només n'han comparegut tres: En Jesús, En Toni des Mirador i el P. Barceló.

També podríem dir que, hora de partir de s'aparcament de Valldemossa tothom estava en l'ai al cor perquè teníem por que

Na Immaculada no se presentà amb so xampany que tenia promès per celebrar sa seva onomàstica. Tots anàvem orella de llebre per mor des cocarrois de Dª Catalina que encara belen i no hem pogut sebre si hi havia posat panses o no. A la fi se presenta Na Immaculada, acompanyada des seu digne rector Sebastià. En Nofre tenia es conions a un altre lloc.

I posats a afegir coses, direm que no hem seguit massa feelment es programa, però que amb tot i això n'hem sortit i hem arribat a bon port, ajudats per ses fulletes que duia el P. Barceló, es bon nas d'En Tomeu, del mateix P. Barceló, d'En Toni des Mirador i des consentiment de tots ets altres.

Hem posat forques devora una barraca i un aljub i una barraca sense porta, ben assortida: uns filats per caçar tords, uns fogons de pedres, uns banquetes i una partida de flassades.

Aquí hem deixat ses motxilles i llevat des qui ja havien acabat sa caminera, ets altres hem trescat una estona més, pujant a sa cucuïa d'un puig veïnat que no estava gaire enfora. No hi hem estat molt de temps perquè ses bufades des vent que no tenien compassió de ningú mos ventaven a les totes. Volfem davallar per un altre indret i fer un poc de voltera, però el P. Barceló i En Tomeu que anaven davant mos han dit que no convenia perquè la cosa pintava malament i es vent en lloc d'amainar reprenia, tant que el P. Tomeu havia d'anar mig de grapes.

Hem reposat prop d'un coll de tords i hem replegat En Jesús, En Marc i sa dona d'En Salvà que havien seguit una altra ruta. En Jesús xiulava amb un siurell de llauna.

Hem dinat a s'arrecés de ses barraques. Abans n'hi ha hagut un parell que han provat de pujar a una altra cucuieta, però han trobat una paret i molt de vent.

Na Joana de sa Farinera de Montuïri ha trobat un esclata-sang. Ella i d'altres també han trobat distintes castes de bolets bons de menjar.

A sa davallada hem anat a pegar a propet de ses cases de Son Pacs i no hem tengut altre remei que botar una barrera ben

embarrada i encadenada i amb fil de pues que, per poc que badassis, t'aglapien per ses parts baixes i et feien unes pessigoies gens ni mica agradables. Botada idò, aquesta ferrenya bardissa hem escloveiat un bon tros de carretera asfaltada fins que tornam trobar es cotxos an es lloc on els havíem deixat es matí, i aquí hem fet s'esclafit de sa festa de Na Immaculada, perquè heu de creure i pensar que no només ha estat pegar un glopet de xampany, sinó que n'hem pogut pegar moltes tímboles gorja plena per fer-mos passar canyó avall ses mil castes de dolçures que duia aquesta bona amiga nostra: torrons, pastissets, bobons de xocolata, dàtils confitats, etc. etc.

No vos dic res jo, si després de sa llarga caminada mos ha caigut beníssim; perquè tots mos hem tirat sa vergonya a s'esquena, i amb excuses de donar-li es "molts d'anys" ara pegam una mossegada d'una cosa i mig tassó de xampany i "molts d'anys", Immaculada; i una espipellada d'una altra cosa, i "molts d'anys" i més xampany per endins; i "molts d'anys", Immaculada, i més rues an es clotell; i què no heu tastat aquests "amargos", i aquests bombons? ... sa processó seguia i noltros voltàvem, i es dolcet se feia avall, ses botelles se buidaven, ses nostres panxes s'omplien, i noltros tots contents. Idò, sembrau-les a bon lloc i les tendreu cuitores!.

I així ha fet bon partir cadascú a ca seva. Amén.

17 de desembre de 1990

ES PUIG FERRUTX (Per la part de ponent)

Lo primer de tot aclariguem coses:

1.- Si teniu sa fulleta de ses excursions d'aquest semestre, podreu llegir que aqueixa passejada està programada per dia 24, però com que tal dia és es dissabte de Nadal, ja fa estona que *nemine discrepante*, la passàrem per avui.

2.- No és exacte lo que diu sa fulleta referent als llocs a visitar i ses coses a fer. Si no vaig errat, aquest grandió's penyalar

no s'anomena "Puig de Ferrutx", sinó "Bec de Ferrutx"; no hem davallat tampoc pes puig d'En Xeroi i lo de sa visita a ses cases de Sa Devesa ha quedat (i amb això sa fulleta endevina) en pura i simple possibilitat.

3.- Tercer aclariment que vos vull fer perquè no passegeu sa vostra ignorància pel món talment ses estrangeres passegen es canet.

Sapigueu que sa paraula DEVESA, segons el D.C.V.B. vol dir un prat o tros de terra abundant d'herba i destinat al pasturatge. També heu de sebre que aquest mot ve del llatí **defensa**, i significa 'defensada, prohibida', perquè les deveses eren antigament trossos de terra closos i vedats. "In dicta defensa nullus sit aussus venari de die nec de nocte, neque laqueos ponere, neque aliud ingenium captionis facere". I encara podem recordar un altre document antic que diu: «Que negú hom no gaus penre, en devesa ni altre loch, dels conils blanchs, ni bragatz, ni negres, del senyor rey».

I ara ja podem investir a sa mica de croniqueta. Començarem dient que avui hem tornat esser pocs, com a sa darrera excursió; si no hem comptat malament érem vint. Hem esperat un temps prudencial davant sa caserna des civils d' Artà, i hem partit sense cap solleric, i això és una cosa inaudita. Com se pot fer una excursió sense cap representant de la vall sollerica? Però no passeu s'arada davant es bou i deixau pixar es mul.

Hem partit cap a Sa Colònia de Sant Pere, deixant es cotxos un poc passat es cementeri i hem començat a caminar; i tac, mos compareix una cotxada de sollerics: En Jesús, En Toni i dos més dels quals ara no record es nom. Aquests mesquinets a més de sa gran dematinada que han haguda de pegar, devers es "Foro" s'han trobat amb un accident que els ha fet perdre mitja hora llarga.

De fet hem pujat i davallat pes mateix lloc, deixant de banda lo que deia sa fulleta, com ja s'ha explicat.

Hem tengut un dia ben fresquet i no hem suat gens ni mica. Hem pujat fins a dalt de tot, però abans, molt abans hem deixat Mn. Pere i Mn. Jordi que han romàs a fer sa gamba per terrenys més plans i no tan costeruts. Damunt es Bec hi hem fet poques puces perquè s'estar que hi feia no era massa agradable. Hem davallat un poc fins que mos hem assolat a prop d'un gran pi solitari, deixa testimonial dels pèrfids incendis. A su-allà també noltros n'hem fet un d'incendi, però petit i controlat, només volfem uns calius per torrar quatre botifarrons i un poc de llonganisa.

Amb bon humor i amb bona gana hem compartit ses dolçures que sempre mos cauen bé, i llavors com si tenguéssim foc dins ses sabates li hem estret per avall. Na Catalina, sa filla de l'amo En Pep, ha afinat un esclata-sang així de gros però ha estat bord; amb tot i això l'ha passejat una bona estona, tota xalesta.

Aviat som an es cotxos i donant-mos ses Bones Festes, partim cadascú a ca seva.

Molts d'anys idò, i fins l'any que ve, si Déu vol.

1991

7 de gener de 1991

VOLTANTS DES PUIG D'EN FUMET (FELANITX) XXè ANIVERSARI DE S'ESTOL VIDALBA

“Ante los grandes patricios, los pueblos no pueden permanecer indiferentes. Cuando sus cuerpos se desploman, cuando sus carnes se enfrían y buscan sus despojos la paz de los sepulcros, incorporar-se a su borde, mirar el genio y saludarlo con el aplauso de la admiración es un deber... (i segueix encara aquest mateix subjecte anomenat Gauna Vélez)... Pueblo que no cultiva con amor sus tradiciones y no rodee de prestigio a los hombres ilustres que le han dado grandeza y gloria, irá perdiendo la

conciencia de sí mismo y extinguiendo su personalidad”. I si això no bastàs per caldera podem escoltar Na Victòria Malharo que diu: “Nunca se habla demasiado de los prohombres de la Patria. Nunca se inculca suficiente amor hacia ellos... porque todos tenemos para con estos una deuda impagable, la deuda de la gratitud”.

I encara vos puc afegir lo que afirma el gran Sant Agustí en les seves Confessions, Llibre IV, capítol 8, quan diu: *Enyoram amb ànsia els absents, i acollim joiosament els nous vinguts*. Per això, cavallers amics, cridem ben fort: *Laudemus viros gloriosos*. Perquè avui celebrem i feim recordança des nostres pares en sa fe muntanyenca, afirmam sa nostra esperança caminadora i proclamam sa nostra caritat conradora de germanívola amistat.

I en feim remembrança perquè avui celebrem ets anys des naixement des nostro Estol. Són dos cavallons que en duim a s'esquena, són vint anys de vida mesella de trescadisses sempre disposades a canar món, tant pes pla com per sa muntanya, albirant nous horitzons i fitorant noves metes.

Sí, cavallers estimats, recordam es nostros orígens perquè “no volem renegar de nostra sang”. I recordam aquells cavallers, aquells quatre genets agosarats que, amb coratge mai minvat, donaren tremp i fesomia pròpia an es nostro estimat i mai prou alabat, Estol de la Vidalba.

I qui són aquests benaventurats cavallers? Sols no importaria dir-ho perquè tots els coneixem i els tenim ben presents, però per si algun cavaller –desagraït ell-, hagués perdut qualche paner pes camí de la vida, o n'hi hagués qualcun altre encara no ben anostrat en sa nostra història, els volem recordar breument, ja que de fet no caminen amb noltros, o hi caminen tan clares vegades que en perdem el rastre; i no hi caminen, o per mor des soscaires de la vida, o per feines, o perquè s'han autoexcomunicat sentint-se cridats a empreses més altes que posar regit i govern an es nostro venturós Estol que, a pesar de tot aguanta i tresca sense perdre sa llet pasturant.

Es qui està exposat a perdre-la és un servidor de tots vostès, si no deix anar tantes volteres i tanta “recatòlica”, i no m’afany de bona manera a sa tasca que tenc senyada.

Facem idò memòria des nostros Pare Fundadors. En primer lloc tenim present Mn. Josep Estelrich i Costa, organitzador fener i *fac totum*, durant moltes llunes, de totes ses nostres passejades. Recordarem d’ell ses seves explicacions sempre tan encertades, es seu coneixements geogràfics i toponòmics, es seu guiatge mai errat i sa seva responsabilitat mai dimitida. Es seu barret amb orelles i es seu termos que podrien romandre com a testimonis muts en un futur museu vidalbí.

I més direm encara. Perquè el recordarem talment un Sant Nofre del sigle vintè. D’aquest sant, conta sa llegenda, que no se rentava mai... idò el nostre Pep, tampoc no va consentir mai que la mar luxuriosa profanàs impúdicament ni els seus apostòlics peus, ni les seves castíssimes cames, ni la seva panxa ni la resta del seu cos. Mai el vérem rentar-se a mar. Quan el nostro Estol arribava a qualque caleta amagada o a qualque platja d’arena blanquíssima ell, En Pep, cercava s’ombra de qualque pi o sivina i mos deia: “anau, jo ja tendré esment a ses motxilles”. D’aquesta manera, mentres ses nostres còrpores pecadores i brutes de suor i pols i verrim, se purificaven, ell que sols no mostrava ni es turmells, meditava pensatívol sobre sa vanitat de ses coses mundanes i altres xiriminindangues per un estil. Honor i glòria a tal cavaller.

Darrere En Pep podem esmentar un segon Pare, Mn. Francesc Adrover i Ballester, retut des de fa estona en qüestió de trescar comellars i pujar muntanyes. Tal volta sia es més desconegut dets antics, ja que molts de cavallers, des primerencs i tot, no han tengut la sort de gaudir de sa seva edificant companyia i profitosos exemples; una traïdora malaltia li va eixalar ses ales i només pot pegar volades curtes.

La tradició oral des nostro Estol recorda aquest cavaller de quan venia a ses excursions i era portador d’una botelleta d’aigo

de bones olors que vessava generosament damunt mans i braços i clotell i galtes i altres parts corporals i externes de tots es cavallers que en passassin fretura; conten que una tal cerimònia se solia fer després de dinar. Llàstima que el temps implacable hagi estroncat tan aromàtic costum.

Alabança sempiterna an es nostro enyorat cavaller, i que dugui s'ampolleta an es museu, si no és de plàstic.

I ja som arribats a un tercer Pare, perquè heu de sebre que es nostro Estol, rompent totes ses lleis de naturalesa, no s'ha conformat amb un sol pare, ell n'ha tengut quatre i tots bons de veres. Parl d'En Mateu Canyelles i Oliver, primer homo i molt de temps únic (ets altres són capellans) que va ingressar a s'Estol, i s'únic que segueix en sa condició d'homo. I què en direm d'En Mateu? Si només poguéssim parlar bé d'un cavaller, aquest seria En Mateu, noble i bo, senzill i amic de sa rialla i de fer favors... sens dubte el Savi devia pensar en ell quan, parlant d'un, a l'Escriptura va deixar estampat que "havia estat agraciat amb un esperit benèvol", *sortitus anima bona*.

A més de totes quantes virtuts vos pogueu imaginar, recordarem d'ell aquells dos tassons en forma de llimona que com a dos dallonets passejava a totes ses excursions. Si no té hereus forçosos voldríem que els deixàs an es nostro museu, o almanco un, que diuen si ja basta per funcionar.

Sia lo que sia, ventura perpètua a aquest cavaller.

I aquí teniu, cavallers estimats, es darrer Pare de s'Esstol, i darrer, no per infravaloració, sinó perquè qualcú ho ha d'esser. I aquest darrer no és altre que el piadosíssim Mn. Llorenç Tous i Massanet que serà sempre recordat amb fonda devoció dins ses planes de sa nostra història. Ell i N'Adrover que era mestre de novicis, són es dos més místics des nostros fundadors. Donava consells piadosos a balquena i consignes espirituals a voler; sermonava i sermonejava a tota mostrant les dreces per pujar al cel, amb discursos llargarudíssims, com un nou Sant Vicenç Ferrer modernitzat que, en lloc de parlar de ses penes i del foc de l'infern, parlàs de desfer es cordons de sa bossa per donar almoina

an es pobres que aquesta sí que és sa verdadera drecera i es camí més curt per pegar cap dret al cel. I es nostro amic Llorenç ho deia tan convençut i amb tant de fervor i entusiasme que fins i tot ses ulleretes li tremolaven com si també donassin es consentiment, aquelles diguem-ne mitges ulleretes que no sabies si les havien llevat vidre perquè sobrava i feia nosa, o si era perquè quan les feien els ne va mancar i no en tenien pus.

A ell i a tots ets altres Pares, honor i glòria, victòria i alabança, acció de gràcies i homenatge per sempre. Amén.

Enyoram amb ànsia els absents, tornam dir amb Sant Agustí, però també i sempre, acollim joiosament els nous vinguts.

I d'això en som testimonis tots i cada un de nosaltres, perquè a un moment determinat de sa nostra vida hem estat *nousvinguts i joiosament acollits* dins s'Estol.

I és per això que podem celebrar, posant peus davall taula, tots plegats i plens d'alegria, almanco una volta a l'any, s'aniversari des nostro Estol. Suara hem fet memòria emocionada des nostros recordats Fundadors i ara, una vegada més, refermam sa nostra fe i es nostro entusiasme per no desmaiar mai ni un punt en ses nostres trescadisses.

Germans cavallers: perdonau-me si vos he marejat i vos he fet es cuc de s'orella malalt amb sa meva xerrera fada i entabanadora. Perdonau-me, però reis molt, compixau-vos de rialles i disfrutau de sa nostra festa.

Que sia per molts d'anys.

He dit.

XX ANIVERSARI ("CUMPLEAÑOS")

DE L'ESTOL VIDALBA

("El Bosque", 7 de gener de 1991)

Anam cap a l'any 2000:
vint segles d'alçar campanes
recordant el Naixement
de Jesús enmig de palles.

vint segles de caminar
pel bosc de les Benaurances,
seguint el Nou Manament
d'estimar-nos uns als altres.
***Fa vint anys, per l'amistat
fa camí l'Estol Vidalba.***

Som descendents dels gegants
fills de Maria Castanya
que bastiren talaiots
per les nostres encontrades.
Som ardots com els foners
que amb les bassetges a l'aire
fitaren de macs al vol
les costes mediterrànies.
***Fa vint anys, per terra i mar
fa camí l'Estol Vidalba.***

Fa dos mil anys, a les Illes
fondejaren naus romanes,
i amb caminois empedrats
faixaren plans i muntanyes.
Fecundaren el secà
d'oliveres, blat i parres:
el pa amb oli i el vi negre
són antics a nostra taula.
***Fa vint anys, per vells traçats,
fa camí l'Estol Vidalba.***

Fa deu segles, l'horitzó
s'inflà de veles islàmiques:
hissaren la Mitja Lluna
en nom de la "guerra santa".

Alqueries i rafals
sentiren el bes de l'aigua,
i al cim dels castells roquers
pasturaren muls i cabres.
***Fa vint anys, per pous i fonts
fa camí l'Estol Vidalba.***

L'any 1229
desembarcà el Rei En Jaume,
i de l'escut d'Aragó
ens pintà les quatre barres.
Com el Mestre Ramon Llull
("fill major de nostra raça")
a despit dels renegats
tots portam sang catalana.
***Fa vint anys, filant arrels
fa camí l'Estol Vidalba.***

Sorgí en el segle devuit
el decret de Nova Planta,
que ens foté l'autonomia
i ens féu llogaret d'Espanya.
Pagant tribut a Madrid
i a la llengua castellana
hem perdut identitat,
igual que un pi sense branques.
***Fa vint anys, volent fer poble
fa camí l'Estol Vidalba.***

Devers mitjan segle vint,
o per sort o per desgàcia
començaren els turistes
a inundar les nostres platges.

Grans pantalles de ciment
destrossen pinars i cales,
com monuments al mal gust
del qui més pot... i més paga.
***Fa vint anys, per penyes verges
fa camí l'Estol Vidalba.***

Els incendis de cada any
aporten les seves flames
a destruir la Natura
abans incontaminada.
Per camins que foren públics
trobam barreres tancades,
com si fóssim pecadors
purgant el pecat dels altres.
***Fa vint anys, pel bosc cremat
fa camí l'Estol Vidalba.***

Fa vint anys, un grup d'amics
a fer camí començaren
pels racons i laberints
de les rutes amagades.
Aplegats dels quatre vents
s'ha anat fent grossa la guarda,
i celebrant els vint anys
avui ens asseim a taula.
***Fa vint anys, cara al futur
fa camí l'Estol Vidalba.***

Pere Orpí i Ferrer

18 de febrer de 1991

PENYA DES CORBS-SA BANDERA-SA MOLA

Mos trobam, com sempre que venim per Son Macià, a Sa Plaça, però aquesta vegada tampoc no hi trobam l'amo assegut. Ni assegut, ni dret, ni tombat. No hi era, i sa seva obligació és fer tenir per vera sa cançó que antany se sentia molt sovint dins es nostro Estol: *L'amo de Son Macià/ enmig de sa plaça seia... et reliqua.*

Arribats idò a sa plaça, mos donen sa notícia que son pare d'En Llorenç, un macianer que a vegades ha vengut amb noltros, era mort, i com que tenia ca seva just su-allà, es qui més el coneixíem hem anat a donar-li es condol i a resar un Parenostro.

Quan En Tià de sa Moleta que era es guia d'avui, ho ha trobat convenient, ha reunit sa llocada i donat ses ordes que feien al cas. Hem traginat la gent devora Son Figuera, a sa carretera de Manacor a Felanitx, i allà hem deixat sa tropa, mentres es xofers dúiem es cotxos a ses cases de Sa Mola que era s'acabat de s'excursió d'avui. Amb sa furgoneta d'En Tomeu, tornam a Son Figuera i mos afegim an es boldró que ja començava a pujejar i a tenir ganes d'investir sa caminada.

Prenim camada, i au si mos n'anam. Sa primera aturada la feim per posar quatre miques per no trobar es dinar tan enfora. Seguim tira tira, per aquells paratges tan desconeguts per a sa majoria de noltros, i tan bells, embaumats per ses aromes dets ametlers florits, preparant una bona anyada que tanmateix en venir es temps no duen preu, i fan flastomar l'amo perquè sues, t'umpls de poi, i no t'embutxaques cap diner. Una cosa que s'ha d'enregistrar, i ben enregistrada, és que avui En Marc s'ha fet sa troneta de tot i ha berenat davant tot s'Estol. Cosa que crec que no havia fet mai. Sempre feia com ses monges d'altre temps que mai menjaven *coram populo*. En Marc nostro sempre venia berenat o dejunava, a no esser que menjàs arrufat darrere una mata, però d'això no en puc donar fe.

Després de berenar hem tengut un record i una pregària pels quatre morts que, d'una forma o altra, tenien relació amb s'Estol: son pare d'En Llorenç del qual ja n'he parlat, son pare d'En Sebastià Planes, sa mare d'En Paco Donate i sa germana de N'Amador. En Tomeu Tauler va fer de director piadós amb una mica de platiqueta i tot. Mos va fer cantar sa cançó "Jo som l'amic", va llegir un bocí des salm 21, vàrem fer una pregària amb intervencions espontànies i voluntàries, i En Pere va recitar uns poemets de N'Espriu.

Hem dinat damunt sa cucuia d'un d'aquests puigs del qual ara no record es nom, i com que teníem temps de sobra, n'hi ha que en lloc de fer sesta han pujat fins an Es Picot.

Parlam d'una possible anada a l'Alguer i de fer l'any que ve una ruta "jacobeà" o "jaumeta". Amb dos bots mos plantam davant se cases de Sa Mola com a punt final de s'excursió.

Devora sa cisterna que donava una aigo ben bona i fresca, mos hem arremolinat per retratar-mos i escoltar un bocinet de crònica de quan s'Estol va anar a Sardenya, fa anys. Això darrer no ho han sentit tots perquè sempre n'hi ha que duen sa frissor dins el cos i foc dins ses sabates i se'n van escapats i de quates.

Addenda o afegitó.- Arribats al lloc on havíem de dinar, amb una mirada preciosa cap a la mar de llevant, hem vist En Tià que mos fugia i s'enfilava per sa soca d'un pinotell despenjant cosa, què serà? què no serà? Si ho voleu endevinar heu de dir un nieró de bunyols ensucrats i ben encistats dins una capsà, embolicats i amagats, perquè ni animals ni persones els mos fessin salvatges. Imaginau-vos lo bé que han caigut als nostros ventres sempre delitosos de coses bones, sobretot quan el P. Barceló ha tret s'ancoleta de sa mel. Realment avui "es bunyol ha caigut dins sa mel". Haguéssiu vist una gent tota contenta xucla que xucla; ha quedat ben demostrat lo que deia aquell sant: *S'aglapeixen més mosques amb un gota de mel que amb una bóta de vinagre*, quant i més persones com noltros que som més llépoles que ses serps. Tots hem romàs amb uns morros ben lluent i fent sa mitja rialleta.

4 de març de 1991

PUIG GROS I PENYA BOSCA (Santanyí)

Amb un dia esplèndid i un sol ben animós mos trobam an es peu de sa muntanyeta de Consolació. Però abans d'engirgolar aqueixes breus notes vull enregistrar sa tornada des nostro bon amic Jesús Martín que no havia acudit a sa darrera passejada per mor d'un petit soscaire que el va fer anar de rota batuda una partida de dies, i el pobre ja se llamentava pensant que no podria caminar pus ni anar pus mai d'excursió tant com li agrada. Hem sabut que sa seva doneta el consolava i li deia que miràs es temps que havia estat bo i havia pogut trescar a voler.

Aquest soscaire martinenc no fonc altre més que s'acudit que va tenir es malanat Jesús de posar un peu davall sa soca d'un pi que queia o de no llevar-lo d'hora, i clar, va romandre enclòs i engrunat. Això és lo que conten ses cròniques.

Una altra dada digna de consignar és que mos han tornat comparèixer ets Amadors, després de sa malaltia de N' Amador i de sa mort d'una germana, de la qual ja en férem memòria i pregària, amb altres familiars difunts de cavallers, a sa darrera excursió.

Reunits idò tot es cavallerum cavalleram an es lloc seliejat i deixats allà mateix ets automòbils que mos han dit que no se mourien i que farien una bondada, començam sa pujada a Consolació. Amb dues estirades som a dalt de tot on tenim es primer acte comunitari. Reunits dins sa capella escoltam sa lectura que mos fa En Sebastià Salom, rector de Santanyí d'un llibre escrit pel famós apotecari santanyinerr D. Bernat Vidal. Llavors llegeix unes breus poesies referents an aquest santuari, entre les quals n'hi havia una de molt curta de Mn. Jaume Serra i Adrover, capellà considerat "curiablancer", rector de Ses Salines i aquí present. Cantam sa Salve i pujam a adorar la Mare de Déu.

Escampats per allà defora posam miques i mos etzibam un bon talabant d'ensaimada enviada per sa cavallera Catalina Munar que justament avui no ha poguda venir.

I seguim s'excursió. Encara que es paper digui que es guia és En Nofre, de fet no guia res ni ningú. Davallam i anam una estona per terreny pla, mentres es qui van d'això cerquen i troben espàrecs. Es que ha trobat Na Catalina de Llubí i algun devot i devota que els hi donaven, m'hauran anat ben bé a jo, perquè ella els ha duit a ses Monges i, com que jo hi din, també en participaré. Que Déu els augmenti sa devoció, amén.

Arribats a un cert indret qualcú ha parlat d'un punt geodèsic que no és altra cosa que això, o sia un punt pertanyent o relatiu a la geodèsia. I ara voltros demanareu, i què és la geodèsia? I jo vos diré que la geodèsia és una parauleta que ve de per dins es grec, de ca *Na geodaisia* i significa "partició de terres". En conseqüència *la geodèsia és la part de les matemàtiques aplicades que estudia i determina la posició exacta i relativa de punts de la superfície terrestre i serveix per a midar grans extensions de terra*. I ara, estimadíssims germans i germanes, si heu tengut sa paciència de llegir fins aquí, aturau-vos i sortiu an es corral o an es balcó de ca vostra o guaitau per sa finestra, i feis una bona rialla per demostrar que estau molt contents de sebre una cosa més que no sabéu.

Podeu seguir llegint. Fins hora de dinar hem fet ses aturades que tocava i ses lectures que també tocava, i hem cantat i resat tot lo que ha semblat bé an es fervorosos dirigents. També s'ha llegit un articlet aparagut a sa premsa catalana en homenatge a D. Francesc de Borja Moll de Mn. Ballarín, i d'aquest mateix capellà hem escoltat lo que va escriure amb motiu de sa mort del Bisbe Montcades. En Tomeu Tauler ha acabat de llegir sa meva croniqueta de l'anada a l'Alguer. Per cert se torna parlar molt de si s'Estol s'animarà de bell nou i enguany repetirà s'eixida a Sardenya.

Hem dinat damunt sa Penya Bosca, des d'on hem pogut escampar la vista cap a tots es vents. Per una part vèiem es Pla i Centre de l'illa, per s'altra es puigs i muntanyoles que fan acompanyada a

Sant Salvador, i cap allà deçà la mar immensa; i més prop teníem sa planura on s'ajaça es poblet de Cas Concos, del qual n'hem fet bona memòria, recordant aquella cançó que diu:

*A Cas Concos una jaià
que no tenia cap dent,
se passava s'aigordent
com una vaca sa paia.*

Durant tots sa pujada i per damunt sa Penya Bosca, a més d'ullastres, mates i espargueres, hi havia moltes lletreres. Si no m'err són de sa varietat *Euphorbia dendroides*. *Euphorbia* fa referència a totes ses lletreres, i és un nom molt antic que ja emprava un tal Dioscòrides, i de llinatge és *dendroides*, de forma d'arbre. És la lletrera per excel·lència, i com segueix dient el P. Bonafè, *es fa per tota la Mediterrània, gran, rodona, estufada, vistosa, d'un verd clar durant l'hivern i la primavera,, mes amb la sequedat de l'estiu es torna roja, com a ruboritzada, amb un vermell encès...* com vermells eren els llavis de la nostra amiga Immaculada que ben plantada *coram populo*, s'ha tret sa bosseta de ses untures i tenint amb una mà aquell mirallino com una pansa esclafada, i amb s'altra sa barreta de pintar morros, vénga bones fregades i untades fins que els ha tengut com la grana. I ara que parlam d'aquesta bona dona, vos direm quina la va fer s'altra diassa per Ciutat. Tots sabeu que és molt aficionada a sa fotografia i que no passa excursió que no faci un parell de retrats, i els ha de dur a revelar i llavors els ha d'anar a cercar. Bé sa qüestió és que en una ocasió d'aquestes, quan sortia des laboratori, va començar a mirar ses seves meravelloses fotografies des no manco meravellosos cavallers que som noltros. Idò heu de creure i pensar que veure un homo i exclamar-se: "jas, i això és es metge de Sant Llorenç que va venir a sa darrera excursió", va ser tot u; i ja el m'ha aplegat tota entusiassmada xerrant-li i mostrant-li ses fotos i donant-li explicacions de tots es personatges i de ses seves positures i moneries... i aquell pobre homenet que la se mirava amb sos ulls en blanc, sense entendre res i pensant si

a aquella pobra dona li hauria trabucat es seny, perquè heu de sebre que aquell mesquinet no era es nostro metge amic, sinó un subjecte de la Gran Bretanya que després d'escoltar i mirar astorat sa nostra amiga, va girar en rodó deixant-la en là com sa jaia Miquela.

A ses acaballes de s'excursió mos hem aturat a sa cova de ses Genetes (?). Hi ha entrat es més agosarats i que duien llum; ets altres els hem esperat defora.

D'aquí an es cotxos han estat dues passes, i fins d'aquí a quinze dies, si Déu vol.

Afegitonets.- En Tomeu Salvà no s'ha presentat per mor que passeja una coixera. D. Jordi ha dit que sa lletrada de ses lleteres de que vos parlava suara, és bona per curar fics.

13 de maig de 1991 **PUIG DE SA MONEDA-PORT DES CANONGE-** **SON BUNYOLA**

Des programa d'excursions d'enguany ja començam a cremar des verd; amb dos bulls seran cuites i per això mos convé aprofitar es temps a tota. Sense comptar sa d'avui ja només mos ne queden dues; emperò no parlem de lo que ha de venir que no sabem si arribarà o no, anem a lo d'avui, i ja ho veurem En Gelat on s'ajaurà.

A pesar de que avui dematí es temps feia mala cara ferm, es cavallers que no mos retem per una brusca ni per una ennigulada hem agafat barca i bolic i cap a Valldemossa són ses feines. A s'hora de comptar hem fet una bona gavella, se coneix que ni es temps ni es firó de Sóller mos han aturat ses comes. Suposam que es moros devers Ca'N Tamany hauran menjat pols, de sa mateixa manera que en deven menjar es cristians si pel Marroc o Alger, organitzen es truiet ells. Es sollerics hauran seguit amb ses Valentès Dones i noltros, es cavallers, hem seguit es nostre carrerany de pujar i davallar, anar i venir, fer i desfer, buidar i omplir...

Reunida sa llocada an ets afores de Valldemossa, en aquella gran esplanada que hi ha per posar-hi cotxos, rebem ses primeres ordes i les mos feim nostres amb tota humilitat i mansuetud. Prenim sa carretera de Banyalbufar i ben prest ja, a s'entrada d'una de tantes urbanitzacions que com a tumors malignes han sortit a sa nostra estimada illa, hem davallat des cotxos i es xofers els se n'han menats a Banyalbufar, tornant amb sa furgoneta d'En Tomeu Salvà. Es qui hem quedat hem pujat an es capcurucull des puig de Sa Moneda per escampar la vista, esperar es xofers i escoltar (només es sortats que han caigut devora ell) s'explicació des nom d'aquest bo de puig que donava el fervorós i silenciós Marc que sap molts coses, però que per por de sa por, o per no ofendre, no diu res, o xerra poc i petit.

Quan han comparegut es xofers hem berenat, llevat des quatre cuitors de sempre que ja no podien pus i no han esperat ningú.

Començam sa caminada baix el guiatge del nostre amic Nofre que amb responsabilitat d'homo gran i seny de bístia vella mos ha menat sempre per bon camí sense errar passa, llevat d'un moment que mos ha fet avançar i recular una mica, però amb sos actes de contrició que ha fet i amb ses disculpes que ha demanades, ha quedat ben perdonat i redeperdonat per seguir, altres vegades, com a guia indiscutit i indiscutible.

Amb un temps que ja s'havia estirat i amb ses boires que no mos feien gaire nosa, hem començat a davallar cap an es port des Canonge. Tenfem bon camí, bones vistes i millors companyies i amistat. Davant ses cases de Sa Cova hem fet una llarga aturada i una bona pregària preparada i dirigida pes mateix guia Sr. Torres. Recordant sa festa de la Mare de Déu de Fàtima que és avui, hem escoltat el *Magnificat*, cantant entre i entre, un bocinet des *Magnificat* "modern", repetint el versicle *el seu nom és sant...*

Buidades ses bufetes que s'havien de buidar i escoltades ses coses que s'havien d'escoltar, sobretot des viatge a l'Alguer, mos hem tomat posar ses cames an es coll i hem seguit daixo-

daixo casi fins a ran de mar, i travessant un torrentó que venia botant botant, assus-suaixí ha pegat un bot un poc més gros, i aprofitant aquest salt, En Nofre per un vent i Na Immaculada per un altre s'han fet retratar. Na Immaculada ja havia aprofitat s'aturada més amunt dita per fotografiar totes ses nostres companyes que si una és formosa, s'altra ho és més.

Abans d'arribar an es port des Canonge hem fet sa marrada que vos deia suara, però com també vos deia, En Nofre ha demanat tots es perdons que calia, i els ha obtenguts, i així no ha importat anar a penedir-se a Roma que tanmateix no hi hagués trobat el Papa que asquests dies també tresca com noltros, però engabiat.

Just devora aquest port canonical, o portingo perquè tot en gros és una mica de colzo que fan ses penyets totes de pedra esmoladora, hem posat forques per dinar davall uns pins nets de vegetació, i hem estat com a reis, menjant cadascú de lo seu i des veïnat quan l'ocasió ho manava.

Quan acabàvem de dinar mos ha comparegut un cotxo del qual n'han davallat dues dones i un homo fent-mos ofertes d'engegar-mos d'allà dins perquè era propietat privada; els hem explicat lo que feia al cas i quan han sabut que érem mallorquins han baixat bandera i mos han donat permís per seguir allà.

Hem escoltat una cròniqueta d'un servidor i una poesia d'En Pere, tot d'anys enrere, i llavors hem envestit sa darrera part de s'excurció; hem passat a prop de ses cases de Son Bunyola i per un camí meravellós, ombrejat de pins, mates i ginebrons i que becava cap a la mar, hem arribat a Banyalbufar per acopar-li cadascú a ca seva, i fins a una altra, si Déu vol.

27 de maig de 1991

CALA BARQUES I CALA CASTELL

(pel Paç des Pescadors)

Na Catalina, En Paco i un servidor arribam molt prest – devers mitja hora-, i ja mos teniu asseguts en es pedrissos esperant el sant adveniment de tota sa “cavalleria” que solem anar per ses

mntanyes. Des cap d'una estona veim, un tros enfora, unes bubotes que semblaven homes, i hem començat a discutir si serien des nostros; a la fi, a força de fer comparances, decidim que sí, que són cavallers, i efectivament no hem errat perquè quan s'han arrambat hem vist que eren En Tomeu Gomila, es dos santjoaners i alguns altres.

A poc a poc anaven acudint més cavallers i cavalleres. Des més primerencs han estat es sollerics que aquesta vegada només n'han comparegut quatre i encara amb dos cotxos. Ben aviat el P. Barceló i En Jesús que no havien vengut amb so mateix automòbil, han estat a bous i han tengut alguns quens i quenes per mor de s'hora de partida de Sóller. Però no vos pensàssi que hi hagi hagut ganivetades no, ha estat com una tempestat d'estiu que passa en un instant, com diu s'adagi: *Pluja d'estiu i plor de bagassa, prompte passa.*

Reunida tota sa tropa, En Salvà que és l'amo de ses ametles, fa un sermonet sobre sa possibilitat de fer dos boldrons ja que es pas des Pescadors és una mica arriscat i a segons qui, com per exemple a un servidor, pot no fer-li cap gràcia. D'aquesta manera un grup més nombrós de cavallers que se creuen i se senten més valents que ets altres li estrenyen per amunt, i un altre grupet, no diré de tant valents però sí, per ventura, més distingits, tornam prendre cotxo i anam fins devora ses barreles de Ternelles per fer sa nostra pròpia excursió.

Mostram un paper an es portalà que mos dóna pas franc i d'aquesta manera podem investir pes camí des Castell del Rei i cap a cala Castell. Es qui feim sa passejada per aquí som: Na Francisca, sa dona d'En Tomeu, Na Catalina de Llubí i Na Immaculada que vénen en tant en quant són cavalleres; llavors hi havia els següents cavallers: el piadós D. Jordi, l'eminent Sr. Xamena, el zelós Tomeu Gomila, el silenciós Sr. Rafel i un humil servidor de tots vostès. Amb tan santa companya mos hem passat es dematí.

Arribats a un entreforc de camins posam forques per berenar, asseguts damunt sa barana d'un pont. Hem tengut sa visita d'un

pinsà que arreplegava ses miquetes que li donàvem, si eren petites les s'engolia allà mateix, ara si eren més grosses les agafava amb so bequet, i aletes me valguin, les se'n duia a arraconar dins es rebost.

I ara per demostrar que no sou curts de gambles i sí molt aprenents, vos donarè una petita lliçó d'història natural. Heu de sebre que "el pinsà és un ocell de les fringíl·lides, del gènere 'Fringilla' i que és un bon cantador. N'hi ha dues espècies: l'espècie 'fringilla caelebs' i la 'fringilla montifringilla'; l'espècie 'caelebs' (també podeu dir 'coelebs') que és la que hem vista, té les ales grises amb dues bandes transversals blanques, l'esquena parda vermellova, el clatell i costats del coll d'un gris blavós, el front negre i el ventre vermell vinós, en castellà s'anomena *pinzón real*.

Fora l'època de reproducció és un ocell gregari, fins i tot amb altres fringíl·lids (com poden ésser, per exemple, verderols, cadeneres, etc.). En certes ocasions els esbarts són d'un sol sexe..." Tots sabeu que 'caelebs' significa celibatari que vol dir que un o una viu en el celibat que és s'estat de sa persona que no és casada per molta casera que tengui. Deixem-ho estar així com està que embullarem sa troca i no hi haurà qui la desembulli, i tornem an es pinsà que ha pres es vol i noltros també, i ja mos teniu camina caminaràs passant baix des castell, aturant-nos a ca'N Miquelet, aquelles cases esbucades però que conserven una font que raja neta, fresca i abundosa. Reposam una estona i hi deixam el Sr. Xamena i el Sr. Rafel, amb D. Jordi que els guarda i fa companyia; la resta seguim cap a cala Castell i ben prest afinam es boldró gros que davalla des pas des Pescadors i mos surt a camí. Seguim tots plegats fins a la mar, llevat del P. Barceló que ja feia estona que havia pres es trot i havia posada sa seva clerical còrpora en remui.

Arribats a sa platja, n'hi ha hagut alguns que s'han ajaçat a s'ombra de s'enramada que hi havia davant sa caseta, altres només s'han rentat es peus, i una partida, a més des peus s'han rentat

més coses. Aquestes coses són ses que solem tenir de naixor, però uns les se banyaven tapant segons quins penjarois, i uns altres ho menaven tot a lloure; entre aquests hi havia En Nofre.

Males llengos deien si també hi ha hagut tres de ses nostres cavalleres que han provat de remullar tot quant tenen damunt el cos que no sia afegit perquè sí, o sia tal com sa mare les posà an el món, nuetes de tot. Fins i tot es donaven noms: Catalina, Immaculada i Francoise; també s'ha dit si això no ere vere, sinó que eren tres sirenes que havien sortit a assoleiar-se damunt sa tenassa, per paga anaven esquivies i estaven amagades darrere unes penyes. Crec que s'únic que mos pot treure es gat des sac és En Toni des Mirador que s'hi ha pogut acostar un poc i ha fet unes fotografies. Esperem.

En Tomeu Tauler, En Toni Arbona, Na Margalida "Bella" i En Jesús no han arribat abaix. En Pere Orpí ha dinat de captiris.

Sa pujada ha estat pesateta per llarga i per mor des sol, però valia la pena fer lo que hem fet. Reunida tota sa guarda devora un torrent que corre i du aigo bona, partim en pau cadascú a ca seva.

10 de juny de 1991

CALES DE MIGJORN

**Colònia de Sant Jordi-Platja des Carbó-Punta Negra-
Es Caragol-Cap de Ses Salines**

Hem tengut molt bon dia i un bon acompanyament de paparres. Hem fet una aturada llarga devers Es Caragol, devora sa caseta d'En Verga. Es qui hem volgut hem pogut banyar-mos a voler i a pler, encara que s'aigo fos fresqueta ferm.

Na Immaculada a més de dur tot es camí s'ombrel-la o parasol ben encès, també ha fet tragar per dos santanyiners begudes i molt de menjar que ha compartit amb tot s'Estol: panades, coca de verdura, ensaïmada de tallades i de cabell d'àngel.

Na Catalina de Puigpunyent duia aqueixes dues cançons
que va trobar a un diari:

*Segons En Miquel Pocoví
per culpa d'un llamp forcat,
entre es Murterar i Llubí
va fer ull "l'electricitat".*

*Com que era passat migdia
no quedàrem a les fosques;
hem d'estar alerta a mosques
per si de nit succeïa.
Ja ho diu Na Maria Antelma:
"no hi ha més que tenir a punt s'espelma". (sic)*

*Ja tenim eleccions
per la dreta i per l'esquerra.
Ningú menteix, ningú s'erra...
Tot són cartells i "pendons".
Ja estam amb eleccions,
ot són riures i promeses,
on són senyeres esteses
de golafres i mossons,
de bons al-lots i cabrons,
de sants i botiflares
omplen es maig de sos aires
de mitins i processons,
visquen ses elccions
que mos donen alegria,
nostro pa de cada dia...
i lo demés... són collons.*

Amén.

Arribats an es far de Ses Salines n'hi ha hagut una partida que han pujat fins a dalt, però com que no hi volien romandre, han tornat davallar i hem partit cadascú a ca seva.

Al seu moment, En Tomeu Salvà ha parlat de l'anada a l'Alguer i ha repartit es fulls del pròxim trimestre (passat s'estiu) i també ha dit quatre cosetes de sa passejada de lluna plena.

25 – 26 d'agost de 1991
NIT DE LLUNA PLENA – SORTIDA DE SOL
(Trobada a Cala Sant Vicenç, Pollença)

Quatre pinzellades de sa passejada d'anit

Hem estat devers vint-i-dos, n'hi havia alguns de nous com sempre sol passar a s'excurció de lluna plena. Aquests nous han estat sobretot alguns sineuers que menava En Joan. Es guia Tomeu i sa seva dona Xesca han arribat es darrers perquè volien fer oli amb dues premses i no els ha anat bé; l'homo ha demanat tantes disculpes i ha fet tants d'actes de contrició que no hem tengut altre remei més que perdonar-lo, i com que *pecat confessat, mig perdonat*, aviat ha estat absolt, no en parlem quan ha tret ses galetes i es xampany per celebrar Sant Bartomeu.

Es montuirers i es porrerenc han fet fallida perquè tenien llevat posat degut a altres empirreumes, es de Montuïri encara celebraven ses festes, i es porrerenc devia comptar diners de sa tómbola que, segons males llengos, n'ha omplit una partida de sacs.

Arribam a partir després de discutir on deixam es cotxos. En Salvà troba que els hem de dur allà on hem d'arribar es matí, i En Baltasar Cabrera és de s'opinió que val més deixar-los a on els tenim ara ja que estan més a la vista i no és tan bo de fer que mos facin salvatges ses coses que hi poguem tenir. N'hem deixat a ses dues bandes.

Partim per amunt amb una bona bascota que mos fa suar sa llet de s'enconar. Pes camí feim una aturada i llavors tornam seguir fins que arribam an es lloc des d'on hem d'esperar sa sortida de sol.

Tenim una estona de molta boira, de tal manera que hi ha moments que sa lluna i tot queda tapada. I encara tenim dos contratemps més: un protagonitzat per animals irracionals i s'altre causat per animals racionals. Es primer l'han patit sobretot es qui tenen sa sang més dolça i adient perquè es moscards xuclin aquell líquid vermellós que corre per dins es carreranyes des nostro cos, i que després de que aquells animalons s'han associat et deixen aquells grumallons anomenats faves que et fan gratar tant si tens gratera com no.

S'altre contratemps l'hem patit tots, especialment es qui s'ahvien ajaçat prop des lloc que podem considerar central en aquesta acampada. Em referesc an es truiet, i anades i vengudes i xerrim-xerram que mos han armat es tres joves sineuers i es dos nins que menava En Joan, es seu i un altre.

A sa dematinada ha fet una estona de molt de vent, però aviat s'ha calmat. Es sol ha sortit a s'hora que tocava, guaitant per darrere un morro de muntanyes amb una bona endomassada de niguls; se posa en feina totd'una, i hala, a encalentir-mos s'ha dit, sols no ha tengut tranc de tenyir de colorins ses boires que li feien de bres.

Suara vos parlava des mosquits; no he aclarit de quina espècie eren, suposarem que eren des més comuns, de l'espècie *culex pipiens*; de totes maneres podem afirmar per anit lo que deia un autor molt antic: *La nit passada, per moscartes qui les han bé enujades, no han pogut dormir.*

Ha vengut amb noltros una cusseta sineuera que feia cara d'avaciada. I es temps que esperàvem En Vermell hem afinat un calàpet que també devia esperar es sol o es cafè amb llet.

Després de sa sortida de sol hem berenat abundantament, compartint fruita, cafè i dolçures que mai falten a s'Estol. Panxa plena ha fet bon tornar a ca nostra.

2 DE DESEMBRE DE 1991

**HOMENATGE AL PARE RAFEL
PUIG D'EN GALILEU - LLUC**

D'aquesta excursió, com de moltes altres, no en tenc cap nota presa, però amb tot i això vull que en quedi constància per la persona del P. Rafel, per la immensa estimació a la nostra terra i per la seva obra de formigueta feïnera i mai retuda,

Al mapa que ens han donat hi havia la figura del P. Rafel amb aqueixa inscripció: *P. Rafel Juan i Mestre M.SS.CC. Arxiver-investigador. Gran excursionista de muntanya, encoratjat trescador infatigable de la nostra Serra de Tramuntana. HOMENTAGE DE L'ESTOL VIDALBA.*

Que el seu record no s'esborri de la nostra memòria i el seu exemple ens empengui a seguir estimant la nostra malmenada terra.

1992

13 de gener de 1992

**XXI aniversari de s'Estol Vidalba
PUIG DE S'ESCOLÀ - SANTUARI DE GRÀCIA**

1992.

*Any de records i esperances,
de centenaris polèmics,
de grans Fires i Olimpíades.*

*En parla en to triunfal
la premsa de gran tirada,
ràdio, televisió
i polítics de boca ampla.*

1992.

***Any d'injustícies humanes:
països del Tercer Món
seguiran morint de gana.***

***Els homes, a tot nivell
segueixen alçant les armes:
les guerres i el terrorisme
són de la mort dues cares.***

1992.

***Any de crisis ben dramàtiques:
segueixen pujant els preus
i baixant feina i ganàncies.***

***Uns queden sense jornal
i altres s'umplen les butxaques,
alçant murs d'enemistat
entre persones i classes.***

1992.

***Any de fracàs per les àguiles:
interessos personals
desfaran més el paisatge.***

***Ens venem els mallorquins
a l'or fals de gents estranyes
que ignoren la nostra història,
però prometen... i paguen.***

1992.

***Any de presses i colzades
per ocupar el primer lloc
entre els titelles de marca.***

**Ens manipulen de dalt,
i encara hem de dar les gràcies
a polítics corromputs
i caporals de la màfia.**

1992.

**Any de llavor bona i sana
que a bolei anam semblant
els fills de l'Estol Vidalba.**

**Compartiguem rosegons
de festa, de fe i de pàtria:
vint-i-un anys d'amistat
són la millor caminada.**

**Pere Orpí i Ferrer.
Santuari de Gràcia, 13-1992**

I ara, germans i germanes molt estimats, farem una fumada i pegarem un bot d'onze mesos. Es dos únics papers escrits que tenc des nostro Estol durant l'any 1992 són sa poesia d'En Pere (13 de gener) i es meu escritet (7 de desembre), data que no s'avé amb so calendariet de ses nostres excursions, ja que tal data no hi figura. S'ha de dir però, que aquesta excursió de dia 7 se va fer fora de programa, aprofitant que tal dia era festa des Govern. També vull dir que dia 2 de novembre teníem pensat pujar an En Porrassar que mos cau per sa banda d'Artà, però no degué esser així perquè d'aquest dia només tenc tres brevíssimes anotacions: aigo (poca), vent (molt), una altra ruta.

Anem idò, a lo des puig de Santa Magdalena on hi podeu trobar dates i fets ben històrics, altres per ventura no tant, i fins i tot qualcun de gens ni mica històric; ja ho destriareu i porgareu que jo vos ho don tot ben mescladet.

7 de desembre de 1992

PUIG D'INCA

El puig d'Inca és una modesta altura de poc més de tres-cents metres, un pujol bicúspide, solitari enmig de l'ample pla central de l'illa.

El cim septentrional, al capdamunt del qual es troba el santuari, és l'anomenat pròpiament Puig de Santa Magdalena; el meridional, té el nom de Puig de la Minyó.

Sembla que ja en el s. XIII, es va edificar un oratori dedicat a Santa Magdalena.

Fins a final del segle XV trobam al Puig, ermitanes, donats, llavors un ermità i més ermitanes, fins que a l'any 1491 (si no haguessin estat tan cuitores haurien aglapit ses grans festasses que En Felip i companyia han fet enguany) s'instal·laren unes religioses franciscanes clarisses, vengudes a posta de Tarragona. Les dificultats trobades allà i principalment la manca d'aigua que les impedia fer-se ses piules així com toca les va fer tocar el dos i pegaren –devers el 1526- a S'Esgleieta on estigueren fins l'any 1549, car a més de noves penúries i es Concili de Trento que no volia monestirs per fora vila, va empènyer aquelles mongetes a establir-se dins Ciutat i acaramullar més la gent. Posaren forques devora l'hospital de Sant Antoni de Viana (Sant. Antoniet). Convent que es va dir de l'Olivar en record de Nostra Dona de l'Olivar, titular de S'Esglaieta d'Esporles. Aquestes pobres dones passaren encara més “quenòccies”, però ara no és hora d'esbrinar-les.

De fet estigueren en el puig d'Inca uns trenta-cinc anys. Llavors hi trobam alguns ermitans escadussers. I ara qualcú demanarà: “i què són ermitans escadussers?” I jo vos diré que no són de cap congregació especial, sinó que escadussers vol dir lo que en castellà entenem per “sueitos”, o sia que van pes seu compte, sense superior que mani ni per tant, sense haver d'estar a ses ordes de ningú.

De l'any 1530 al 34 hi trobam monges de Sant Jeroni de Ciutat, però hi aguantaren poc ferm i s'instal·laren, llavors, al convent actual de sant Bartomeu de la mateixa ciutat d'Inca.

Fins al 1784, amb alts i baixos i casi sempre amb una vida ben magra, hi va haver una escola de Gramàtica que, tot en gros era una espècie d'escola de primeres lletres, llegir i escriure i poca cosa més, res d'informàtica, ni anglès, ni ballet clàssic, ni totes aquestes mandangues que ara se diu que estudien es nostros al·lots. An es puig de Randa i a Monti-Sion de Porreres feien dos doblers de lo mateix; i això que es rector de Porreres se pensa que tenia per allà dalt com una universitat; ja hi va calçat per aigo aquell homenet!

Mentrestant tornam trobar donats i ermitans escadussers. I a finals de 1878 un tal Nofre Prats, llec franciscà, amb dos companys seus, va fundar una comunitat eremítica que rebé el nom de Germans Terciariis Franciscans. Aquests sant homos duraren aquí es temps d'una roada, ja que al cap de cinc anys, prengueren el vol i no se posaren fins a l'ermita de la Cel·la de Ternelles de Pollença.

L'any 1900, l'Ajuntament d'Inca renuncià a favor del Bisbat de Mallorca els seus drets sobre el santuari de Santa Magdalena i annexes del puig. Fins al 1931 hi ha clergues i donats encarregats, i el dit any hi fan posada els ermitans de Sant Pau i Sant Antoni que també han rodat clau per falta de personal. Seria per tant molt d'alabar que a qualque cavaller de la Vidalba li pegàs la curolla de servir dins la vida ermitana per veure si tornen alçar l'aixella i poblen de bell nou els nostros santuaris i ermites.

Com a darrera nota històrica i una de les fites més importants d'aquest santuari és que avui, dia 7 de desembre de 1992, festa borda (no és dia d'obligació de missa), però ben sana per a nosaltres, l'Estol Vidalba ha vengut a fer la torniola per aquest puig. Ara sí que els Jurats d'Inca poden destapar la placa de pedra on consta tal diada com una de les més grans de "la industriosa ciudad". I si no ho diuen ells, ho direm noltros, i alerta mosques!

11 de gener de 1993

PETRA

Cavalleres i cavallers: A ses esglésies on hi ha capellans que pretenen de cames primes o monges de tres qui n'agafa quatre o catequistes d'aquelles d'aquelles, se sol cantar una cançó molt mentidera que diu: *Germans, hem arribat dels quatre punts de l'horitzó. Som aquí, Senyor*". I dic que és mentidera perquè no hi ha vengut ningú des quatre punts, sinó que tot lo més han vengut des quatre carrers de per allà, que es qui deu estar més enfora no deu passar de ses sis-centes passes.

Emperò noltros, honorables senyors, sí que la podem cantar a gorja plena a aquesta cançó perquè hi venim des quatre punts de l'horitzó, almanco des nostro horitzó mallorquí, perquè així com es dia de Cincogema, aquella genteta que havia acudit a Jerusalem per ses festes, se'n feia creus de sentir predicar ets Apòstols en tantes llengos, ja que així ho diu el Sant Llibre: **Entre nosaltres hi ha parts, medes i elamites; hi ha qui resideix a Mesopotàmia, a Judea i a Capadòcia, al Pont i a l'Àsia, a Frígia i a Pamfília, a Egipte i a les regions de Líbia, tocant a Cirena, hi ha forasters de Roma, hi ha jueus i prosèlits, hi ha cretencs i àrabs, però tots nosaltres els sentim proclamar les grandeses de Déu en les nostres pròpies llengües...** així també entre nosaltres hi ha gent de per tot Mallorca: hi ha soilerics i felanitxers, ciutadans i gabellins, montuïrencs i de Porreres, de Puigpunyent i de Santanyí, de Valldemossa, Petra i Santa Eugènia, de Llubí i Sant Joan... i tots mos entenem i sentim parlar i parlam sa pròpia llengo.

I avui, germans cavallers, hem arribat des quatre punts des nostro horitzó tantes vegades contemplat en ses nostres passejades que ho commemoram amb gran goig de l'ànima i gran profit del cos. Perquè avui celebrem s'aniversari des neixament des nostro estimat Estol. Són vint-i-dos anys de rossegar pel món i trescar per ses muntanyes i es Pla.

Avui idò, una vegada més, mos sentirem més units que mai a sa nostra estimada Mallorca, i professarem de bell nou sa nostra fe germanívola entre Ciutat i Part Forana, i refermarem sa nostra esperança de que, com a poble, no morirem. I multiplicarem es nostro amor a sa nostra terra tan malmenada i violada pes torrapipes de sempre. Sabem emperò, que mentres aleni un membre des nostro Estol, bategarà un cor que donarà escalf a tot allò que és nostro: cultura, llengo i història; edificis, talaiots i parets seques; paisatge i garrigues; cales i pinars; alzines i estepes, carritxeres i aladerns, olivars i figuerals, ametlerars i vinyes, horts i blateres...

I volem veure volar voltors i xorics, corbs i milans... i volem sentir cantar rossinyols i cadernereres, passerells, buscarets i verderolins. I volem veure per ses voreres des nostros camins, no bosses de fers i pots de llauna esclafats, sinó albons i fenàs i catifes de margaridoies... i volem una Mallorca neta, i no empestada de lleis amples per omplir ses butxaaques des qui diuen que actuen en nom del poble perquè aquest els ha votat, i l'encorten amb sa lluïssor d'una riquesa immediata, amagant-li sa negra realitat amb que se toparan es nostros néts.

No sé si he sortit de botador o no, però crec que bé hi escau tal dia com avui, cridar ben fort, no an es quatre punts de l'horitzó suara esmentats, sinó an es vuit vents del món, que noltros no volem afluixar ni un punt, i que volem seguir amb el nostro Estol anant i venint, pujant i davallant pes nostros turons i muntanyes, pes nostre Pla i comellars, per donar gràcies a Déu per haver fet tan bella sa nostra Illa que estimam i estimarem formosa com cap altra.

Vull dir també que per res del món voldríem esser com la filla de Jefè que, amb les seves companyones va anar per ses muntanyes a plorar sa seva virginitat i haver de morir fadrina, sinó que volem seguir trescant, no per plorar es desastres ocasionats per ses maleses dets afamegats de comandera i diners, sinó per gaudir de tantes coses belles com Déu mos ha regalat.

I per acabar vull enregistrar alguns fets ocorreguts dins aquest any acabat de passar. No parlaré de ses Olimpíades que tot en gros fan veure que n'hi ha uns que boten més amunt que uns altres, o que corren més aviat, o que tots es qui hi participen s'afanyen per una patena que durant un estona duen penjada pes coll.

Ni parlaré de s'Exposició Universal de Sevilla, ni des cinquè centenari des descobriment d'Amèrica, ni des tren anomenat de gran velocitat que només serveix per no deixar-te veure per allà on passes.

Vull acabar parlant de dos esdeveniments que, per ells mateixos, basten i sobren per fer cèlebre l'any 1992. Es primer és que, gràcies a Déu, es nostro Estol ha seguit caminant. I es segon és que, a mitjan novembre, es va complir es corantè aniversari en que *Los hermanos Bartolomé Tauler Valens y Margarita Tauler Valens recibieron por primera vez, el Pan Eucaristia el dia 18 de noviembre, en la capilla de las HH. de la caridad. Felanitx 1952.* I què no trobau que hi ha per estar ben contents ell i noltros? Iddò, Tomeu i cavallers, a tots molts d'anys.

Sempre més i mai manco, i que Déu hi doni la maina.

He dit.

11 de gener de 1993.

Glosa que va fer En Tià Garriguer de Son Macià:

*S'Estol ha tornat nombrós,
això és digne d'admirar;
jo ses gràcies vull donar
an En Pep i es Taujans
que varen ser es fundadors.*

També va dir aqueixa altra:

*Don Jordi m'ha demanat
que li fes una cançó;
jo voldria tenir es do*

*que a ell Déu li ha donat:
trobant-se a aquesta edat
i poder-nos fer de timó.*

Llavors Mn. Toni Gili va fer aqueixa:

Vivó En Pere Orpí!

Vivó s'Estol Vidalba!

*Oh Bon Jesús, donau-me
força per repetir:*

Vivó En Pere Orpí!

Vivó s'Estol Vidalba!

Aqueixa darrera cançó nasqué dins es caparrot des nostro erudit Toni Gili quan va sentir cantar es romanç que havia fet En Pere amb motiu de sa celebració d'avui i que, panxa plena, cantà tot s'Estol en el retaurant Sa Creu, a ses foranes de Petra, camí d'Ariany i Santa Margalida.

ROMANÇ DE L'ESTOL VIDALBA
EN EL SEU XXII ANIVERSARI (*)

A l'illa de Mallorca
hi ha un estol marxós,
la vida mia,
hi ha un Estol marxós,
la vida mia
la vida amor.

Se diu l'Estol Vidalla
i és molt caminador,
la vida mia...

Surt cada quinze dies
cercant nous entreforcs...

Cavallers compareixen
de per tots els cantons...

Ciutat i Part Forana,
Tramuntana i Migjorn...

No els fa por el vent ni l'aigua,
ni el fred ni la calor...

Fent camí comparteixen
el pa i el bon humor...

la conversa amistosa,
el prec i la cançó...

Coneixen de nostra illa
els més secrets racons...

barrancs i serralades,
planures i turons...

Estimen la natura
com un tresor de tots...

Amics són de les cabres,
gavines i voltors...

El guia, lo bon guia,
n'és el Beat Ramon...

Molts d'anys fa que caminen:
ja n'ha fet vint-i-dos...

Segueix, Estol Vidalba,
semblant bona llavor...

La rota de Mallorca
n'és la millor del món...

Pere Orpí Ferrer
Petra (on l'Estol no s'hi va retre),
11-gener-1993.

(*) Es pot cantar amb la música del romanç "A la ciutat de Nàpols".

Nota explicativa.- Aqueix escritet que ara ve es va publicar al N° 40 (març-1993) de la revista *QUIMERES*, de la Delegació de Pastoral Juvenil. El posam pel tema de què tracta i per l'autor.

L'EXCURSIONISME, ESCOLA DE VIDA

El ciment i l'asfalt s'estenen sobre Mallorca com una taca d'oli que creix sense parar. L'Illa, malmesa i ultrajada per traficants i especuladors, explotada per gent irresponsable que té del progrés una idea merament econòmica i financera, ja no és com era, ni tornarà a ser-ho mai més; se li han fet danys irreparables. El Puig Major restarà escapçat per a sempre, i del Gorg Blau subsisteix només el topònim. Malgrat les endemeses, queden tanmateix espais originals, part d'aquella Mallorca profunda, genuïna, que val la pena conèixer.

L'Excursionisme ofereix l'única possibilitat de trescar per indrets encara verges i no contaminats, recórrer passa a passa els seus caminois, endinsar-se pels boscatges, beure l'aigua fresca de les fonts, conèixer la fauna i la flora autòctones, enfilar-se al capcim de les muntanyes i gaudir dels amples horitzons oberts a la mar pels quatre vents.

Els seculars camins empedrats, les cases de possessió, els sestadors, porxos i barraques, les parets i marges de pedra seca,

els aljubets i forns de pa, rotlos de sitja, forns de calç i cases de neu, evoquen la vida quotidiana de temps passats, els treballs i afanys d'amos i madones, d'oguers, pastors i col·lidors d'oliva, de margers, de llenyaters i carboners, de calciners, nevaters i traginers, gent feinejadora i austera que treballava amb la cançó als llavis.

Lluny de la pol·lució ciutadana, mentre la mirada contempla i la imaginació fila, músculs i tendons mouen l'ossada, els pulmons aspiren amb avidesa un aire net i fi, s'oxigena la sang que el cor fa circular amb batecs de tamboret, obre la pell els seus porus i brolla la suor purificadora. Res millor per la salut que una bona caminada. Una marxa moderada i rítmica fa més curt el camí i més dolces les pujades.

També queda lluny l'altra pol·lució: la del renou i el tràfic, la de l'agenda, el rellotge i les presses, la de les empentes i les travetes, la de les neurosis i les depressions. L'esperit se sent alliberat com aquell voltor que planeja sobre l'estol dels caminants.

L'estol! Els companys de ruta, la conversa tranquil·la i gratuïta, l'amistat que neix i es reforça, l'aventura compartida, la sintonia, la solidaritat... Quedin pels altres esports la rivalitat, la competició, els campionats; ens plau avançar junts i arribar plegats. Bona planta farien els tres campions, contemplats des del pla, rebent les respectives medalles sobre els "podiums" del Massanella, Tossals i Tomir.

La ruta per la serralada, deixat el llast de tantes coses supèrflues que en comptes de proporcionar esbargiment i confort ofeguen i aclaparen la persona, sense més equipatge que la motxilla muntanyenca amb les poques coses indispensables per a la subsistència, indueix a la renúncia a la vida fàcil però buida, programada per la societat de consum, i engresca a l'opció per l'austeritat i l'esforç, l'audàcia i l'aventura, l'originalitat i l'autonomia, la llibertat.

La muntanya i els paratges deserts són en la Bíblia lloc privilegiat de trobada de l'home amb Déu: Moisès, Elies, Joan Baptista, Pau... també el nostre Beat Ramon Llull. Jesús cercava espais solitaris per torbar-se amb el Pare. L'experiència d'engolfar-se en la natura verge, amb calma i respecte, amb sensibilitat i actitud contemplativa, ajuda a trobar Déu, convida a parlar al Pare com ho feia Jesús, amb els ulls i el cor "meravellats de les meravelles qui són en lo món", com aquell Fèlix del "Libre de Meravelles" de Ramon Llull, qui "anava per los boscatges, per munts e per plans, per erms e per poblats..."

Josep Estelrich i Costa

22 de març de 1993

PUIG GROS DE TERNELLES

Ternelles-La Cel·la-Coll dels Coloms-

Coll de la Roteta-Pla de les Mates Velles

Només hi ha enregistrades un parell de notingues que les pos tal com les tenc:

1.- La primera parla de tres opcions: a) valents agosarats; b) valents moderats; i c) valents prudents. Entre aquests hi ha el Sr. Xamena, D. Jordi, el Sr. B. Gomila i En Torres.

2.- La segona nota fa aquesta afirmació: *Hem fet, per por i per necessitat, lo que antany En Pep demanava per virtut.*

3.- Hi ha hagut un col·loqui particular entre En Llorenç Lladó i En Sebastià Salom sobre la nostra santa Mare Església mallorquina i de com ells la compondrien.

27 de desembre de 1993

S'ARGENTÓ

Només tenc aqueixes brevíssimes notinoies: *trenc rabiós* – Joana osset – aigo i calabruixó.

Vull afegir que no seguirem s'itinerari programat.

1994

10 de gener de 1994

XXIII ANIVERSARI DE S'ESTOL

CAP FABIOLER

(Dinar: Restaurant ES GRAU d'Estellencs)

L'ESTOL VIDALBA TRESCA (XXIII ANIVERSARI)

L'Estol Vidalba amb harmonia,
com grup de cabres de penyal,
per cims i plans segueix fent via,
capejant sempre el temporal.

De bon matí surt amb la fresca
pels entrefors a passejar.

*L'Estol Vidalba tresca, tresca,
l'Estol Vidalba trescarà.*

Girant l'ullada cap enrera
veim com espiga la llavor:
vint-i-tres anys de caminera
donen bons fruits de germanor.
És l'amistat com mel de bresca
que fa més dolç el caminar.

*L'Estol Vidalba tresca, tresca,
l'Estol Vidalba trescarà.*

De capellans, homes i dones
està format el nostre Estol:
tots compartim mil coses bones,
com el paisatge, el vent i el sol...
Tant ens agrada moure gresca
com fer capítol o pregar.

*L'Estol Vidalba tresca, tresca,
l'Estol Vidalba trescarà.*

Pujant als cims per la garriga
veim com s'eixampla l'horitzó,
i venç la fam i la fatiga
el companatge del sarró.
Llom, sobrassada, pa i ventresca
sobre el caliu solem torrar.
L'Estol Vidalba tresca, tresca,
l'Estol Vidalba trescarà.

Que per molts d'anys tenguem la glòria
de fer camí pels quatre vents:
som fills d'un poble i d'una història
que no es pot vendre als més potents.
Que el nostre esforç no defallesca:
som mallorquins per terra i mar.
L'Estol Vidalba tresca, tresca,
l'Estol Vidalba trescarà.

Pere Orpí i Ferrer, 10 de gener de 1994

NOTA BENE: Aquest “poema” es pot cantar amb la música de “LA BALANGUERA”.

2 de maig de 1994
VOLTA A LA VALL DE SÓLLER

- Tres opcions.**- a) 11 quilòmetres – 3 hores.
b) 17 “ 4 hores i mitja.
c) 24 “ 6 hores.

No tenc crònica d'aquesta excursió, però darrere es full on hi havia es mapa pintat hi ha una descripció de sa planta que dóna nom an es nostro Estol. No hem demaneu qui ho va escriure

o d'on s'ho ha tret, que tanmateix no vos ho diré perquè no ho sé. Si hi ha noms tècnics de sa botànica que no enteneu, no em doneu sa culpa a mi. Hi ha diccionaris.

Diu així s'escritet: **LA VIDALBA. Clematis cirrhosa (ranunculàcies).** És un espècie molt variable: la flor, grossa i acampanada, característicament penjada cap avall, que normalment és blanca amb taques violetes a l'interior, pot estar sense taques (i així és completament blanca) o pot tenir-les tan espesses que apareix ben fosca. És la fulla, però, que té les variacions més sorprenents: pot esser sencera, pot esser retallada fins al punt de tenir folíols completament separats cadascun amb el seu peciolet.

La vidalba és, idò, una planta enfiladissa molt coneguda; produeix als seus nombrosos estams de les seves flors, una gran quantitat de pol·len que assíduament recolleixen les abelles mel·líferes. Les flors, encara que no totes, també tenen nèctar.

Aquesta varietat es troba a totes les tres illes, per això es coneix com a **baleàrica**. No obstant també es troba a Còrsega, Sardenya i a Àfrica del nord.

El nom de **vidalba** ve de la paraula grega "clema", o sigui "zarcillo de la vid", ja que antigament se la confonia amb la parra de raïm; per això se li deia també "vitalba", és a dir "parra blanca". Molts i suggestius són els noms comuns amb els que la vidalba és coneguda a Europa. Així per exemple, a Itàlia se li diu "barba-grisa, a França "bres de la Verge", a Anglaterra "alegria del viatger", o també "barba de vell".

La vidalba, com hem dit abans, és una planta enfiladissa; s'enfila per les reixetes metàl·liques de les bardisses, omplint-les de campanetes i de plomalls grisos, des de ran del mar fins a les penyes més altes.

Afegitó del cronista. - S' autor de s'escrit anterior fa derivar es mot **vidalba** del grec i el tradueix en castellà per "zarcillo de

la vid” que, segons es *Diccionari Castellà – Català* de D. Francesc de B. Moll. 2ª edició, plana 388, tradueix es mot “zar-cillo”, 2ª acepció, així: “(tallito voluble de vid u otra planta tre-padora) *fil, filet, circell, fileró, fideu, banya, tisoreta*”.

En canvi el P. Francesc Bonafè i Barceló, un homo molt sabut i molt entès, en qüestió d’herbes, plantes i arbres, encara que també faci venir es mot “clema” des grec, el tradueix per “sarment”, que a aquest humil i ignorant cronista, a primer cop d’ull, li sembla millor que lo de sa “banyeta”.

Però, recordant, una vegada més, aquella dita de Ses Rondaies: *Qui no ho creu, no peca.* (Flora de Mallorca. II. P. 187).

1995

24 d’abril de 1995

FESTA DE 85è ANIVERSARI D’EN JESÚS MARTÍN
RACÓ D’EN BARONA – PUIG DES TEIX-
PAS DES PI - PORXO D’EN JESÚS

A JESÚS MARTÍN EN EL SEU 85è ANIVERSARI

Jesús, company de camí:
l’Estol Vidalba, aquet dia,
desitja que amb alegria
molts més anys puguis complir.

Que tots els qui som aquí,
amb sa motxilla a s’esquena,
dies i anys a balquena
vegem passar plens de vida.

Si Déu abans no mos crida,
que arribem... a la centena.

Pere Orpí i Ferrer
Sóller, 24 d'abril de 1995

24 de setembre de 1995

CAMÍ VELL DE CAIMARI A LLUC
Homenatge a Joan J. Torrens Artal

Encara que aquesta excursió no sia des nostre Estol, l'enregistram perquè En J. Torrens solia venir molt sovint amb noltros. Sia per a ell el nostre record, el nostre homenatge i la nostra pregària.

L'anada a Lluc estava organitzada pel "Grup Excursionista de Sóller" i del programa que es va repartir en copiam la portada: *Benvolguts companys muntanyencs: Volem retre homenatge a un company, un bon amic que ens ha deixat i que trobarem a faltar, tot i que sempre estaràs en el nostre record i que aquest sigui ànim per seguir endavant. Juan J. Torrens Artal. Adéu per sempre més, descansa en pau. PROGRAMA: A les 8, a la plaça concentració i sortida amb cotxes. Deixar-ne a Lluc i continuar fins a Caimari d'on començarà l'excursió. A les 12, a Lluc missa oficiada pels P. B. Barceló M. SS. CC. i Mn. Llorenç Lladó. Pregària.*

1996

22 de gener de 1996

FESTA DEL 25è ANIVERSARI
LLUC

Això sí que ha estat posar s'olla gran dins sa petita i tirar sa casa per sa finestra. No sé com me'n desfaré per contar sa gran festassa que vàrem fer per commemorar es vint-i-cinc anys des neixament de s'Estol Vidalba, però com que hem d'investir per un

vent o per s'altre, començaré amb sa carta que vaig rebre –i supòs que reberen també tots es cavallers- que deia: 8 de gener de 1996. *Estimats cavallers, dames i amics de l'Estol Vidalba: L'objecte d'aquesta carta és convidar-vos a la celebració del 25 ANIVERSARI DE L'ESTOL, que hem de compartir plegats amb alegria.*

Data i lloc de la celebració: Dia 22 de gener (dilluns) al santuari de Lluc.

H O R A R I

**A les 9.- Trobada a la creu de l'entrada de Caimari de tots els qui vulguin fer la caminada.*

**A les 12.- Arribada a la Font Coberta.*

**De 12 a 12'30.-Encontre i salutació de tots els qui hauran acudit a la celebració.*

**A les 12'30.-Missa concelebrada en el santuari.*

**A les 14.- Dinar en el restaurant del mateix santuari.*

Els qui vulguin prendre part en el dinar ho han de comunicar amb antelació a un d'aquests telèfons:

Felanitx: Tomeu Salvà: 58 05 89

Toni Vicens: 58 23 52

Sóller: Baltasar Cabrera: 63 34 67

Montuïri: Toni Arbona: 64 61 83

Sineu: Ramona Pujals: 52 07 15

MOLTS ANYS A TOTS

M E N Ú

**Arròs brut de matances, cabrit o porcella.*

**Vi, aigua, olives i "per picar".*

**Gató o gelat, cava, cafè i licors.*

Al final del dinar: "Brindis" obert a tots els qui hi voldran participar (Els moderadors seran D. Josep Estelrich, D. Pere Orpí i Tomeu Salvà).

El preu del dinar serà de 2.500 ptes.

Per preparar la festa, dia 15 de gener a les 10, ens veurem a l'entrada del santuari de Lluc tots els organitzadors de la festa i tots els qui hi vulguin col·laborar.

MISSA EN EL XXV ANIVERSARI
DE L'ESTOL VIDALBA
Lluc, 22 de gener de 1996

Cant d'entrada

1. Junts avançam per la vida
donant-nos tots la mà.
La nostra Mare camina
sempre al nostre costat.

**Santa Maria dels caminants,
guiau el nostre pas. (2)**

2. Marquem camins d'esperança
i entreforc d'amistat,
per on avancin els homes
com un riu de germans.

Santa Maria...

3. Damunt el cim brilla l'alba
que anuncia el descans.
Serà la tasca més dolça
Si tots pujam cantant.

Santa Maria...

Salutació

El Senyor que ens ha reunit avui, per retrobar-nos en l'amistat i la companyonia, i que ens acompanya sempre en les nostres caminades muntanyenques, sigui amb tots vosaltres.

Acte penitencial

Convocats en estol dins aquest temple, que és la catedral de la Serra, entorn de Maria, la Senyora d'aquestes muntanyes, abans d'acostar-nos a la taula de la Paraula i de l'Eucaristia, demanem a Déu que purifiqui els nostres esperits.

—Sovint els homes hem profanat la vostra creació, participant en la degradació de la natura, i hem explotat irracionalment els béns naturals: Senyor, teniu pietat.

—Sovint hem renunciat a les altures on plana el voltor, als ideals nobles i a la utopia engrescadora, per viure a ras de terra una vida adotzenada i mediocre: Crist, teniu pietat.

—Sovint pel camí de la vida hem oblidat els companys de ruta, per aïllar-nos en l'egoisme i la insolidaritat: Senyor, teniu pietat.

—Que Déu omnipotent...

Col·lecta

Déu, Pare de tots els homes, que heu fet un món tan bell per habitació dels vostres fills: en la commemoració dels vint-i-cinc anys de ruta del nostre estol, ompliu-nos d'optimisme, coratge i alegria, per seguir el nostre camí per aquest món, i arribar sense entrebancs a la vostra casa, on viurem amb vos per a sempre. Per nostre Senyor Jesucrist...

Lectura primera (no record quina férem)

Salm responsorial

**Beneïguem el Senyor del cel:
a Ell la glòria i l'honor per sempre.**

1. Àngels del Senyor, beneïu el Senyor;
vosaltres, cels, beneïu el Senyor;
aigües de l'espai, beneïu el Senyor;
excèrcits del Senyor, beneïu el Senyor.

2. Sol i lluna, beneïu el Senyor;
astres del cel, beneïu el Senyor;
pluges i rosades, beneïu el Senyor;
tots els vents, beneïu el Senyor.

3. Foc i calor, beneïu el Senyor;
freds i gelades, beneïu el Senyor;
dies i nits, beneïu el Senyor;
llum i tenebres, beneïu el Senyor.

4. Ànimes dels justs, beneïu el Senyor;
humils de cor, beneïu el Senyor;
obres del Senyor, beneïu el Senyor;
ara i sempre, beneïu el Senyor.

Evangelí Lc 1,39-56

Homilia

Amics i companys de ruta:

Acabam d'escoltar que **per aquells dies** –de l'Anunciació
de l'àngel Gabriel- **Maria se n'anà decididament a la**

Muntanya, a la regió de Judà. Tot al llarg de la Judea, s'estén, de tramuntana a migjorn, una serra que era anomenada "les Muntanyes de Judà", d'una manera semblant a aquesta comarca que a Mallorca anomenam "la Serra de Tramuntana", o amb expressió medieval, "el terme de Muntanyes". I Maria **se n'anà decididament a les muntanyes de Judà**, com la primera muntanyenca del Nou Testament.

També **per aquells dies** –quan el cristianisme fou portat per segona vegada a Mallorca, amb les naus del rei En Jaume-, "Maria se'n pujà decididament al terme de muntanyes" i aquí hi restà, per ser, des d'aquest santuari, el punt de referència de la comunitat cristiana mallorquina.

Els muntanyencs de l'Estol Vidalba pujàrem col·lectivament a Lluc, per primera vegada, el 28 de novembre de 1983, -en peregrinació de l'"Any de Lluc"- quan l'Estol tenia 12 anys –la mateixa edat de Jesús quan pujà a Jerusalem des de Natzaret amb els seus pares- per celebrar-hi aquí dalt la nostra festa patronal i el centenari de la Coronació de la Mare de Déu.

Avui l'Estol Vidalba, ha tornat pujar decididament, com Maria, al "terme de Muntanyes", per celebrar-hi els vint-i-cinc anys de la seva existència. Han passat altres dotze anys i l'Estol s'ha fet adult. La nostra història compta ja un quart de segle. Els nostres peus han trepitjat, una i una altra vegada, tots els indrets de Mallorca, i els nostres ulls s'han embadalit molts de pics amb la contemplació d'aquesta natura tan bella que Déu va regalar als mallorquins.

N'hi ha que pugen a la Serra simplement per fer bauxa, sovint per fer malfraig. Altres hi pugen només per caminar, per estirar les cames, o per fer salut, com podrien fer-ho pel Passeig marítim. Altres ho fan per competir, per provar-se, qui arriba més prest, o qui arriba més amunt, o qui ha pujat més vegades al Massanella, o qui ha fet més pics el Torrent de Pareis. No crec que res d'això es pugui anomenar autèntic muntanyisme.

A Benigne Palos, que és com un sant pare del muntanyisme, li he sentit dir més d'una vegada, que *a la muntanya s'hi ha d'anar amb respecte*.

La natura, la creació, és obra de Déu, és una manifestació de la saviesa de Déu, una saviesa que es manifesta, com diu l'Escriptura, en les crescudes del cedre i del xiprer, i en la forma airosa de la palmera, i en les flors del roser silvestre, i en la resistència de l'olivera centenària, i en l'aroma de la ginesta, i en les branques esplèndides i belles de l'alzina, i en els brots enfiladissos de la vidalba. La Serra és com un gran temple, bastit per la Saviesa de Déu, amb molta més grandiositat que la Seu, i a cel obert. L'autèntic muntanyenc és aquell que camina, amb els ulls oberts a les meravelles de la creació, aquell qui tresca per la Serra "amb respecte", com qui va per dins un temple.

Aquesta podria ser la nota peculiar de l'Estol Vidalba: marxar sense presses pels viarans de muntanya, amb el cor obert per a l'acció de gràcies, i amb els llavis oberts per a la pregària i la lloança; amb el respecte religiós d'un creient, amb la mirada atenta d'un contemplatiu, amb l'esperit devot d'un místic.

L'eucaristia és celebració d'acció de gràcies i viàtic de caminants. Posem en comú totes les nostres experiències muntanyenques per donar-ne, plegats, gràcies a Déu, creador d'aquesta bellesa que ens fascina, i acostem-nos plegats a la taula eucarística, per prendre l'aliment que ens sosté pel llarg, i a voltes escabrós, camí de la vida.

Per molts d'anys.

Josep Estelrich i Costa

Pregària dels feels

Amb els ulls plens de les meravelles d'aquesta terra, que Déu ha afavorit amb tanta bellesa, preguem Déu, creador del món i pare dels homes.

Oh Déu Pare, que heu obert als homes, els vostres fills, tots els camins del món: ajudau-nos a recórrer amb coratge i perseverança

el camí de la vida i, per la intercessió de Santa Maria de Lluc i del nostre patró el beat Ramon Llull, duis-nos als cims de la glòria, on vós habitau per sempre. Per Crist, Senyor nostre.

Resposta a les pregàries

**Oh, oh Senyor, aquest dia escoltau-nos pregar tots junts.
(No vaig aglapir les pregàries que férem)**

Oració sobre les ofrenes

Senyor Déu: hem posat sobre el vostre altar les nostres modestes ofrenes de pa i vi. Convertiu-les en el Cos i la Sang del vostre Fill Jesús, que són aliment i beguda pel nostre camí cap a Vós. Per Crist, Senyor nostre.

Prefaci

És realment just i necessari, Senyor, Pare sant, Déu omnipotent i etern, que sempre i en tot lloc vos donem gràcies, per Crist, Senyor nostre.

Vós heu creat l'univers i l'heu posat al servei de l'home: el sol, font de llum i de vida, la lluna i els estels del firmament, la terra que és el nostre habitatge, la mar immensa, les valls i les muntanyes, on ens trobam tan prop de vós.

Per tot això, amb el cor agraït i ple de goig, cantam i proclamam la vostra glòria dient:

Sant, Sant, Sant...

En el moment de donar-se la pau

**Jo vull ser, Senyor,
sembrador de la vostra pau. (4)**

On hi hagi odi, que jo hi posi amor.

On hi hagi ofensa, que hi posi perdó.

On hi hagi discòrdia, que hi posi harmonia.

On l'error s'escampi, posi veritat.

Després de la comunió

Jo som l'amic, l'amic del vent,
que empeny el dia cap a ponent.

Jo som l'amic, l'amic del vent,
que empeny el dia cap a ponent.

1.El vent que escampa damunt les ones
les meves ànsies de llibertat,
el vent que cerca portes obertes,
al bell missatge de l'amistat.

Jo som l'amic, l'amic del vent,
que empeny el dia cap a ponent.

Jo som l'amic, l'amic del mar,
que ens porta brises amb gust de sal.

2.El mar que llança gemecs de naufrag
per les riberes amb llum de far;
el mar que arria vers noves albes
mes esperances, ones enllà.

Jo som l'amic, l'amic del mar,
que ens porta brises amb gust de sal.

Jo som l'amic dels caminants,
que per la vida puguen cantant.

3.Els qui caminen sense fatiga,
les mans esteses cap als germans;
els qui mai miren cap endarrere
quan a l'arada posen la mà.

Jo som l'amic dels caminants,
que per la vida pugen cantant.

Jo som l'amic, l'amic de Déu,
que ha fet els homes, la mar i el vent.

4.El Déu que estima l'ocell que vola,
el qui perfuma les flors del camp;
el Déu que espera nostra arribada,
feta pregària pel nostre cant.

Jo som l'amic, l'amic de Déu,
que ha fet els homes, la mar i el vent.

Jo som l'amic, l'amic de Déu,
que ha fet els homes, la mar i el vent.

Postcomunió

Senyor i Déu nostre: hem celebrat amb aquesta eucaristia el vint-i-cinquè aniversari del nostre Estol. Donau-nos a tots el goig de reunir-nos cada any en aquesta commemoració, i conduïu-nos finalment a les muntanyes eternes. Per Crist, Senyor nostre.

Cant final

1. Salut, Madona de Lluc,
augusta com l'olivera,
morena com l'alzinar:
el poble que en vós espera
la seva arrel vol trobar.

2. Salut, Reina de la Serra,
potent com la carritxera,

suau com el romaní:
el poble que vos venera
vol esser més mallorquí.

Salut, salut, portal de la Llum.
Salut, salut, oh Mare de Lluç!

3. Salut, Pagesa del Pla,
plaent com l'alfabeguera,
garrida com el clavell:
el poble té per bandera
la pau del vostre mantell.

4. Salut, Pastora dels pobles,
benigna com la figuera,
gentil com l'ametlerar:
el poble en vós s'arrecera
com vora el foc de la llar.

Salut, salut...

5. Salut, Llum dels pelegrins,
festiva com la murtera,
plantosa com el ciprell:
el poble troba lleugera
la costa del camí vell.

6. Salut, Germana major,
nostrada com l'arbocera,
boscana com l'aladern:
el poble mai s'allibera
dels jous que importa l'extern.

Salut, salut...

7. Salut, Tutora del bosc,
humil com l'esperguera,
sofrida com el pinar:
el poble ferm no tolera
que es perdi el bosc i la mar.

8. Salut, Amiga dels pobres,
despresa com la palmera,
punyent com el romeguer:
el poble humil no prospera
i als altres umpl el graner.

Salut, salut...

9. Salut; Patrona del mar,
ufana com la falguera,
audaç com el ginebró:
el poble amb lluita sincera
recerca un nou horitzó.

10. Salut, Model dels creients,
colrada com la blatera,
fecunda com cep novell:
el poble amb vós fa dreuera
cap al convit de l'Anyell.

Salut, salut...

*(Si no vaig errat, tota la celebració fonc preparada per
Mossèn Pep Estelrich)*

Dinada i sobretaula

Si per caminar tenim bona cama i som mal de retre, ara pensau quan hem d'investir amb so barram! No hi ha qui mos aturi. Després d'enfornar tot es concert que mos oferiren, amarat amb bon vi i més bona amistat, va tocar esclovellar es discursos. Aquí els teniu sense seguir s'orde en que foren dits perquè no el record.

Es primer que posam és un que va enviar Mn. Llorenç Tous, un des Pares fundadors, amb una dedicatòria que diu: *Per a l'arxiu gloriós de l'Estol. Un abraç. Llorenç.*

XXV ANIVERSARI DE L'ESTOL VIDALBA

Com tot lo bo de la vida, el començ del que després fou l'Estol Vidalba, ens ho donaren fet i regalat. Mai hagués jo sospitat poder viure experiències tan guapes, tan alegres i humanes com les que l'estol ens regalà a mi i a molts.

L'Estol és primer un do de nostra illa a nosaltres, privilegiats. És un do de Déu a través de l'esplèndida natura de Mallorca i altres indrets de les illes mediterrànies i del continent. És també un do que ens feim els uns als altres com a bons amics.

Sempre he pensat que almanco en els seus orígens, l'Estol, llavors encara petit com un gra de mostassa, no era sols un caminar per muntanyes i pla, sinó també una manera de viure. Perquè la natura, com a lloc on es manifesta la glòria de Déu, imprimeix caràcter al qui la contempla i li transforma la manera de ser i de conviure.

Els paisatges eixamplen els pulmons i també dilaten la cabuda del cor. Els arbres i les penyes conversen entre si i admeten el diàleg al qui tengui desperts els sentits de l'esperit. Les flors i les fulles perfumen la garriga, com també filtren les angoixes i pesars del caminant.

Quan una persona està oberta a la natura i respira el seu aire incontaminat, fàcilment empata la conversa fins i tot amb els estranys; no li costa relativitzar tot lo humà i descobreix la petja del Creador en les belleses del món i de la vida.

Pelegrins com som del més enllà del cel, les nostres rutes pels "andurrials" d'aquí baix, ens fan experimentar moltes vegades que el cel ja el tenim a trossos en aquest món tan bell.

L'esforç, quan es recolza en els amics, ateny metes mai sospitades. La taula rústica d'una penya, perfumada de reïna o de sivines, compartida, amarada de bon vi i molt d'humor, és una penyora del goig del cel on confiam trobar-nos tots.

El camí de les muntanyes o entre els ametlers del pla, convida al silenci admirat. Quan els pelegrins ho entenen així, entren a l'escola de les profunditats. Aprenen a callar i mirar, que és font de saviesa. La nineta dels ulls, acompanyada d'una orella atenta i sospitosa, deixen entrar dins l'esperit i el cor les riqueses del món i de la vida. Es va fent un feix de joies, de palmes per esbrinar després, de valors autèntics que donen sentit i lastre.

Són passes vers la maduresa de la persona que l'acosten a l'edat adulta i la disposen per als combats interiors i exteriors. El sol i la lluna, testimonis atents de tot camí, foraden el firmament i mostren com per una encletxa, grandeses de l'Esperit de Déu. No hi ha una orquestra ni instrument comparables al rossinyol i la mèrlera mascle. Aquell bec que ripunta de groc el seu vestit negre, va gravant melodies, sempre noves, entre branques i espessures, prop de l'aigua. El cant del món sencer s'expressa pels aucells.

Nosaltres, capaços de prendre-ne consciència, gràcies també al nostre Estol Vidalba, ens unim avui amb ells i cantam plegats la vida.

Molts d'anys! Gener del 96

Llorenç Tous

XXV ANIVERSARI DE L'ESTOL VIDALBA

No sé llegir ni escriure,
ni servec per cavil·lar;
lo que vos digui En Tià
supòs que vos farà riure.

Vint-i-cinc anys ara fa
que es Vidalba caminam;
un pic a l'any mos topam
a sa taula per dinar.

Gràcies an es fundadors
d'aquesta gran confraria;
vos felicit cada dia;
ho sou, uns grans promotors.
Jo sempre caminaria
per veure món, que és hermós.

N'hem fetes de voltes guapes
per illes i continent;
de totes estic content.
Déu me doni enteniment
i força suficient
per fer aquestes etapes.

Es qui se cuiden un poc
de s'organització,
que no perdin es valor:
Déu, es nostro Redemptor,
els guardarà un bon lloc.

Avui que dinam plegats
és un dia d'alegria,
i amb sa mateixa harmonia
resem una Avemaria
pes nostros avantpassats.

Que molts d'anys poguem estar
a sa taula tots plegats;
que ninguns siguem cridats

per anar a descansar;
es dia que això vendrà
mos trobi a tots perdonats.

En Tià se despedeix
d'aquesta gran companyia.
Si l'heu mester qualche dia,
a Son Macià, allà és:
en es cent coranta-tres,
casa de la pagesia.

Tià Llinàs
Lluc, 22 de gener de 1996

Quan la parella ve de nocés, diu la Balanguera, ja veu i compta sos minyons, i quan sa madona posa sa lloca, dic jo, ja veu i compta es pollets, i quan l'amo sembra un cirereer ja somia sa grapada de cireres amb sa llesca de pa amb formatge, i per tenir un bon estol de Cavallers de la Vidalba, també hi ha d'haver una llavoreta que s'ha de colgar dins sa terra i s'ha de cuidar perquè pugui arribar a fruitar i granar com ha succeït a s'actual Estol Vidalba, de soca potent i revenguda, i que naixia, senzill però vigorós, un 14 de gener de 1971, complint enguany es vinti-cinquè aniversari. Llàstima que no nasqués es 14 de gener de 1896 i així celebraríem es primer centenari, i celebrar un centenari és celebrar cosa grossa ferm i que només se pot fer un pic cada cent anys. Amb tot i això, ben mirat, és millor així, perquè així deçà noltros no hi seríem, i ara hi som, gràcies a Déu.

Dic, iddò, que celebrem ses nocés d'argent des nostre Estol i això sempre és d'agrair; lo primer de tot a Déu nostre Senyor, a la nostra Mare, Maria Santíssima i al nostro patró, el caminador major, el Beat Ramon Llull.

Però també hem d'estar agraïts an es qui comanden damunt la terra i tenen sa pella pes mànec per poder fer anar s'oli allà on volen. I per què els hem d'estar agraïts, demanarà qualche babaluet errat de comptes? Què hi ha de comú entre es poderosos d'aquest món i es nostre Estol? Res i tot. Res, perquè ells són i fan una cosa i noltros som i en feim una altra. I tot, perquè ara imaginau-vos que es calendari en lloc de córrer un any cada any, com passa des de fa estona, a aquesta genteta que fa i desfà se'ls hagués passat p'ets orgues fer botar ets anys de tres en tres o de vuit en vuit, per exemple, així com ara es febrer salta un dia cada quatre anys i que s'anomena bixest, i que per mor d'ell, tots els dies de l'any n'han de córrer un perquè es qui ve darrere empeny, ni sabríem quants d'anys tenim, ni quin dia hauríem de fer festa, i ses dones no sabrien sa seva edat, i això sí que les posaria de malhumor i les faria anar malsufrides ferm. Per ventura ens trobaríem que, després de celebrar el tretzè aniversari, llavors amb una envestida ens farien pegar an es devuit o an es trenta-set o an es seixanta-nou o qui sap a quin any.

I si fos així, com comptaríem? I si no poguéssim comptar, com sabríem on som? I si no sabéssim a on som, com endevinaríem es camí? I sense endevinar es camí, com arribaríem a bon port? I si no arribàssim a bon port, com podríem reposar tranquils? I sense reposar tranquils, com tendríem forces per tornar partir? I sense partir, com avançaríem? I sense anar envant, com arribaríem a ca nostra? I si no arribàssim a ca nostra, com podríem organitzar excursions? I sense excursions, com seríem feliços? I sense felicitat, què som? Res, una merda darrere es forn.

I si hem d'estar agraïts an es qui comanden a la terra, també hi hem d'estar an es qui obeeixen, perquè, què seria estat des nostre Estol, si els Pares fundadors, en lloc de ser súbdits obedients, haguessin estat cullerots d'aquells que volen remenar es pancuit de totes ses olles i que són des partit de s'oli que sempre sura? Hagués nascut s'Estol? No, no seríem res, ni cavallers de la Vidalba ni un fòtil mort ni podríem fer aquesta festa.

I lo cert és que, gràcies a Déu, podem celebrar ses noces d'argent des nostre Estol. Perquè vint-i-cinc anys així mateix són un bon caramullet. No tants com es que pot viure, per exemple, un elefant o una tortuga, que són animals de llarga vida si tot els va bé; però molts més de lo que viu o pot viure un moscard que viu un temps més o manco curt, més aviat curt quan mor estampat a sa paret amb un toc d'espardenya quan se'n ve a brunir devers ses galtes o orelles en començar a congriar es so, després d'haver dinat un dia xalocós d'estiu.

Han estat vit-i-cinc anys de trescar muntanyes i barrancs, comes i pujols, recórrer camins i camades, caminois i carreranyes, botar parets i bardisses.

Vint-i-cinc anys d'obrir i tancar barreres, de passar portells i travessar marjades i torrents.

Vint-i-cinc anys d'anar i venir, pujar i davallar, buidar i omplir, fer i desfer...

Vint-i-cinc anys de passar suades i brusques, sol i fred, boirades, aigo i vent.

Vint-i-cinc anys de contemplar paisatges meravellosos, de descobrir bells racons, de veure encara es nostrees voltors i tanta varietat de floretes boscanes.

Vint-i-cinc anys de beure a ses mateixes fonts, descalfarnos i torrar an es mateix foc i compartir ses llepolies ofertes amb generositat mai minvada.

Vint-i-cinc anys de conrar amistats, de riure junts, de sentir-nos més germans, d'estimar més sa nostra terra i sa nostra gent.

Vint-i-cinc anys d'enyorar companys difunts, retuts o espantats.

Vint-i-cinc anys d'encetar noves coneixences d'uns que guaiten, ensumen i s'esfumen, ja no els veus pus, com si els hagués pegat es falcó; i d'altres que aferren, creixen i floreixen ben ufanosos i amb una esponera mai vista.

Vint-i-cinc anys de resar plegats i cantar plegats ses nostres cançons.

És vere que vint-i-cinc anys no són res comparats amb l'eternitat, però són molts comparats amb tantes coses inestables i caduques que comencen i acaben en un instant i que duren es temps d'una roada.

Vint-i-cinc anys de rodar i batre, com tantes coses que roden i rodolen: sa roda del temps que esmussa ses nostres vides fins que les se fa ben seves, o sa roda de la fortuna que cerquen es qui no la troben i troben es qui no la cerquen.

N'hi ha que tot els va damunt rodes, altres que no van ni amb rodes, altres que ho envien tot a rodar, i encara n'hi ha d'altres que tenen rodament de cap.

I n'hi ha que volten i se maregen i altres que maregen sense voltar. Uns volten sense res an es fus i a altres els donen volta de garrot.

Uns fan mitja volta i uns altres, volta de campana. N'hi ha que fan sa volta des combregar i altres que van de mala volta.; uns donen voltes an es seus problemes i altres donen set voltes a tot i a tots.

Uns volten sobre ell mateixos com "s'endiots de Biniforani que s'estufava sense plomes", i altres se miren més a ells mateixos que als altres fent sa volta des pago, com diu sa cançó:

*Qui murmura, més valdria
la volta del pago fes;
amb ell mateix trobaria
tant que murmurar o més.*

També n'hi ha que volten i volten i no diuen res i altres volten perquè no els diguin. I com que amb so voltar i rodar hi té molta semblança el tòrcer i lo tort, així ens trobam que uns torcen es coll i altres van coll tort fent sa beata. I n'hi ha que prenen tort, a altres tot els va tort, i altres són torts d'un ull:

*Jo tenc una tia torta
i un conco que no hi veu;
quan sa tia serà morta,
es conco em farà hereu*

Cavallers, és hora de posar forques i aturar ses meves
bajanades, però abans deixau-me brindar amb els meus auguris
per al nostre Estol, amb una cançó del nostre poble:

*A mi m'emprèn, bona amor,
com l'arbre que està a bon lloc,
que encara que el reguin poc,
no desmaia sa verdor.*

Que així sia per al nostre Estol i per a tots noltros. Amén.

Molts d'anys i que aquest no compt. He dit.

Joan Rosselló i Vaquer

Pronunciat a Lluç, dia 22 de gener de 1996.

L'ESTRELLA DELS VIDALBA
(En el XXV aniversari de l'Estol)

L'Estol més insigne
pels cingles ja guaita;
s'enfila amb fermesa
dellà la muntanya.

Benhaja l'estreila
de l'Estol Vidalba.

Ni el vent ni la pluja
deturen ses passes:
per plans i garrigues
escampa coratge.

Són aspres les rutes
de l'Estol Vidalba.

Cada quinze dies,
ben de matinada,
omplim la motxilla
d'humor i companatge.
És grat compartir-ho
amb l'Estol Vidalba.

Som fills d'una història,
d'un temps i una pàtria
que il·lustren i guien
nostres caminades.
La fe i la cultura
conram els Vidalba.

Trescam de Mallorca
camins i contrades
que els súbdits d'Europa
ocupen i tanquen.
Parets i barreres
botam els Vidalba.

La terra no fruita,
s'embruten les cales,
els boscos es cremen,
les fonts ja no ragen.
Són joies que estima
el cor dels Vidalba.

Amics: som els amos
de l'Illa Daurada
quan des de l'altura
gaudim del paisatge.
Hereus ecològics
siguem els Vidalba.

Creixent dia a dia,
com gra de mostassa,
l'Estol ja celebra
les noces de plata.
Per sempre floresqui,
fort com la Vidalba.

Pere Orpí Ferrer

Lluc, 22 de gener de 1996.

(*Es pot cantar amb la música de "L'estrella de l'alba", de M. Tortell*)

Nota.- Al full que mos donaren amb la lletra d'aquesta cançó, també n'hi havia dues més, que no posaré perquè una ja està enregistrada: *L'Estol Vidalba amb harmonia*, i l'altra és l'himne vidalbenc, *Amunt, companys*, i la podeu trobar al nostre cançoner.

Per acabar d'afaitar es ramell d'aquestes celebracions jubilars vidalbenques encara manca donar compte del reportatge que va publicar el "Diario de Mallorca", el diumenge, 21 de gener, firmat pel nostre amic i cavaller, Llorenç Riera. Tota la plana 18 està dedicada al nostre Estol amb el títol general de: **EXCURSIONISMO. UNA FORMA DE IDENTIFICARSE CON LA TIERRA PROPIA.**

El llarg article de fons, com he dit, està firmat p'En Llorenç, llavors hi ha un requadre titulat Un aniversari con Lluc como símbolo que no du firma i finalment hi ha tres fotografies que mostren tres moments de la vida de l'Estol. La primera i més important està feta a Miramar, dia 3 de desembre de 1979 en el moment en que el Beat Ramon és proclamat Patró de l'Estol; entre els cavallers més destacats hi podem veure el Bisbe que tot satisfet contempla sa rotlada i Mn. Josep Estelrich que, amb posat

solemníssim i escardant de goig, parla a tot l'Estol. Una segona fotografia està presa damunt el moll de Cabrera durant l'excursió d'un parell de dies que férem l'estiu de l'any 1980, i la tercera és d'una passejada pes camí de s'Arxiduc.

Vet ací lo que diu el requadre: *Un aniversario con Lluc como símbolo. El veinticinco aniversario se cumplió exactamente el pasado domingo, día 14, pero el Estol Vidalba ha hecho coincidir su celebración con la excursión periódica más inmediata, la de este lunes, 22 de enero. Todas las personas relacionadas de un modo u otro con el grupo han sido invitadas por escrito a los fastos de las bodas de plata. La cita está en Lluc.*

No resulta casual que se haya escogido el santuario más emblemático de la identidad mallorquina para la efemérides. En el Estol Vidalba siempre se ha dado por sabido que tal acontecimiento requería tal lugar por estar en plena consonancia con los valores propios del grupo. Aseguran que habrá sorpresas, aunque no imprevistas, pero el programa más o menos oficial de la fiesta convoca a los excursionistas en Caimari a las 9 de la mañana. Tras recorrer el camino más emblemático de los peregrinos mallorquines, la llegada a Lluc está prevista para las 12 y para media hora más tarde se anuncia una misa en la basílica del santuario, a la que seguirá, por una vez, comida en el restaurante y una fiesta con detalles que por lo visto deberán descubrirse sobre la marcha.

L'article de fons que, com he dit, està firmat per Llorenç Riera, l'encapçalen amb lletra ben grossa, aqueixes paraules: **Estol Vidalba, bodas de plata con el paisaje de Mallorca**, amb el següent subtítol amb lletra una mica més petita: **El heterogéneo grupo cumple 25 años caminando por la isla y profundizando en sus valores culturales.**

I en lletra normal de diari segueix s'article d'En Llorenç: *Muchos excursionistas mallorquines se han iniciado o por lo menos han mantenido algún tipo de relación con el Estol*

Vidalba a lo largo de sus veinticinco años de existencia. En el amplio colectivo que ahora está abocado en la celebración de sus bodas de plata confluyen, sin embargo, una serie de elementos que lo hacen cuando menos atípico y que le dotan de una sólida identidad y una cuidada discreción voluntaria, en el límite del anonimato, que no ha sido obstáculo para que más de trescientos excursionistas, en un momento u otro, hayan hallado cobijo y fomentado su afición en las rutas del Estol Vidalba.

El grupo sale siempre los lunes, con periodicidad quincenal de manera invariable y desde finales de septiembre a finales de mayo. Celebrar todas las excursiones en día laboral tiene su explicación. El Estol nació de manera ocasional el 14 de enero de 1971 cuando Francesc Adrover, Mateu Cañellas, Josep Estelrich y Llorenç Tous se pusieron de acuerdo para realizar una excursión al mirador de N'Alçamora y Camí de s'Escolta. De los cuatro prohombres que hoy son venerados como patriarcas del grupo, Cañellas marca la diferencia. Es el único que no es sacerdote. Así las cosas, resulta fácil entender que con dominio clerical, se impusieron las excursiones en día laboral. Sin embargo, hoy el Estol Vidalba, manteniendo su fidelidad a los lunes, ha derivado en un conglomerado de gentes de toda Mallorca en el que sigue habiendo sacerdotes, pero en el que también abundan los profesionales liberales, damas desvinculadas de horarios o invitados ocasionales en vacaciones.

Las excursiones periódicas comenzaron realmente el 9 de enero de 1978, y el 27 de febrero el grupo fichaba al obispo como integrante. Fue precisamente el propio Teodoro Ubeda quien proclamó a Ramon Llull patrón del Estol Vidalba el 3 de diciembre de 1979. Casi dos años antes, Pere Orpí había dotado al grupo de himno con los versos de **Amunt, companys**, que musicó Antonio Martorell. El Vidalba adquiere su denominación de la planta herbácea del mismo nombre que trepa por

los «marges» de Mallorca y asoma su blanca y espigada flor entre arbustos y matorrales de la garriga. La idea fue de Llorenç Tous y lleva fecha del 2 de enero de 1979.

No siempre resulta fácil en el Estol Vidalba delimitar lo formal de lo casual o espontáneo. El humor distendido parece el único elemento capaz de condimentar y dejar en su justo término todos los elementos de una convivencia singular. Por tener que no se quede. El Estol Vidalba dispone incluso de estatutos bajo la rimbombante denominación de **Constitucions e ordinations dels Cavallers de la Vidalba** y las crónicas de las excursiones redactadas por Joan Rosselló Vaquer deben llevar la advertencia previa del peligro de ocasionar problemas de mandíbula al lector ante la cascada de carcajadas que suelen ocasionar. Cuando menos son un docto inventario del expresivo lenguaje payés.

El Estol Vidalba ha mostrado interés innato por la flora de la isla, la identidad de sus gentes y los valores de la cultura propia. Este es el sentido que han intentado imprimirle sus responsables, Josep Estelrich Costa hasta 1986, Bartomeu Suau, Andreu Genovard y Bartomeu Tauler hasta 1988, Manuel Bauzá hasta 1990 y desde entonces Bartomeu Salvá. Bajo la coordinación de estos hombres se ha recorrido la isla en todos los sentidos, incluyendo excursiones de luna llena, verano o estructuradas en subgrupos y se han efectuado salidas al exterior de las que se recuerda como mítico un viaje a Alguer en 1982.

Aquest dia vaig aplegar dos fulls que supòs que havia redactat En Pep, i que podeu llegir a continuació.

FASTOS DE L'ESTOL VIDALBA

1971 – 1990

NAIXEMENT. 14 de gener de 1971. Mirador de N'Alçamora (plou). Camí de s'Escolta: Francesc Adrover, Mateu Cañellas, Josep Estelrich, Llorenç Tous.

6 d'abril de 1971. S'hi afegeixen Gabriel Amengual, Mateu Gomila, Rafel Umbert. Durant aquest any es fan 6 excursions.

1972, 7 excursions: Anselm Alvarez.

1973-1974, cap sortida.

1975, 3 sortides: Cecili Buele.

1976, 1 sortida.

1977, 2 sortides.

1978. Comencen el 9 de gener les excursions regulars quinzenals: Mons. Teodor Úbeda, Joan Rosselló, Pere Orpí. (Nota del transcriptor: No ens afegírem el mateix dia).

El 10 d'abril de 1978, Pere Orpí llegí devora la font de Comafreda la lletra de l'himne de l'Estol, "Amunt, companys". La música, del P. Antoni Martorell, s'estrenà el 25 de setembre de 1978, a la Trapa.

El 2 de gener de 1979, en el puig de s'Àliga, el grup excursionista prengué el nom d'Estol Vidalba, a proposta de Llorenç Tous.

El 18 de juny de 1979 s'aprovaren per unanimitat les "Constitucions e ordinacions dels cavallers de la Vidalba", vulgo Estatuts, vora la font des Teix.

EXCURSIONS NOTABLES: Sa Dragonera (29 de juny de 1978) / Puig Major, de Turixant, per la Serra de Na Rius, i Coma des Ribell, baixant per la Coma de N'Arbona (4 de juny de 1979) / Cabrera (9-10 de juny de 1980) / Sa Dragonera, excursió N° 100 (maig de 1981) / Peregrinació Caimari-Lluc, per "L'any de Lluc", centenari de la coronació de la Mare de Déu (28 de novembre de 1983) / Sa Dragonera (5 d'octubre de 1987).

EXCURSIONS PER GRUPS, des de diversos indrets: Puig des Teix (16 de maig de 1983) / Puig des Teix (14 de maig de 1984) / Alcanella (19 de novembre de 1984) / Alcanella (11 de març de 1985) / Puig des Teix (3 de juny de 1985) / Puig de Galatzó (5 de maig de 1986) / Cuculla de Fartàritx (17 de novembre de 1986) / Puig des Teix (4 de maig de 1987) / Puig des Teix (maig de 1988) / Puig Tomir (gener de 1989) / Puig des Teix (abril de 1989).

FESTA PATRONAL. El beat Ramon Llull és proclamat Patró de l'Estol, pel Sr. Bisbe, a Miramar, el 3 de desembre de 1979 (primera excursió patronal). S'ha fet cada any, amb una excursió a algun lloc Lul-lià: Miramar, Cura, Monestir de la Real, Ermita de Trinitat i Cova del Beat Ramon, visita al sepulcre del Beat, visita al monument a Ramon Llull en el Col·legi de La Sapiència.

EXCURSIÓ DE L'ANIVERSARI, el dilluns més prop del 14 de gener, amb un dinar, i una festa de sobretaula. Començà a celebrar-se el VIIIè aniversari, a 15 de gener de 1979, pujant al puig de Ses Vinyes.

EXCURSIÓ DE LLUNA PLENA. Una nit, de juliol/agost. Sortida el vespre, pujant a algun cim per contemplar la sortida de sol. Iniciada el 10 de juliol de 1979, pel camí del Far de Formentor.

RUTES D'ESTIU. Una setmana, de dilluns a dissabte. Iniciada del 30 de juliol al 4 d'agost de 1979: Sóller-Font des Prat (bivac)-Comafreda-Sóller (nit)-Albarca-Torrent de Pareis-Sa Calobra (bivac)- Sa Costera-Sóller.

RUTES MÉS NOTABLES:

28 de juny – 4 de juliol de 1982. Visita a l'Alguer (Sardenya), en un vol "chàrter". 77 excursionistes. Festa de germanor amb els algueresos, i Festa de la Llengua Catalana-Homenatge a Mn. Alcover, en el claustre del convent de Sant Francesc; emissió mallorquina per Ràdio Sigma; concelebració eucarística amb els cristians algueresos a l'església de Sant Francesc; excursions per l'illa de Sardenya; pujada al puig Filippo, del massís del Gennargentu.

11-16 de juliol de 1983. Caimari-Binibona-Alcanella (bivac)-Lluc-Escorca-Entreforc (bivac)-Sa Calobra-Torre de Tuent (bivac)-Sa Calobra / Sa Calobra-Port de Sóller (vaixell) (bivac). Port de Sóller-Sant Telm (vaixell).

23-29 de juny de 1984. Visita a Menorca. Festes de Sant Joan a Ciutadella. Ruta: (dies 25-27) Cap d'Artrutx-Cala Galdana (bivac)-El Toro (nit)-Fornells-Port d'Addaia. Excursió dels monuments prehistòrics. Visita a Maó.

14-19 de juliol de 1986. Visita a Eivissa i Formentera.

11-15 de juliol de 1988. Visita a les terres catalanes: Barcelona, Manresa, Solsona, excursió a les terres del romànic català, Serra del Cadí, Vall d'Aran.

RESUM. De gener de 1971 a desembre de 1986 es feren 235 SORTIDES.

Hi participaren, en total, 288 CAVALLERS I CAVALLERES.

CRÒNIQUES. El 30 de novembre de 1981, festa patronal, a l'Ermita de Valldemossa, es presentà el primer volum de Cròniques (del 26 d'abril de 1978 al 12 de gener de 1981). El segon volum, primer tom de la segona època (del 9 de febrer de 1981 al 3 de juliol de 1982) s'acabà d'enllestir el 2 d'agost de 1984. El tercer volum, segon tom de la segona època (3 d'agost de 1982 al 13 de setembre de 1988) quedà llest el 30 d'octubre de 1989.

Cronistes: Joan Rosselló Vaquer "Firella", et alii.

Responsables de l'organització: Josep Estelrich (1971-1986. Equip Bartomeu Suau, Andreu Genovard, Bartomeu Tauler (1986-1988). Manuel Bauçà (1988-1990). Bartomeu Salvà (1990...)

Santuari de Lluc, 22 de gener de 1996, XXVè aniversari.

19 de febrer de 1996

SANT SALVADOR DE FELANITX

**El Calvari-Son Quelles-Sant Salvador-Son Dur-hi
-Son Suau-Felanitx**

D'aqueixa excursió no tenc cap nota, llevat d'una fulleta amb una fotografia del santuari, amb les següents notes històriques:

SANT SALVADOR (Felanitx)

El santuari de Sant Salvador o de la Mare de Déu de Sant Salvador damunt la muntanya del mateix nom a 509 metres d'altura tingué el seu origen l'any 1348.

L'església primitiva va estar dedicada a la Passió de la Imatge. A principis del segle XVIII va esser construïda l'església actual i col·locaren a l'altar major una imatge de la Mare de Déu que des de finals del segle Xv era venerada en el santuari i el notable reatule de la Passió de la Imatge esculpit en pedra a mitjan segle XV passà a una capella lateral.

La capelleta edificada a mitjan camí l'any 1910 recorda la llegenda de la trobada de la imatge de la Mare de Déu per un pastor. El monument a Crist Rei fou inaugurat l'any 1934. La creu del "Picot" data de l'any 1957.

Tant l'església i edificis adjunts com la muntanya pertanyen al Bisbat de Mallorca.

Tots els diumenges i dies festius se celebra missa a les cinc del capvespre.

Festes solemnes anuals són les del diumenge més pròxim al 8 de setembre, aniversari de la coronació de la Mare de Déu (1934) i el primer diumenge després de Pasqua.

25 de novembre de 1996 **GALATZONADA I MITJA**

Nota prèvia.- La present crònica i per ventura qualcuna més que compareixeran al seu moment no corresponen a l'Estol com a tal, sinó a un petit boldró que solem partir els dilluns que l'Estol té franc. No ho aniré espinzellant cada vegada. *Intelligenti, pauca.*

Sí, germans estimats, la sabiduria popular diu que *per Santa Catalina, un mes refina*, i noltros no hem refinat res, sinó que hem fet clar i hem esguerrat sa pasterada, "vulgo dicto" s'excursió, esguerro que tampoc no ha estat tant com pot semblar, segons hem finit sa passsetjada, amb fosca negra, encara que avui entràs sa lluna plena, perquè lo que interessava era estirar-mos ses comes,

i això sí que s'ha complit a la perfecció; les hem estirades i arrufades moltes, però moltes vegades, tantes que ha arribat un moment que, després d'haver estat aturats uns breus instants, quan tornaves partir ja no sabies si tocava arrufar o estirar.

Una cosa molt positiva que hem aconseguit és que per aquest caire, -acabar tard- ja som més molt que el P. Barceló quan se'n mena es poltros i els dóna una bona manta. Anem, però, a lo nostro que sa processó és llarga i es ciri curt.

Mos trobam en Es Capdellà En Pep, En Biel, En Pere, En Tomeu i un servidor; tots ben eixerits i amb cara xalesta per envestir es nostro amic Galatzó. Es primer petit soscaire ja el tenim de bon principi, En Pep se despista i no troba sa camada que havíem de prendre, la passam i llavors hem de tornar enrere. Prenim es camí que mos semblava es vertader, ran ran d'un torrent i ara sí que endevinam i ja no mos aturam fins a sa portalada que dóna entrada a sa possessió. Deixam es cotxos a bon lloc per no fer nosa i assus-suaixí mos compareix un homenet, rabassut i de bones talles, que escometem i li demanam si era l'amo o de per allà, mos diu que no, i segueix sense mesclar-hi més raons.

Abans d'obrir sa barrera i travessar es portell, llegim es rètols que hi havia escrits en foraster d'aquell que noltros entenem i en foraster d'aquell que només entén En Biel. Finis finis es cartells deien que allò tenia amo i que no volien que la gent hi passàs, noltros hem decidit no creure i arribar a ses cases.

Estant amb aquestes ha passat, sense fer returada, un cotxo vermell amb una xòfera i dos al·lotons, i des cap d'una estoneta ha tornat passar però sense ets al·lots, i aquessta vegada s'ha aturat i, molt educadament, mos ha avisat que anàssim vius an es ca que és un... (i ha dit un nom anglès que és sa raça d'aquets animals). De fet ha vengut a dir-nos que és un ca rabiós i no va de solfes, i que ella que és nora de la casa, havia avisat que noltros mos hi arrambàvem.

Hem seguit es nostro camí amb so cor una mica estret, quan vet ací que hem afinat a una branca de garrover una pintura a una post o llauna, d'un cap i coll d'un ca que feia una bona mala cara. Quina cara farà es de bon de veres? No hem estat gaire a sebre-ho. Aviat es lladrucs mos han dit que ja s'havia temut que s'hi acostava gent que no eren des seus, realment feia una bona mala cara ferm. Ben aviat surt l'amo que aquest sí que mos ha fe molt bona cara i molt més bona acollida.

És un homo xerradoret que no la tenia gens travada i descabdellava a la vela, mos ha dit que lo des "lletrero" i des ca pintat és sobretot per mor dets alemanys i turistes en general que s'afiquen per tot. *No mos sap greu que véngui gent, però convé avisar*, i per això mos ha donat es número des telèfon de Es Capdellà, on hi tenen un contestador automàtic (per què no se diu escoltador?), i cada dia un nét seu hi va a escoltar-lo i li passa es comunicat. Llavors mos ha parlat del P. Rafel que ha dit que el coneixia de quan varen estar a sa possessió de Es Bosc.

Quan li deim com tenfem pensat fer s'excursió, mos diu que de tornada no mos convé passar pes Ratxo, i mos indica per on aniria bé passar fins que trobem sa canal.

Mos despedim d'aquest bon homo i seguim es nostro camí, tirant per la dreta, deixant a l'esquerra unes solls que semblaven buides i tres o quatre canets fermats i lladrant a les totes, però més mansos que es canot de se cases. Trobam un safareig gros ferm i el seguim per damunt sa paret, però no podem passar i hem de tornar arrere i saltar per un altre indret.

En Tomeu i un servidor pellucam una grapada d'ametles que, quan les hem trencades, casi totes han tengut es bessó podrit.

Hem de botar un portell de mala manera i, seguint per amunt, ben aviat trobam un entreforc que mos fa dubtar per on prendre; prenim per allà on creim que toca i resulta que toca per allà on no prenim. Tot això ho aclarim quan la cosa ja no té remei, i *Déu mos guard d'un ja està fet, que és un llamp que ha fet cenra.*

Tiram per amunt, cap allà on es cap i es sentit comú mos deia, i au, si mos n'anam. Ben prest posam forques per berenar i encetar ses primeres ametles, moltes de les quals, com he dit suara, no eren menjadores. Tornam seguir per uns terrenys on feia bastant bon anar, encara que no tenguéssim es camí massa clar. Passam per un lloc que En Pep ha suposat si se deia Ses Planes perquè són uns redols bastant plans; per ventura eren unes rotes ja que tot fa pensar que això, antany se conrava; també es veuen molts de marges o exmarges. Trobam que és un bon lloc per fer-hi una urbanització i acabar d'espensar-ho tot, com solen fer es qui fan aquestes endemeses. Ja hi una caseta o dues esbucades que només necessiten alçar una partida de pams ses parets i posar es capell.

Però En Pep no vol perdre ses manades pes rostoll i ja el me teniu, braç estès i dit estirat, tornant fer sa pregunta: *Què prenim per aquí o per allà?* Prenim "per aquí" i crec que la tornam bollar, pens que tocava prendre "per allà": Envestim per amunt i ja mos teniu per una mala petja del dimoni, sense camí, amb còdols, macs i pedres com es cap d'un homo i més grosses, unes bonyarrudes i amb molts de regruixos, altres més llises i planes, unes estaven ben aferrades sense bategar-se per res i altres anaven a lloure que segons com hi posassis es peu damunt pareixia que tenien es ball de sant Vit. I noltros vénga per amunt amb un bon pantaix fins que hem trobat, sobretot En Biel, que convenia fer una aturadeta.

Posades ses beaces en terra, pegam un glop d'aigo, feim quatre alens a pler i sa mica de xerradeta de coses molt serioses, maldament haguéssim pujat bufant aquesta costa tan aspra i empinada. A impugnes d'En Pep, En Biel mos informa d'una conferència que hi va haver a sa universitat sobre s'origen de l'univers, es mils de miríades de milions d'anys que fa que la cosa funciona roda qui te roda; també va parlar des bing-bang que, em pens, si és com un esclafit fort, tant fort que l'haguéssim sentit de tot el món si aquest ja hagués existit, i encara va dir

moltes més coses aquest Biel nostro, que és molt sabut i noltros l'escoltàvem sense pipellejar badant unes orelles com a fulles de moro.

Valia bé la pena fer totes aquestes grapades damunt aquestes penyes just per sentir aquestes coses, però com que no hi podíem fer tot lo dia asseguts su-aquí és per això que hem tornat agafar es cul amb ses dues mans i per amunt s'ha dit. Encara no érem a dalt de tot, ni d'un bon tros, i es rellotge ja donava les dues. Cercam un bon lloc, i davall uns pins posam ses anques de pla, obrim ses motxilles i enfornam es concert que dèiem preparat per dinar. Descansam una mica i seguim enfilant-mos fins a una espècie de coll per començar sa davallada sense poder arribar a sa cucuia des Galatzó, ni d'un bon tros, perquè es temps començava a curtejar de bona manera.

Davallam carena carena, per damunt aquelles pedrotes que mos feien donar unes passes ben llargues. Quan feia una estona que potoiàvem veim es camí que menava cap an Es Ratxo, però com que no l'hem d'agafar, En Pep mos senyala un pi que és sa meta primera i provisional. Seguim botant per damunt aquelles pedrarras amb un ventet ben xalest i fresc que llevava ses arnes i sa son.

Noltros avançàvem i es pi no se movia, o sí que se movia? A cada passa que donàvem envant pareixia que es pi en donava una enrere, i no és que no féssim es tot per tot per abastar-lo, però ca! mos veia venir i se'n reia de noltros. A la fi, a força de forces i aconhortats amb sa rondaia xinesa que mos contava En Tomeu, arribam an es ditzós pi que mos deixa seure una estona devora se seva gruixada soca, però ben aviat li tornam estrènyer perquè no podem perdre sa llet pasturant. *Què serà bona sort o mala sort?* (Cf. Tauler. Obres completes. Tom 239, plana 3. Rondaia xinesa).

Miram per on podríem davallar i mos tiram cul rossegant per un passadís estret i amb molta pendent, però no massa difícil per mor des garballons que mos són una bona ajuda. El capvespre

s'acurçava i noltros érem ben enfora de remeis. Mos quedava molt de camí per fer i lo bo era que no en sabíem ni mè ni perdiu. Així mateix vèiem, d'allà dalt estant, una camanda a baix de tot, dins es comellar, la vèiem però no la teníem. Per arribar-hi mos quedaven moltes passes.

Sa fosca s'entregava manades fetes, i noltros seguíem davallant però sense res an es fus. En Tomeu era es qui mos donava més coratge perquè veia camins per tot, però no en trobava per enlloc, bastava que ves un redolet com es call de sa mà, net de garriga i ja s'exclamava: *ara he trobat es camí!* I el tenia tant com sa coa des moix. Lo que era clar i ver és que hi havia mala petja per tot. Sa fosca ja mos aglapia i noltros seguíem graponejant per dins ses estepes i carritxeres. Arribats a baix, anam una estona per dins es torrent que travessam per seguir graponejant.

Abans de passar es torrent trobam un tros de camí, però estava tan espenyat que aviat el perdem i hem de seguir així com podem i de mala manera. Sa fosca ja mos era damunt i noltros seguíem més perduts que es dia d'ahir. I encara mos ne quedava una bona ració, ara de marges, parets, més garriga amb pins, carritxeres, argelagues i estepes... i ara pujar i suara davallar, i ara per amunt i ara per avall, i llavors per aquí i llavors per allà, més marges i més parets, i torna-m'hi per envant i per enrere i per amunt i per avall, ara fa bon passar per aquí, no, per aquí deçà, *i jo tenc un funeral a les vuit*, deia En Tomeu, *i jo una missa a les set i mitja*, contestava un servidor; *bé, telefonaré an En Nofre*, s'exclamava En Tomeu, *i jo an En Torrents o an En Pere*, rabatia jo; s'únic que no sentien era En Pere que també tenia sa pell a s'estenedor com ets altres. Només trobàvem més fosca, més garriga, més marges i més res de bo.

Però com que *tot té fi en aquest món fora l'amor de Déu*, arribam a trobar sa ditxosa canal de que mos parlava l'amo avui dematí. No la deixam per res, i ben bé que mos anava fins que En Pep ha provat de caure, i no és que posàs cap peu malament,

les posava ben plans, ha estat que mancava un bocí de contrafort de sa canal i l'homo ha pegat una bona tomversa i Pep, motxilla i gaiato, ja els me teniu grufant per dins ses carritxeres, i sort d'elles que li han fet de llit i, gràcies a Déu, no ha estat res, més que sa mica de retgiró.

A prop des safareig trobam un camí que pot esser fos es bo, però com que *gat escaldat d'aigo freda tem*, i noltros ja estàvem ben escalivats d'avui matí, decidim tornar passar per ses cases i d'allà arribar an es cotxos.

Així com mos acostàvem a ses cases, es cans lladraven, primer es petits i llavors es grossot que era es qui tenia males puces. Noltros no les teníem tots segures i adesiara mos returàvem cridant: *l'amo, l'amo*; però l'amo no sortia, i ja me teniu ets homos valents de sa diòcesi posant peu fiter, i donant dues passes i tornant cridar l'amo. En Pep i En Pere obrien sa marxa davant davant, jo seguia un bocindet enrere, amagat darrere ses seves còrpores, i En Tomeu i En Biel, un bon tros enfora, ben arrufadets, però orella de llebre per lo que pogués esser.

Avançant a poc a poc ja érem casi davant sa capella; es ca feia guàrdia lladrant a les totes i assus-suaixí caminava un poc i llavors se returava i noltros més drets que un parpal, i l'amo que no sortia... a la fi aquell sant homo ha botat es portal i ha posat pau entre es ca i noltros. Mos hem tornat saludar i hem partit de quatres, sobretot En Pere i En Tomeu que han pres es trot com si tenguessin un coet o un pebre coent a un cert lloc estratègic des posterme, i en un instant ja no n'hem vist ni la pols. Ets altres tres hem seguit a bon pas també, però més xano-xano, tanmateix sa pell ja era des llop.

En Es Capdellà feim ses telefonades adients i tot roman pla i igual.

16 de desembre de 1996
VOLTA AL PUIG ROIG

D'aquesta passejada només tenc anotat: Sí i no. Mal temps,
llavors bon temps. N'hi ha que l'han feta sencera, altres un tros.

30 de desembre de 1996
PUIG DE MARIA DE POLLENÇA

A la crònica només hi consten dues paraules: No. Aigo.

1997

13 de gener de 1997
XXVI ANIVERDSARI DE S'ESTOL
CRESTATX I BINIATRÓ

El Vidalba camina
sempre sap a on va,
no li agrada es camí pla
perquè té bona cama i espina.

Aire pur i paisatge
cerca sense contemplacions,
i el qui no està en condicions
ha de pagar el mossatge.

Ningú mai podrà dir:
amb el Vidalba vaig venir
i per les costes me varen esperar,

perquè quan En Barceló se'n va,
no hi ha dimoni que el pugui seguir.

I avui vos proposaria
provàssim d'organitzar
un grupet manco sà
i que no faci tanta via.

Joan Fiol (13-I-97)

AIXÒ ERA I NO ERA..

Aquest any, just suara esclovellat (1996), ha estat l'any centenari de la publicació de les nostres Rondaies. És del tot just i necessari que el nostre Estol dediqui un record a commemorar tan digne esdeveniment. I res millor que fer-ho en aquestes dates en que també nosaltres celebrem el modest i humil naixement del nostre Estol.

Són moltes les coses que aquest any centenari s'han dit i escrit sobre les Rondaies, no seré jo, pobret, qui pretengui de cames primes i em posi a la filera de la gent de ploma i lletraferits de rel; no, jo només vull fer costat, i d'enfora, a tants de savis que, amb traça i manya, ens han il·luminat sobre les Rondaies i ens les han fetes estimar una mica més.

Vos parlaré de les Rondaies des de l'estimació. Per a mi, parlar de les Roindaies és parlar d'una cosa entranyable i molt estimada. I no em demaneu per què, que no ho sé; només sé que les estim. I ja sabeu què diu l'adagi: *ningú fa ses gloses més avengudes que s'enamorat.*

Era ben petit i les Rondaies ja rodolaven per dins ca nostra, i així com creixia i em feia homenet, elles envellien a força de fullejar-les i llegir-les. De tal manera m'agradaven que una vegada, jugant pel carrer, vaig sebre que En "Juanito", un nin

que amb la seva família havia vingut a viure prop de ca meva, tenia un tom de Rondaies que jo no tenia perquè estava esgotat (si mal no record era el tom III), idè heu de creure i pensar que no vaig estar a pler fins que el vaig aglapir; férem el barat amb un parell de “tebeos”; per a mi valia més aquell llibre de Rondaies que tots els “tebeos” del món.

I suposat que estam en pla de confessió amical, vos diré que la meva estimació a les Rondaies no ha minvat mai i sempre s’ha mantingut viu el foc sagrat de la meva passió rondallística. Encara vos diré més: els darrers anys aquest foc ha reviscolat ben vitenc, tant, que són clares les nits que no m’adormi agombolat per la lectura de qualque rondaia mallorquina, o de les Illes germanes, o bé de Catalunya o València. De totes en faig un llepadits.

És vere que les Rondaies, com tota rondaia, tenen molts d’elements de fantasia i imaginació, però també és vere que les Rondaies –encara que oferesquin arguments universals i que podem trobar a molts d’altres indrets- aquí es fan ben nostres, i podem localitzar fàcilment noms de persones i llocs ben nostres, i per nostres, coneguts i estimats. Ningú s’hi sent extern.

Dins les Rondaies, enmig de fades i gegants, bruixes i animals fantàstics, princeses encantades i herois valents i agosarats, hi sentim bategar l’ànima del poble senzill. Fins i tot els reis són molt humans i és fàcil acostar-se a ells.

Les Rondaies són, pel seu llenguatge, una llepolia espiritual que em diverteix, em fa passar molt de gust i em dóna una riquesa de vocabulari mai vista. M’uneixen a un món de comunicació que me demostra la unitat de la nostra llengua amb els germans del continent i de les altres illes.

Per mor de les Rondaies vaig sebre que hi havia un diccionari de la nostra llengua, ja que a la contraportada de les edicions de les Rondaies del meu temps infantil, hi havia un escritet de propaganda que començava amb aquesta pregunta: *Lector, ets bon mallorquí?*, i seguia llavors el reclam per fer subscripcions a l’obra del Diccionari Català-Valencià-Balear.

Per mor de les Rondaies he estimat, i estim de cada vegada més, la meua llengua i la meua terra i, essent més mallorquí, puc comprendre, respectar i estimar les altres llengües i cultures i les altres terres i, en conseqüència, les altres persones.

Per mor de les Rondaies, amb les seves quimeres i fantasies, puc sentir el batec de tot un món infantil farcit d'innocència i poesia, de les quals tanta fretura en passa la nostra societat massa solcada per l'aspror i la duresa.

Per mor de les Rondaies –i no només les Rondaies- he mantingut la fidelitat i l'estimació, com ja he dit suara, a la nostra llengua i a tot lo que suposa de riquesa espiritual i formació cultural.

Per mor de les Rondaies em teniu aquí, davant tots vosaltres, noble auditori de cavallers de la Vidalba, per esbombar una gran notícia: el nostre poble no és mort, la nostra llengua és viva, la nostra gent encara va ganosa d'escoltar rondaies, i això ho demostra, tant les reedicions de les “Rondaies mallorquines” que no paren de succeir-se unes a les altres, com aquestes “Rondaies mallorquines inèdites” que acaba de publicar el nostre bon amic Pere Orpí i Ferrer de “Na Gambusina”.

Què vos puc dir d'En Pere nostre que vosaltres no sapigueu? Jo resumiria la seva vida i obra amb una frase llatina que diu: *Sapientiam amavit et exquisivit a juventute sua*, (estimà la sabiduria i, des de jovença, l'ha cercada amb diligència). I aquesta saviesa ha brollat com a font ufanosa que ha regat l'arbre de la ciència orpinenca. Cercau un pintor, En Pere té la mà trencada per dibuixar bodegons i marines; cercau un músic, de jovenet En Pere ja bufava un instrument a la banda gabellina; cercau un bon poeta, En Pere ho és. Ho afirma un amic seu i meu, En Biel Barceló Bover des Carritxar, que per amic, no deixa de dir ver: “En Pere és un dels poetes i escriptors més assenyats i profunds –i alhora populars- que ha donat Mallorca en els darrers cinquanta anys”.

Dic tot això per presentar-vos les “Rondaies mallorquines inèdites”, sortides a llum per les festes de l’Esperança de Capdepera el proppassat 18 de desembre. Llegiu-les i tastareu cosa bona, Llegiu-les i no vos ne penedireu. Llegiu-les i quedareu amb ganes de repetir. Diuen que *sa mel se menja perquè és dolça*, i jo vos dic: llegiu les rondaies d’En Pere perquè són bones.

Vull acabar resumint com veig la feina d’En Pere. No és d’aquelles persones que, com les gallines en fer un ou, es posen a escainar perquè ho sàpiguen tots els galliners veïnats; En Pere és un “fa i calla” que no afluixa, al qual se li poden aplicar les paraules del poeta llatí: *dura tamen molli saxa cavantur aqua* (tan mateix la gota suau forada les dures penyes), perquè En Pere és com una formigueta feïnera que no s’escolta romansos i s’afanya al tall fins que té la tasca complida, i encara no n’ha acabada una com ja en té mitja dotzena que fan coa per entrar a l’enfornador.

I res pus, perdonau de l’enfado; molts d’anys, camina caminaràs i cap envant te faràs. He dit.

Festa de l’Estol Vidalba, 13 de gener de 1997. Llegit a Santa Lluçia de Mancor de la Vall.

1998

26 de gener de 1998

FESTA DEL XXVII ANIVERSARI
TALAIOT DE SON FORNÉS – CAMPANAR DES
MORO – COVES DE NA COTONA

*Dóna fil a sa miloca,
i si fa vent volarà;
qui és confrare ja prendrà
sa candela que li toca.*

I noltros, benvolguts cavallers i cavalleres de l'Estol Vidalba, cada quinze dies, sense desmaiar ni un punt, en donam ben a voler de fil, i més que fil, llendera de sa gruixada, perquè no l'acabam mai a sa corda i és per això que mos teniu, una vegada més, celebrant s'aniversari des naixement des nostro Estol.

I tal dia com avui, a En Pere Orpí i a un servidor, mos feis sentir com obligats a dir i a fer cosa; ell poesia de sa fina, i jo més comuna. S'altre dia en parlàvem, i tant un com s'altre tenim es cervell aigualós, sense sebre per on envestir; ell em deia que duria cosa d'anys enrere i jo volia fer dos diners de lo mateix i ja començava a triar qualque croniqueta antiga inèdita, però llavors anant de corral de Llubí a Costitx i de Costitx a Llubí, he pensat en una partida de coses que fa estona que me lleven sa son i que no em deixen quiet ni assossegat.

Són preguntes que vos expòs, nobles senyors, perquè ses vostres reverències puguin fer una mica de llum a un pobre homenet que està tan endidalat que no sap com sortir-ne.

I sense mesclar-hi més raons i abans de perdre sa llet pasturant, vet ací aquestes ditxoses preguntes, massa fondes p'es meus pocs sebres. Són preguntes que me faig i vos faig així com em vénen i sense orde no concert.

Per què no xerram en propietat anomenant cada cosa p'es seu nom? Per exemple, per què a un telèfon que no se mou li deim un mòbil? Es qui se mou és es qui el passeja. No vos heu fixat en tots aquests que telefonen enmig des carrer? En sentir es *pii...* queden secs com si els hagués tocat un llamp, llavors peguen grapada a s'aparell que duen penjat a sa corretja i estiren una espècie de banya de caragol molt gruixada i el s'acosten a s'orella, i allà comencen a escoltar o preguntar, mentrestant donen dues passes envant, s'aturen i en donen dues enrere, fent més manades que un coremer d'altre temps.

I parlant de telèfons, per què deim contestador a una maquineta que no contesta? No seria millor, en tot cas, dir-li un "escoltador" Perquè lo més que fa és això, escoltar. I no contesta

perquè no en sap. Lo que fa és una afirmació o dues de coses que no importaria perquè es qui telefona ja les sap. Quan sa maquineta et diu que has telefonat a tal número, ja ho saps que hi has telefonat, tampoc no som tan curts de gambals. I quan sa veu gravada de l'amo o sa madona et diu que ara no hi és, a això també ho sabem.

Per què ses mares que tenen infants de primera comunió, un bon grapat de mesos abans, van més remogudes que ses moixes de gener? I per què es seus marits fan una careta que pareix que han venut a espera i és com si et diguessin: "m'estimaria més un parei de potades damunt sa butza que passar aquest calvari de nirvis, mudades i corbates?"

Una altra pregunta que tampoc no em deixa tranquil és referent an es futbol. Què succeiria si tots ets equips de primera empatassin tots es partits a tres, per exemple, o dins ca seva quanyassin sempre de tres a un i a defora perdessin, també sempre de quatre a dos? Qui davallaria a segona divisió? Vos creis que seria el Barça o el Madrid? Ca barret! Qui pujaria a primera? Pensau que aquest és un problema més greu de lo que feis comptes.

Per què deim "ara vénc" quan mos n'anam, o "puja allà dalt" o "davalla aquí baix", quan per anar per amunt sempre pugues i davalles per anar a baix? Si ho diguéssim d'una altra manera ens entendríem?

Per què ses ninetes de catorze-quinze anys, duen a vegades una espècie de gabitza que n'hi caben tres o quatre, amb unes mànegues que els tapen les mans i quan vénen a combregar te veus amb feines per donar-les-hi el Bon Jesús?

Per què els polítics que comanden no escolten mai els altres, i els altres no troben mai res ben fet dels qui comanden?

Per què només feim fresses els darrers dies, si per ventura duim careta tot l'any?

Per què no em pegau una siulada i acabaré de dir bajanades?

Molts d'anys!

Festa commemorativa de l'aniversari de l'Estol Vidalba,
26 de gener de 1998.

(El dinar fou al restaurant "Es Pati de Montuïri)

1999

10 de gener de 1999

PRESENTACIÓ DEL CANTORAL NOU

Timeo hominem unius libri que amb versió lliure podem traduir per "a ase encarat, deixau-lo passar".

A les quatre i devuit minuts del capvespre de dia 30 de novembre de 1981, al redòs pacífic de l'ermita de la Trinitat de Valldemossa, mentre celebràvem la nostra festa patronal, naixia a la llum d'aquest món el primer tom de les cròniques del nostre Estol.

I avui, dia 10 de gener de 1994, presentam el fill primogènit del nostre primer cantoralet que havia nascut, primó i senzill com totes les coses grans, i ara ha fruitat en aquest cantoral que ens compareix eixerit i ple de força i harmonia.

I ara vosaltres demanareu: i què hem d'empariolar, nosaltress trescadoprs de cama de foc, un cantoral? I jo vos respondré que sí, que el necessitam el cantoral, i cantar molt i bé. Perquè com deia un missioner d'antany, el P. Bolós: *Poble que canta, poble convertit*; i si és ver –i ho és- lo que diu Sant Agustí: *Psallis? Bis oras*, que aquell qui canta és com si resàs dues vegades, ara digau-me què serà un càntic fet, no per un tot solet, sinó per tot un estol i de gent bona?

Però encara sortirà qualque incrèdul per dir que val més callar que cantar perquè molts en lloc de cantar belen i *ovella que bela, perd es bocí*, o que bramen, i *bram d'ase no puja al cel, i si hi puja no hi posa rel, i qui no brama quan és ruc, brama quan és ase*.

També vos dirà qualcú que val més que no facem res, no sia cosa que ens facin cançons. I que no anem de músiques perquè *sa música, du música*, i llavors hi ha el perill que ens encortem i perdem el “kyrieleison” com aquells que escolten cants de sirena, i això sempre és perillós perquè *La sirena de la mar* –com diuen les Rondaies- *és dona de cinta en amunt i peix de cinta en avall. Es tros que té de dona és de lo més garrut que se sia vist mai, i llavò que té una veu que etcisa i embadaleix qualsevol*.

Sol anar ran de ses barques, canta qui canta per entretenir i destorbar es mariners en haver-hi turbonada, perquè no estiguen en lo que fan i se'n vagen a fons.

Sobretot, hi ha que estar-hi ben alerta.

La gent en canta aquesta cançó:

*La Sirena de la mar,
en tenir fortuna, canta,
perquè diu que la bonança
no estarà molt a tornar.*

No res idò, alerta a ses sirenes de la mar! i...de la terra, a on n'hi ha de més perilloses encara.

(Rondaies mallorquines. Tom XXIV).

Parlant dels cants d'aquest monstre marí que se suposa habitador dels esculls i que atreu els navegants amb el seu cant dolcíssim, encara podríem afegir una altra cançó:

*Vós pareixeu la sirena
que anau per la mar cantant,
i jo vaig pel món plorant;
la causa és que em donau pena.*

Hem de convenir idò, que no convé escoltar cants de sirena, ara que també –i dit sia en honor de la veritat– se’n passeja qualcuna de sirenassa que tira d’esquena i fa escoltera ferm (basta mirar les aquí presents), però també n’hi ha qualcuna altra d’aquelles que *de prop coça, i de lluny pedrada*.

I encara n’hi haurà que vos diran que *qui canta a sa taula i pixa en es llit, no té es seny complit*, i jo vos diré que *fa mal cantar amb so ventre buit*, i que és molt perillós *perdre es cantet*. I si és ver que no està bé *canere extra chorum* (‘deixonar’ fora des test) molt ho és cantar, i cantar bé, perquè com diu Sant Basili el Gran que era un home molt lletrut: *ut suavitate cantus demulceantur animi*, (perquè amb la dolcesa del cant s’assosseguin els esperits), o sia, que els esquius tornin ximplés.

I nosaltres, cavallers de la Vidalba, som persones pacífiques i pacificadores, que no anam *de tres qui n’agafa quatre*, sinó que volem estar sempre contents i fer nostres les paraules de la sabiduria popular quan diu:

*No cant perquè sia bo
ni perquè sia dolent;
cant per dar gust a la gent
i per divertir-me jo.*

O aquelles altres del nostre poeta Pere, en la darrera estrofa de la seva poesia “Música del bosc”:

*Pel cau del silenci
brescat de remors
desperta nius d’eco
la nostra cançó.*

I ja a les acaballes d'aquest discursset, voldria dir-vos lo que deia a la presentació del llibre de Cròniques, suara esmentat: *Germans estimats de sa meva ànima: aquest llibre que, com a casta colometa, està a punt de fer es niu dins ses vostres mans, és es nostro llibre. Preniu-lo com a fill d'ànima, estimau-lo, guardau-lo, feis-lo vida de sa vostra vida, sang de sa vostra sang, guia des vostro caminar, estel de sa vostra nit i sol resplendent des vostros dies, i quan al capvespre de la vida, estigueu a punt de badaiar i passeu d'aquest món a l'altre, que el vos posin davall sa mortaiia, pequè vos acompanyi, juntament amb ses vostres bones obres cap a l'eternitat feliç.*

I perquè les nostres cantades no ens donin "s'alegria des conf", per allò que diu la cançó:

*Un dia em digueres sí
i lo endemà m'enganares,
sense deixar-me tenir
s'alegria des conf
ni es consol de ses donades.*

Voldria acabar amb el nostre poeta i amb Sant Agustí.

Diu el nostre poeta:

*Els camins són de tots: poalejau-los
i assaboriu el cim, que també és nostre.*

I a un altre indret:

*No m'emboireu la nit. Damunt les ones
vull veure madurar l'estel de l'alba.*

I a una altra poesia afirma:

*Més enllà dels serrals i de l'albada,
qualcú escoltarà el càntic de ma lira
encara que no estigui ben trempada.*

*Amic, no tanquis a ma veu la porta:
si al ritme del seu plant qualcú sospira
em semblarà més hàbil i més forta.*

I el gran Sant Agustí, en el seu sermó 256, parla de lo que diria el Pare Sant Benet a la seva Regla: *Mens nostra concordet voci nostrae* que més o manco significa: lo que pensam, lo que deim i lo que feim han de llaurar a la par; diu el bisbe hiponenc: *...Germans meus, cantem, no encara per endolcir el nostre repòs, sinó per alleugerir el nostre treball. Com ho fan els vianants, canta però camina. Què vol dir camina? Avança en el bé. N'hi ha, diu l'Apòstol, que progressen en el mal! Tu, si camines, avances; però avança en el bé, avança en la fe dreta, avança en la vida pura. Sense perdre't, sense fer-te enrere, sense perdre passa, canta i camina!*

He dit. Per molts d'anys!

25 de gener de 1999
XXVIIIè ANIVERSARI
SANT JOAN-BONANY-SANT JOAN

Estimats Vidalbencs: Cada any per aquestes saons, ens reunim, posant peus davall taula, per fer memòria del feliç dia del naixement del nostre Estol. I cada any em sent com obligat a fer-vos el cuc de l'orella malalt amb les meves contarelles que, si a alguns les són plaents, pot ben esser que a altres les sien ben embafooses; sia lo que sia, don gràcies als primers per la seva benevolència i humilment deman perdó i agraeisc als altres la seva paciència.

Per ventura enguany m'hauria d'haver posat punt en boca perquè estic preocupat, molt preocupat, tant que de deu dies nou no faig tros de nit, i avui l'Estol està de festa i no és hora ni moment de descarabutar el ball. I vosaltres direu: quina deu esser la preocupació d'aquest homenet fins al punt de llevar-li el dòrmer? Idò jo vos ho diré. Fa estona que don voltes a un problema que és més seriós de lo que sembla a primer cop d'ull. El

problema pareix molt simple i no ho és. Pareix molt simple perquè és qüestió d'un nom, i un nom pot esser important i pot no esser-ho. Hi ha un adagi que diu que *el nom no fa la cosa* per significar que el nom que es doni a una cosa és secundari, que lo que importa és la realitat en sí, però *dir noms* o fer coses que *no tenen nom*, què no és molt lleig? Què li pot fer molta gràcia a un que li diguin *es nom des porc*?

Quin paper fa per la vida un que sols *no sap posar es seu nom*? En canvi, no hi ha per estar ben content en sortir d'una situació *en bon nom*? No en parlem quan uns pares *donen nom* al seu fillet. I un que *té nom* o *fa nom*, què no trobau que pot anar per vila més estufat que una verdolaga i més entonat que un gorà enmig d'una guarda de someres?

I ara ja, després d'aquest introit, puc envestir i compartir amb vosaltres la meva preocupant qüestió. Antany quan la gent era o semblava més franca i normal, aquest problema no existia, però ha empitjorat de mala manera d'ençà que han nascut les associacions de vells. Altre temps hi havia petits, grans i vells, i tothom s'entenia perquè la cosa estava clara i definida. Tothom sabia quan una persona era vella i si tenia unes bones o males velleses, però ara, des de que han sortit com a bolets les anomenades Associacions de la Tercera Edat, no havíem estat tan embullats mai. Perquè com les hem d'anomenar si elles mateixes no ho saben? Com hem d'entendre aquestes agrupacions formades per persones d'una certa edat? La mostra que tenim és prou ampla per fer perdre el "kyrieleison" al més pintat del món.

Tenim entre altres, "Amics de la Tercera Edat", "Llar dels Ancians", "Llar dels Padrins", "Agrupació Bona Gent", "Casal dels Avis", "Joves de la Tercera Edat", "Gent Gran en marxa", etc., i això de tants de noms per expressar una mateixa realitat és molt perillós perquè crea confusió i pot esser motiu de befa i rialles, i no ho podem consentir de cap manera perquè els nostres vells són dignes de moltes atencions i estimació. Perquè sempre

hi hauria qualque annerot que abusaria i els diria jais, carronyes, fòssils, xarucs i noms per un estil que no són “traguedors” a rotlo. Bé idò, què deim?

Hem de dit Tercera Edat? Però aquesta edat, quan comença? És una edat cronològica o biològica? Quantes edats hi ha? On són les fites entre una i altra? La tercera edat és la darrera, o n’hi ha, per exemple, mitja dotzena més? Si és la darrera ja no estàs per segons quins encalços, no en parlem si un fa les darreres.

O les direm Persones Majors? Tampoc no m’agrada. Aquest adjectiu l’han posat de moda les monges que ja fa estona que no tenen monges velles sinó majors. I crec que aquesta denominació l’hauríem de guardar per a aquelles persones o coses que, des de fa temps, ho tenen com a propi; així el Beat Ramon el proclamam Fill Major de nostra raça, o el puig Major, o els Majors ens recordaran els avantpassats; també direm Estat major, Plana major, Altar major, Festa major, Missa major...

I per què no deim Padrins? Trob que no està bé, sobretot per evitar malentesos. N’hi hauria que en lloc de dir “padri” diríen “pradf”. I què pensaríeu si vos diguéssim ara *me torr sa padrina*? O no ho entendríeu o pensaríeu coses lletges. I “torrar-se sa padrina” vol dir torrar-se l’esquena. A més n’hi ha que “no han de menester padrins”, ja que es bravegen a bastament ells mateixos, o “tenen bons padrins” i així no volen sebre res dels altres.

I si diguéssim Gent Gran? I quan és gran una persona? A un al·lotó que pega una bona crescuda li deim que s’ha fet gran, i a ningú li passaria pel cap fer-lo anar a ball de saló o de torrada en torrada. Tampoc no convé dir-los jais perquè pensaríem en “Sa Jaia Corema” o en “Sa Jaia Serrada”, o els cantaríem cançons com aquella que diu:

*Sa jaia per s’hort anava
cercant móres de batzer,
i es seu jai que l’encalçava
ja l’agafa, ja la té.*

o com aquella altra:

*Es jai diu a sa jaiesa:
entranyes de cor gelat!
Dóna'm aquesta maneta,
que per ço me som casat.*

O podríem quedar tots *en là, com sa jaia Miquela.*

De totes maneres crec que el nom que els escau millor és el d'ancians o vells; i per sebre quan una agrupació està constituïda per unes tals persones vos donaré una recepta que, sense por d'equivocar-vos, podreu anar tir segur. Basta que vos gireu cap als polítics i mireu a qui donen les besades i aferrades pel coll. N'heu vist cap mai de polític amb un grup de joves? Més clar, un fideu dins la mar.

I per no marejar-vos pus i donar-ho per acabt, vull plantejar una breu qüestió que pot dur molta coa i que faig en forma de pregunta: Si el nostre Govern i el nostre Consell Insular (llegiu aquí el nom de dues dames) té cadascú les seves agrupacions protegides amb subvencions, passejades, fotografies, arròs brut, porcella i comèdies, ara que es posen de moda aquestes pindoletes miraculoses anomenades "Viagra", també estaran subvencionades?

I res pus, a la "*na na*" sa cabra i a salvar es boc.

He dit.

Joan Rosselló i Vaquer

25 de gener de 1999.

XXVIII ANIVERSARI DE L'ESTOL VIDALBA

Na Catalina de Plaça
i en Joan-Quan-va-arribar
trobaren l'Estol Vidalba
que sortia a caminar.

Armaren una motxilla
i s'hi varen apuntar,
i ara tresquen tot Mallorca,
camina-caminaràs.

Tit-tirurururit...

Pels entreforc i muntanyes
l'Estol surt a contemplar
l'ampla verdor del paisatge
i el blau del cel i la mar.

Quan la pujada és feixuga
sempre seguim endavant:
tots compartim el coratge,
l'alegria i l'amistat.

Tit-tirurururit...

Fa temps, l'Illa de la Calma
ha perdut la seva pau,
darrere hotels i autopistes
que disfruten els estranys.

Els camins públics es tanquen
i els horts es tornen solars:
es van plantant sens mesura
boscos de ciment armat.

Tit-tirurururit...

De mallorquins d'arrels fondes
alguns encara en quedam:
siguem qui som, en defensa
de la nostra identitat.

Visca la nostra Roqueta
i tots els qui l'estimam!
Visca l'Estol! Que no es cansi
de fer camí per molts d'anys.
Tit-tiruririt...

Pere Orpí i Ferrer
Can Tronca (Sant Joan)
25 de gener de 1999

(Música: "NA CATALINA DE PLAÇA")

8 de març de 1999
SINEU - LLUBÍ
(Reivindicació de tren)

REIVINDICACIÓ DEL TREN

Treu foc pels queixals,
espires pel nas,
fum per les orelles
el ferrobàs.

Escup cagaferro,
aigua bull al seu vas,
roega carbó, estelles
el ferrobàs.

Com vent de mestral
devers el Cabàs,
xiscla i xiula
el ferrobàs.

La imponent cucorba
travessa l'ermàs,
traca-tac, traca-tac
el ferrobàs.

Majestuós s'engresca
de Corbella el pontàs,
tremola, eixorda
el ferrobàs.

Nins s'afanyen
en veure-ne el pas,
brunint passa
el ferrobàs.

Anau-li alerta,
feis-ne cas,
tot ho arregussa
el ferrobàs.

Tretze llargs anys
ben a compàs,
em traginà a Ciutat
el ferrobàs.

Aquesta estació, (Llubí)
seminarista ras,
aquí em dugué
el ferrobàs.

A fer el primer sermó,
dia de Sant Josep, el cast,
per les vocacions
el ferrobàs.

Nins i nines
em sortiren al pas,
“suscita sacerdots...”
el ferrobàs.

Aquí l'apòstol del “Verbum”
(Miquel Llompart)
l'invadí el jaç,
li trencà la vida
el ferrobàs.

“Requiem” amb recordança,
perdó en el cas,
no ho féu a posta
el ferrobàs.

Autoritats de Mallorca,
cultura i agraïment escàs,
no aixecà monument
al ferrobàs.

Llorenç Galmés Juan
Llubí, 8 de març de 1999

28 de juny de 1999
PUIG MAJOR
NOCES D'OR DEL P. BARCELÓ

Tal dia com avui l'Estol Vidalba ha pujat al Puig Major per celebrar les noces d'or de l'ordenació del nostre amic, el P. Tomeu Barceló, M.SS.CC.

No pos, lletra per lletra, lo que tenc de lo que va sortir publicat; només posaré els titulars dels diaris i la data per si qualcú en vol sebre més la prima i no se vol haver de buidar el cap per les hemeroteques.

Vet ací els titulars dels diaris i la data de publicació:

"Misa en el Puig Major por los 50 años de la ordenación de Bartomeu Barceló". ("El Mundo - El Día de Baleares. 28-VI-1999").

"Bodas de oro con 'chirucas' en el Puig Major. Barceló celebró su medio siglo como sacerdote". ("Diario de Mallorca. 29-VI-1999").

"50 años de ordenación del capellán del Puig Major". ("Ultima Hora. 29-VI-1999. A l'apartat "La foto del día").

Vint capellans es reuneixen dalt del Puig Major per homenatjar el pare Barceló. Veu de Sóller. 2 de juliol de 1999.

El Pare Barceló és homenatjat per l'Estol Vidalba. El Bisbe presidí una missa al cim del Puig Major.

El pare Barceló celebrà els seus 50 anys de sacerdoci al cim del Puig Major. (pàg. 9)

(D'aquests dos darrers titulars, no en sé ni la data ni el diari o setmenari on es va publicar, ja ho aclarireu si voleu).

2000

17 de gener de 2000

ARTÀ – FESTA DE SANT ANTONI
XXIX ANIVERSARI DE L'ESTOL

*Sant Antoni és un bon sant,
qui té un 'dobber' li dóna
perquè mos guard s'animal
tant si és de pèl com de ploma.*

Nobles senyores i senyors, cavallers de s'Estol Vidalba. Abans de parlar-vos de lo que tenc pensat, voldria recular dos anys enrere per reblar es clau de lo que vos deia sobre es telèfons mòbils. Heu de creure i pensar que la cosa revé com sa llet des frare, i que amb dues estretes més ja en tendran es ca i es moix, En Pere Orpí i un servidor, i llavors ja pot fer ull el món! I encara voldria afegir que vos heu de fixar en tots aquests que telefonen p'es carrer amb so mòbil lo satisfets que estan, casi tots fan sa mitja rialleta com si això fos el summum de sa perfecció humana.

Però jo no vull parlar d'aquests aparells, la meva idea és parlar dets animals que anomenam racionals i irracionals, per ventura sense sebre distingir ben bé uns dets altres. I vull parlar d'animaleria perquè sa festa de s'aniversari des nostro Estol coincideix amb sa del gloriós Sant Antoni de Viana que és invocat per la nostra gent com especial protector de tota casta de bestiar, aviram, peixos i tots quants d'animalons pasturen i s'arrosseguen per damunt o per davall la terra, o volen pel cel o neden per dins mar, tant si són de pèl, com de ploma o d'escata.

I vull parlar d'animals sobretot, per les grans semblances que hi ha entre les seves actituds i comportaments i l'actitud i comportament de moltes persones, conegudes també –amb no

gaire raó- com animals racionals. I en vull parlar perquè hi ha persones que són tan animals com ets animals, i animals que casi són tan persones o més que segons quines persones.

Només posaré alguns exemples i vosaltres judicareu.

No heu vist mai persones que caminen més estufades que un pago i d'altres que són com s'endiot de Biniforani que s'estufava sense plomes? I no n'heu trobades mai de tan bravejadores que s'assemblen a ses galines que quan han fet s'ou se posen a escainar fent-ho sebre a tots es galiners veïnats?

Trobam també aquells o aquelles que no fan res, ho critiquen tot, passant s'arrasadora arreu i "són com es ca de s'hortolà que ni caça ni deixa caçar". I no en parlem d'aquells que no en fan ni brot, i quan intentes posar-los sa collera et lleneguen de dins ses mans com ses anguiles.

I què en direm d'aquells que sempre seguit cerquen raons i bregues i estan com es ca i es moix? O d'aquells que tenen sentiments de bronzo i un cor de geneta?

O d'aquells que estan fets per a ells, sempre estan capficats i silenciosos, com a mussols? O d'aquells altres que et fan la bona i llavors et fan sa traveta, resultant més traïdors que una raboa?

També trobareu aquells o aquelles que fan ostentació de riquesa o noblesa com si fossin de ses set cases, i no pensen que "de porcs i de senyors n'han de venir de casta"?

I què més vos diria? Encara trobaríem persones dolentes que, aplegades amb altres dolentes, no es faran mal entre elles perquè "corbs amb corbs, no es piquen". També trobam aquells que criden i amenacen, però tot se fon com a fum de formatjada, perquè "ca que lladra, no mossega".

I què en direm d'aquelles persones que són unes perfandes acabades i se passen la vida sense fer res com ses xigales? O d'aquelles altres que esperen que faci ses feines un altre com es sebel·lins?

Sens dubte sa llista es podria allargar encara més, però comença a esser hora de posar forques i donar pas a altres oradors que tendran coses millors per dir. Però no vull acabar sense fer memòria d'altres actituds i comportaments animals que poden esser exemplars per a noltros.

Qui no ha contemplat mai, amb admiració, le feneria de les formigues o l'esperit comunitari de les abelles?

Hi ha persones que fan lo possible per alegrar la vida dets altres com es canaris que canten sempre seguit. I què no són dignes d'admirar aquelles altres, senzilles com un colom, tendres com una ovella i sofrides i humils com es bou i sa mula des betlem? O aquelles que estan sempre promptes a servir i no tenen un que no mai com una somereta?

I res pus, dignes cavallers, que cadascú es posi dins es grup que li pertoca i que Sant Antoni mos beneesqui a tots. Amén i molts d'anys!

2001

22 de gener de 2001

FESTA XXX ANIVERSARI

Excursió cultural

D'aquest dia, llevat des meu discursset, només tenc anotat que "s'han canviat es trumfos". Supòs que vol dir que no anàrem per allà on teníem programat.

DEL TIR DE PASSETJA AL TELÈFON MÒBIL

Una de les maneres més usuals de comunicar-nos és la paraula. La paraula és el mitjà més normal per expressar les relacions humanes. Parlam, dialogam i casi sempre ens entenem.

També és vere que amb la paraula podem fer mal, per exemple quan ens odiam o insultam; ja ho diu la cançó:

*Una mala llengo tuda
una persona de bé;
és com Judes que va fer
una dolenta venuda.*

Sia coim sia, la paraula ens relaciona amb els altres.

Però no vos cregueu que només ens comunicam xerrant. Hi ha moltes altres maneres de posar-nos en contacte uns i altres, i això ja ve de temps enrere. Des de sempre els humans hem tengut necessitat de dir-nos cosess i no només articulant mots.

Vegem-ne alguns exemples: Si els nostres avantpassats dels talaiots, pertanyents a dues tribus distintes, se trobaven en el mes de maig, davant un cirerer que vermellejàs de cireres, no vos penseu que, fent-se una bona reverència, uns diguessin als altres: “colliu-les primer voltros i llavors ja les collirem noltros”, sinó que la cosa prenia per un altre camí i ben aviat estaven aferrats i entre coces, mossegades i estirades de cabells, sense paraules se deien de qui eren les cireres.

O podia succeir que anant a fer carn per l'olla es trobassin alguns caçadors talaiant un per aquí i un per allà i un altre per allà deçà, i tots afinassin la mateixa llebre dins el jaç, aviat brunia la pedra de la fona, però no cap a la llebre, sinó cap al contrari no fos cosa que arribàs primer i menjàs arròs brut de llebre i els altres, tocs per la barra. S'havien dit moltes coses sense motar.

Vegem un altre exemple de comunicació sense paraules, i aquest de quan nosaltres érem petits. Dins l'escola hi havia molt de silenci perquè el mestre no anava de bromes. Tothom s'afanyava a la seva tasca fent comptes o repassant la lliçó, però sempre n'hi havia qualcun que tenia més esment de les mosques que volaven o de qui passava pel carrer que de la plagueta o de la lliçó, i arribava el moment de l'avís; assus-suaixí senties un *ca-ta-clac* que resplendia per dins tota l'escola, i ja n'hi havia un que la duia ben aferrada. El mestre que se passejava entre les tauletes d'estudi no

perdonava ningú, i de qualque manera s'havia de fer fugir el fred de les mans i t'havia d'encalentic el clotell o les orelles.

A moltes cases hi havia també molta comunicació muta i molt de diàleg amb poques paraules o sense cap ni una. Només se n'escapaven els quatre aviciats. No ho diguessis que el mestre t'havia castigat, que era pitjor. Valia més fer el boig. Si feies una malcriadesa bastava que ton pare es posàs el dit senyalador davant el nas i fes *psssit...* per baixar bandera totd'una.

Podríem posar molts d'altres exemples de comunicació sense paraules però no convé allargar massa la processó, per això malavejaré no afegir gaire coses més. M'agradaria acabar recordant que, si ens podem comunicar parlant, també hi ha intents de comunicació per excés de paraules; tant és així que no sé si n'arribam a treure trallat. O no mirau la televisió? O no rebeu propaganda de "compre tres i pague dos"? O encara no teniu un telèfon mòbil? Aquests aparells que, avui en dia, són els qui fan gastar més saliva inútilment i sense profit. Qui són els valents i les valentes dones de l'Estol Vidalba que encara no en tenen?

Festa de l'aniversari, 22 de gener de 2001

Joan Rosselló i Vaquer

2002

Cada any, sa nit del 31 de desembre a l'1 de gener, la gent va fora corda esperant que caiguin les dotze per etzibar-se una dotzena de grans de raïm, un a cada batallada, no fos cosa que si els s'enflocassin tots amb una xuclada es canó de ses sopes s'embossàs i bona nit set sous. Dic que la gent va fora corda perquè n'hi ha que gisquen i corren com esperitats; altres bufen a un xiulet amb coa que s'allarga i s'acurça com es nas de mestre Miquel:

*Mestre Miquel, vós teniu
aqueix nas com un trinxet,
i l'allargau en s'estiu
i l'arrufau com fa fred.*

I n'hi ha d'altres que me duen un barret de cartó, talment un embut esvortat, i van d'ací i d'allà com si duguessin el dimoni dins el cos.

Deia suara que se mengen dotze grans de raïm, i jo em deman, per què? No se podrien menjar dotze grans de magrana, per exemple? O dotze figues seques, llevat des qui duen barram postís? O un plat de sopes? O una llesca de pa amb sobrassada? Per què dotze grans de raïm? Qui ho ha dit? Forçat tothom ha de menjar lo mateix i la mateixa quantitat? I per què llavors s'han de tudar tantes botelles de vi escumós per remullar-se? Per què en tocar les dotze? No es pot fer an es tres quarts o a sa mitja?

I per què dins es cor de s'hivern i no a mitjan estiu quan tothom va més a la fesca? Em direu que és perquè acaba un any i en comença un altre. Això ho deim noltros, perquè es moros, es jueus, es xinesos i molta gent d'altres cultures i races fan es càlculs d'un altra manera. Si un any és s'espai de temps que emplea sa bolla del món per voltar es sol, hauríem de sebre quin dia parteix i quan torna esser a ca seva per tornar començar s'eixida. De totes maneres tenim ses coses així com les tenim i no les canviarem per ara. Un suggeriment sí que el vos vull fer: no digueu pus "noche vieja", ni tampoc "nit vella" que és una traducció horrible; digau més tost "nit de Cap d'any" que inclou ses dues parts de sa nit, que comença a entrada de fosca de dia 31 i arriba a trenc d'alba del sendemà, perquè quan es rellotge sona les dotze, que és quan la gent comença a fer més s'onso i s'annerot, ja hem esclovelat dia 31 i encetam dia 1, per tant sa bulla forta es fa, no duran sa nit vella que ja és passada, sinó quan sa nit és encara ben novella.

Però si tal vespre com aquest la gent va més remoguda que ses moixes de gener, enguany hi havia un bon motiu per anar a l'aire, i és que amb l'any nou naixia, o si voleu, començava a anar a lloure una nova moneda que d'ara endavant, ha de trescar per devers dotze nacions europees, entre les quals hi comptam sa nostra de les Illes Balears.

Es qui comanden han entaferrat coça a sa pesseta que ja només té dos mesos per piular i ha tret es caparrí aquesta nova moneda anomenada “euro”. Es nom li ve des països que formen la Unió Europea, països situats a Europa que és sa més petita de ses cinc parts en que se considera dividit el món habitat. I aquest continent pren nom d’Europa, que és com s’anomena sa filla del rei fenici Agènor la qual, segons la mitologia grega, fou raptada per Zeus o Júpiter revestit de la forma de brau que la s’endugué nedant fins a l’illa de Creta, on feren cria i sa comare els va dur tres nins que, amb el temps, arribarien a ser molt famosos.

Aquest doblar nou de totd’una mos farà anar un poc de capoll, perquè resulta que és més poderós que sa pesseta, de tal manera que cada vegada que comptem un euro, haurem de comptar cent seixanta-sis pics una pesseta amb s’afegitó d’unes busques que són es cèntims; serà qüestió d’anar més vius que una centella i badar uns ulls com a salers, no sia cosa qua a s’hora de pagar o cobrar mos donin figures per llanternes.

Però no vos faceu il·lusions que tanmateix, amb pessetes o euros, es rics seguiran acaramullant i essent rics, i es pobres seguiran roegant-se ses ungles; i seguirà essent ver que *amb sos doblers fan cueres* i que *qui en té vola i qui no en té rodola*, i que *qui és nat per un sou, mai arriba a set doblers*, i que si antany feien cançons per mor des canvi de diners, com aquella que diu:

*L’any dotze feren es sous
i l’any tretze ses tresetes,
l’any catorze ses pessetes
i l’any quinze es duros nous,*

ara també en faran de cançons si no hem perdut es cantet. I per desgràcia seguirà essent veritat lo que escrigué l’any 1398 Fran Anselm Turmeda en el seu “Llibre de bons amonestaments”, quan deia:

*Diners de tort fan veritat,
e de jutge fan advocat;
savi fan tornar l’hom orat,
pus que d’ells haja.*

*Diners fan bé, diners fan mal,
diners fan l'home infernal
e fan-lo sant celestial,
segons que els usa.*

*...Diners tornen los malalts sans;
moros, jueus e crestians,
lleixant a Déu e tots los sants,
diners adoren.*

*Diners fa vull al món lo joc,
e fan honor a molt badoc;
a qui diu "no" fan-li dir "hoc".
Vejats miracle!*

I també serà ver lo que diu l'escriptor Pere d'Alcàntara
Penya a "Un sermó de corema":

*Tots els divendres de març
a la Seu fan bon sermó.
Molts hi va a sentir-ló;
mes, ¿quants de sermó estan farts?
Cridau fort, predicador.
Els més que a sentir-vos vénen,
ni us escolten ni us entenen.
El predicar ja és de més;
que els sermons que avui s'atenen
són lliures, sous i diners.*

*Vós bé deis: "la gran moral
que avui l'evangeli explica,
l'única que santifica,
és amb bé pagar tot mal".*

*Predica, fraret, predica.
Qui de fer bé du curolla
és tractat de cuca molla.
Tothom obra a l'enrevés.
La moral que més descolla
és lliures, sous i diners.*

*Deis que el món està perdut;
que el comerç camina tort;
que el bon tractar ja és mort;
que el còdic és un embut.
Fraret, no crideu tan fort,
que tendreu escanyadura.
Teniu per cosa segura
que en matèria d'interés
la bona fe que més sura
és lliures, sous i diners.*

Res pus, estimats cavallers i cavalleres de s'Estol Vidalba,
perdonau de l'enfado i que aquest aniversari ens faci més bons i
més amics.

Molts d'anys amb salut i gràcia de Déu.

Gener de l'any del Senyor 2002

Joan Rosselló i Vaquer

Ara segueixen un parell d'escrits que no sé on toca anar.
Si ho sabeu, ja els hi posareu.

EL BEAT RAMON I L'ORDE DE CAVALLERIA **Florilegi per als Cavallers de la Vidalba**

Senyor reclamat, Senyor loat, Senyor remembrat!
Benaurats són aquells CAVALLERS qui mantenen l'Orde de Cavalleria segons la noblea de l'ofici de Cavalleria; car a l'Orde de Cavalleria veig mantenir lo món... E per los CAVALLERS són vençuts e sobrats los malss hòmens, e per los CAVALLERS és mantenguda Sancta Essgleia. (Ramon Llull, Libre de Contemplació, CXII, 28).

Qui vol entrar en l'Orde de Cavalleria aesmar e pensar li cové lo noble començament de Cavalleria; e cové que la noblea de son coratge e son bon nodriment se concord e es convenga ab lo començament de Cavalleria, car si no ho faïa, contrari seria a l'Orde de Cavalleria e a sos començaments. (Ramon Llull. Libre de l'Orde de Cavalleria I).

Home contret o massa gros o qui haja altre defalliment en son cors per lo qual no pusca usar d'ofici de CAVALLER, no deu ésser en l'Orde de Cavalleria. Car viltat és de l'Orde de Cavalleria si resepe home que sia entecat, ni corromput ni... qui sia afollat en alcun membre. (Ibid. III).

Ofici de CAVALLER és mantenir e defendre Sancta Fe Catòlica... On, en així com nostro Senyor Deus ha elets clergues per mantenir la Sancta Fe ab escriptures e ab provacions necessàries... enaixí lo Déu de Glòria ha elets CAVALLERS. (No tenc la cita).

**COLL DE SA BATAIA – FONT DE S'ERMITA –
ALCANELLA**

ALCANELLETA – SES FIGUEROLES

No record la data perquè no la vaig anotar quan era hora

Petita croniqueta del petit Estol Vidalba dels quals “los hay que sí y los hay que no” que també van amb s’Estol gros, massa gros.

Avui hem estat vuit: Pep, Rafel, Tomeu, Biel, Mateu, Tomeu Suau que prova de tornar després de sa seva malaltia i li va molt bé, gràcies a Déu, Pere i un servidor.

A s’entrada de Caimari feim sa primera aturada per acabar d’omplir es cotxos, i llavors ja no mos aturam fins an es coll de sa Bataia, on els deixam per seguir a peu i començar així sa passejada pròpiament dita. Li estrenyem per avall cap a Lluc, però ben aviat, devers es primer revolt, deixam sa carretera i, passat es portell prenim per amunt cap a sa font de s’Ermita.

Abans d’arribar-hi tenim moments de dubte que mos fan retornar per sebre quin és es camí encertat. Es bon nas d’En Pep i companyia fa que no perdem gaire passes i ben aviat mos poguem asseure enrevoltant aquesta ditxosa font que mos convida a prendre aigo tant beguem.

Es temps des berenar En Tomeu Tauler mos llegeix una de ses cròniques d’antany que mos duen a sa memòria uns temps finits però recordats amb placidesa.

Refetes ses forces, encara no massa gastades, li acopam cap a Alcanella, fent una aturada davant ses cases que pateixen es mateix mal de moltes que trobam per ses muntanyes: deixadesa i annerotades. Damunt sa llinda sols no hi cabria sa frase des nostre amic poeta J. Santandreu quan parla de sa nostra autonomia passada per aigo: *La casa vos cau, madona...* Tot lo més hauríem de canviar sa frase per aquesta altra: *Madona, la casa està esbucada, tot ha fet ull.*

A sa petita carrera hi havia una taula llarga amb dos bancs, que se veu que no fa massa que estan posats i estan fets des bigam de la casa; just devora hi havia un trespeus alt, per fer torrades; llavors hem afinat un rètol que amb una fletxa indicadora deia: "Es Refugi", que no ha estat altra cosa més que dues lliteres, col·locades una part damunt s'altra i posades dins una espècie de soll d'antany.

Si molts d'indrets de ses nostres muntanyes i comellars estan abandonats, si fa estona que no han conrat aquellss bocins de terra, una cosa sí que hi ha i és la pau que asserena l'esperit i la tranquil·litat que t'ajuda a disfrutar de tanta bellesa com Déu mos ha donat.

Passam per un redol d'alzines esponeroses, i en trobam una de molt gruixada i revenguda, amb una soca grandiosa i ben foradada, allò no era una alzina, era una alzinarra. Tots, llevat d'En Rafel que no va d'estar tancat ni passar per lloc estret, mos ajupim i mos enfonaym dins aquella soca enorme, i ja me teniu ses set miloques totes satisfetes, fent una gran lulea dins aquella espècies d'olla de fusta.

Si és ver allò d'En Virgili que diu: *Et durae quercus sudabunt roscida mella*, aquí, davant aquesta immensa alzina el clàssic ha fet algo, perquè no en degotava gens de mel, lo que en regalimava era un roi, gruixat ferm, de còrpores més freturosess de caminois i cucuies que de romandre reclosos dins ses entranyes d'aquell arbre gegantí; es qui s'assembava més a sa imatge virgiliana era es melat Tomeu Tauler que no ha tengut altre acudit més que enfilarse soca endins i amunt fins que ha tret es caparrí per un forat des forcat de ses branques.

Sa nostra intenció era dinar a Alcanalleta, però En Pep mos ha fet sa proposta d'anar a dinar a Ses Figueroles, cosa que hem fet empesos per sa paraula plena de seny d'En Mateu, i així no hem tengut tan feixuga sa caminada des capvespre.

Dic idò, que hem dinat a Ses Figueroles, que és sa casa més condreta d'aquest redol, pareix que no passa per ull, hi ha

un canet que guarnida, i aviram i una guarda de cabres que li fan companyia. N'hi havia dues o tres que se coneix que són llèpoles, degut a sa gent que passa per aquí, ja que no van gens esquives i vénen cou-cou per veure si arpleguen qualque roegó de pa o peladura de fruita.

Feim una sesta curteta i partim, fent només ses reposades indispensables per no arribar an es coll de Sa Bataia amb sa llengo defora i sense poder trencar alè. Allà hem trobat es cotxos que mos esperaven per tornar-mos a bon port, com així ha succeït, gràcies a Déu.

ROMANÍ

Nota.- Antany me va passar per s'escudeller presentar arbres o plantes de ses de per aquí. Sa brusca em va durar de Nadal a Sant Esteve, em pens que només en vaig descriure un parell, que no sé on les tenim enregistrades. Aquí vos pos s'únic fragment que tenc del nostro romaní, i que fa una bona partida d'anys que vaig escriure. Veltací:

Avui, germans estimats des meu cor i de sa meva ànima, toca parlar una micoia des romaní. Lo primer de tot el presentarem i direm què nom i on té ca seva.

Es científics que són uns homos o dones amb ulleres i bata blanca, que pretenen de cames primes en tot això de sebre molt i que se cremen ses celles estudiant i girant peperots, i fent experiments i qualcun els surt foradat com es que va fer l'amo vell de Son Fesol, i ara que parlam d'aquest bon homo, a lo millor estau endarrer de sebre quin experiment va fer; idò heu de creure i pensar que

*L'amo vell de Son Fesol
va fer un experiment:
de tapar es forat des vent
amb una fulla de col.*

Dic que es científics anomen es romaní, *rosmarinus officinalis* que vol dir “roada marina”, en canvi n’hi ha altres que diuen que res de “roada”, sinó que aquest nom seria una derivació corrompuda de *thus* que vol dir “encens”, fent al·lusió an es seu perfum. Lo de “marí” ningú ho discuteix perquè no se sol fer enfora de la mar, i lo de “officinalis” tampoc, per allò que és remeier.

Vos deia suara que es científics duen una bata blanca, però no tots es científics en duen, ni tots es qui en duen són científics. Me’n record que quan anàvem, de petits, a ca ses Monges, en dúiem de baveret blanc, i no ho érem gaire científics, jut just destriàvem ses lletres; i es tamborers de Sor Margalida dels Reis també en duien, i feien renou sense sebre lletra.

Tornem an es científics i sabrem que es romaní és un arbust, i això vol dir que no se fa molt gros, encara que pot passar es metre d’alçada, i que quan és homo acabat no arriba a arbre. Va vestit tot l’any, i quan va mudat du un vestit amb moltes floretes blaves; també n’hi ha que se muden amb floretinoies color de rosa o blanques.

És una planta abundantíssima per tot Mallorca, que no embafa ni assacia. Té molts d’aspectes, tots ells agradables: és una planta estètica, sempre cau bé una mota de romaní, i un jardí sense romaní és un jardí fad; té utilitats culinàries, és medicinal o remeiera; servesquin com a mostra només uns quants exemples:

(*No tenc res pus. Crec que hi havia més cosa, però no sé on para*).

ESCOLI.- Tal volta trobeu que en aquests darrers tomets hi manca sa llista de tots es qui han passat per s’Estol, tant es volanders com es qui han tengut arrancada de cavall i arribada d’ase i han fet figa o que també hi falta es calendari de totes ses excursions; de lo primer crec que és casi imposible arregar-ho perquè es darrers anys hi ha hagut tants d’anadors i venidors,

i per altra part ningú s'ha fet responsable d'apuntar-los, que lo únic que podem dir, i no errarem, és que són molts es qui han tengut contacte amb s'Estol Vidalba. També podem afegir que en els toms anteriors, ençà i enllà trobareu noms de cavallers però, com dic, no els tenim tots enregistrats ni de molt.

En relació a sa llista de totes ses excursions també puc dir que, com és de raó, estan apuntades ses que van acompanyades de crònica, però amb tot i això també en trobareu que van totes soles. Encara que volguéssim no sé si seria possible fer-ne sa llista completa degut an es canvis de responsables de s'Estol i no tenir un arxiu fixo per guardar tota sa nostra paperassa.

Lo que sí podem dir amb tota veritat és que, amb llistes o sense llistes, amb calendaris o sense calendaris, s'Estol Vidalba és es grup o des grups més vells i constants, i de volada més llarga de s'excursionisme mallorquí, més que sa mateixa "au fènix" aquell, *ocell fabulós que els antics consideraven únic i al qual atribuïen la meravellosa virtut de renéixer de les seves pròpies cendres.* Es nostro Estol és més que aquest ocell que per renéixer abans havia de morir, es nostro Estol, gràcies a Déu, s'ha anat regenerant, no ha mort mai, més tost ha fet cria (vegeu epíleg) i fa un cap ben viu, i que sia per molts d'anys. "I al cel mos vegem tots plegats. Amén".

EPÍLEG

Benvolguda/gut lectora/tor :

Si has llegit o al manco fullejat les pàgines d'aquest llibre t'hauràs donat compte de que es tracta d'un llibre d'excursionisme que narra les peripècies d'una catefa d'esperitats als quals no els va bé fer quatre passes pel Born de Ciutat, o, en tot cas, pel bosquet de Bellver. Ca! *Lo nostro*, com solia dir el senyor Canyelles, don Grabiell, són les Grans Rutes, les singladures sense sendera, els passos més arriscats, les costes més empinades, les altures més rabioses.

Que no ens vénguin amb pasejadetes de panfonteta que pareixen la passejadeta de la costura, el Dia de les Verges. Noltros, quan ens hi posam, hem d'arribar fins a l'enfront, mal sigui amb la llengua defora. Tant ens és d'estiu com d'hivern, de dia com de nit, per amunt com per avall. *¡Sempre per envant i mai per enrera, com deia el Pare Serra!*

L'excursionisme té una ètica, és tot un món nou; pel qui no l'ha practicat és una experiència inexplorada: surts de les zones poblades, llocs on la gent viu gairebé acaramullada, on casi no pots sentir-te com a persona a lloure, on et trobes esclafat per un caramull de maldecaps empipadors, de presses, de nervis, d'embulls, de bregues, de mentides i d'ambició; vius ofegat, aleshores, pujar a la muntanya és escapar-te del costum de cada dia, és un alliberament purificador, que te neteja per dedins, la cosa més beneficiosa que hi ha; i quan et trobes dins aqueix altre món et sents com un ser renovat.

L'acalorament que t'omple en aglapir la cresta d'una muntanya, l'alegria pregonada d'haver-li guanyat les messions, quan potser qualche estona has estat a punt de fer flaca, t'eixampla els

pits, alenes fondo i el cor s'esponja. Dins aqueix ambient se crea una solidaritat especial, una casta d'amistat diferent a la que sorgeix dins altres ambients o circumstàncies, una sintonia peculiar, i no només amb l'estol, sinó també amb qualssevol altres excursionistes desconeguts. A la muntanya et dones compte d'una quantitat de fenòmens naturals, d'una grandesa que no t'humilia, que no t'aclapara, sinó que es deixa contemplar i assaborir.

Ens diuen L'ESTOL VIDALBA. És un nom que ens posà un Mestre de les Sagrades Escripures, un *rabí* o *rabino*, com diuen els jueus. La nostra història és llarga... llarga... L'Estol ja és més vell que es pastar. Els fundadors foren quatre xitxarel·los que ara ja van peu rossec, peu rossec, però encara amb gallardia i ben estirats.

Han passat trenta-cinc anys i l'Estol ha fet moltes llegües, però encara no ha penjat el gaiato ni s'ha descarregat la motxilla. De la mateixa soca de l'Estol han brostat noves branques, S'Esqueix, Es Vidaubet, Es Vidaubó, Es Titines... Els fills ja comencen a tornar grans i, si Déu vol, amb el temps i palla d'ordi, vendran els néts i els renéts, i hala! gent a recórrer món! *anant per los boscatges, per munts e per plans, per erms e per poblats, e per prínceps, e per castells, e per ciutats, a meravellar-se de les meravelles qui són en lo món*, com aquell Fèlix del Llibre de les Meravelles de Ramon Llull.

La història ja és llarga i l'Estol ja té moltes coses que contar. Però no passeu ànsia, que totes queden ben enregistrades. Dins l'Estol va sorgir, ja des dels temps primordials, un element singular i un tant misteriós, un poc mújol i taciturn, que hi és com si no hi fos i -perdonau la irreverència- que és, un poc i d'enfora, com Déu nostre Senyor, que està pertot, pertot, però no el veim penlloc, penlloc. Aquest ser misteriós que ho veu tot, com si no veiés res, i ho sent tot, com si no sentís res, sembla que porta incorporats dins el cap, dins el pit, o dins el ventre -no se sap- una llibreta i un bolígraf *virtuals* que, per lo vist, registren tot quant passa.

Aquest element tan original l'anomenen *cronista*, i si voleu saber el seu ofici, obriu el Diccionari Català-Valencià -Balear d'Alcover-Moll: *Cronista: Autor de cròniques*. Crònica: 1. *Recull de fets històrics, narrats per orde cronològic*. 2. *Allò que es conta sobre persones o coses*. 3. *Conjunt de notícies malèvoles sobre la vida privada d'algú*.

Si després d'una excursió vos demanen: *Com ha anat?* Possiblement contestareu: *Bé, com totes*. Si vos insisteixen: *Hi ha hagut res de nou?* Segurament direu: *No, no, tot com sempre*. I si encara vos demanen: *Que hi havia en Joan Firella?* Després de pensar-ho un poc, potser que digueu: *No t'ho puc dir; no me n'he temut. Fa sempre tan poc renou...*

Ai si? Esperau quinze dies. El cronista haurà agafat el material de la virtual plagueta, escrit amb el virtual bolígraf i ho haurà pastat ben pastat, hi haurà posat un raiget de vinagre, dues gotes de llimona, un polset de pebre coent i una grapada generosa de sal. A la pròxima excursió en Joan Firella traurà de dins la motxilla el pastís i vos entimarà una crònica de pinyol vermell de l'excursió passada, i pensareu: *Sí que hi era en Joan Firella! i sí que en passaren de coses dignes d'enregistrar!*

Doncs bé. Ara ja podeu saber què és aquest llibre que acabau de llegir, o de fullejar; o que heu començat a llegir, ara mateix, començant per allà on comencen les persones impacients: el quart volum de *Cròniques de l'Estol Vidalba*, que va des del 26 de setembre de 1988 al gener de l'any 2002.

Josep Estelrich i Costa

TAULA

Any 1988

Com si fos un pròleg.	5
26 de setembre: Santuari de Bonany.	7
10 d'octubre: Font des Pi-Galatzó-Ses Fonts-Font des Pi.	7
24 d'octubre: Sa Vall-Estany de ses Gambes- Platja des Caragol-Cala En Tugores-Es Carbó-Sa Vall.	8
7 de novembre: Comasema-Serra de sa Rateta- Font des Broll-Comasema.	8
27 de novembre: Lluçmajor-Camí de Gràcia-Gràcia- Cova des Migdia-Cura-Randa.	8
5 de desembre: Font Subauma-Coma de Na Rius.	11
19 de desembre: Alaró-Ses Artigues-Pas de s'Escaleta- Talaia de Cals Reis-Es Rafal-Alaró.	13

Any 1989

2 de gener: Puig Tomir per boldrons.	14
16 de gener: Coll de Sóller-Pas d'En Topa- Carretera de sa Telefònica-Coll de Sóller.	
XVIII aniversari.	15
Discurs del cronista.	19
Poesia d'En Pere Orpí.	21
30 de gener: Solleric-Puig d'Amós-Solleric.	22
13 de febrer: Consolació de Sant Joan- Pou de sa Baronia-Ses Roques-Es Revellar- Puig de Sant Nofre-Camí de Son Baró-Sant Joan.	23

27 de febrer: Sa Granja-Camí des Correu- Puntals de Planícia-Son Vic-Sa Granja.	24
13 de Març: Valldemossa-Sa Comuna-Font des Verger- Mola de Son Pacs-Son Cabaspre.	24
29 de març: Sóller-Puig des Moro-Sóller.	25
Mitjan setembre: Inici de curs. Molins de Llinars- U Paraigo-Vall de Ternelles.	27
6 de novembre: Ermita de Betlem.	29
Discurs d'En Tomeu Salvà.	30

Any 1990

15 de gener: Lluc-Albarca-Son Colomí-Albarca- Font Sorda-Esorca. XIX aniversari.	31
Poesia d'En Pere Orpí.	35
29 de gener: El Pal de Formentor.	37
18 de juny: Deià-Cala de Deià-Llucalcari-Ben d'Avall- Costera fins al far del Port de Sóller-Port de Sóller.	38
29 d'octubre: El Bosc Animat. Esporles-Son Vic- Ca'N Poma-Mola de Planícia-S'Arbassar-Banyalbufar.	39
29 d'octubre: Glosa d'En Pere Orpí.	44
12 de novembre: Es Rutló-Sa Font Nova.	44
26 de novembre: La Trapa.	46
10 de dseembre: Sa Bombarda-Mola de Son Pacs.	49
17 de desembre. Bec de Ferrutx.	51

Any 1991

7 de gener: Voltants des puig d'En Fumet (Felanitx). XX aniversari.	53
Poesia d'En Pere Orpí. 57	
18 de febrer: Penya des Corb-Sa Bandera- Sa Mola (Son Macià).	61

4 de març: Puig Gros-Penya Bosca (Santanyí).	63
13 de maig: Puig de sa Moneda-Port des Canonge- Son Bunyola.	66
27 de maig: Cala Barques-Cala Castell pel Pas des Pescadors.	68
10 de juny: Cales de Migjorn : Colònia de Sant Jordi- Platja des Carbó-Punta Negra-Es Caragol-Cap de Ses Salines.	71
25-26 d'agost: Nit de lluna plena-Sortida de sol. Trobada a Cala Sant Vicenç.	73
2 de desembre: Homenatge al P. Rafel . Puig d'En Galileu-Lluc.	75

Any 1992

13 de gener: Puig de s'Escolà-Santuari de Gràcia. XXI aniversari . Poesia d'En Pere Orpí.	75
7 de desembre: Puig d'Inca.	78

Any 1993

11 de gener: Petra. XXII aniversari . Discurs del cronista.	80
Gloses d'En Tià Llinàs, "Garriguer".	82
Glosa de Mn. Toni Gili.	83
Romanç d'En Pere Orpí.	83
"L'excursionisme, escola de vida". Mn. Josep Estelrich.	85
22 de març: Puig Gros de Ternelles. (Ternelles-La Cel·la- Coll dels Coloms-Coll de la Roteta-Pla de les Mates Velles).	87
27 de desembre: S'Argentó.	87

Any 1994

10 de gener: Cap Fabioler. XXIII aniversari . Poesia d'En Pere Orpí.	88
2 de maig: Volta a la Vall de Sóller.	89

Any 1995

24 d'abril: Racó d'En Barona-Puig des Teix-Pas des Pi-Porxo d'En Jesús.

(Festa del 85è aniversari d'En Jesús Martín). 91

24 de setembre: Camí Vell de Caimari a Lluç.

(Homenatge a Joan J. Torrens Artal). 92

Any 1996

22 de gener:

Lluç. Festa del XXV aniversari de l'Estol Vidalba. 92

A partir d'aquesta plana trobareu tot el que fa al cas de la nostra gran festa: carta d'invitació, reunió preparatòria, càntics de la missa, oracions, sermó, discursos, gloses, poesia, cròniques del "Diario de Mallorca"...

Fastos de l'Estol Vidalba. (1971-1990). 117

19 de febrer: Sant Salvador de Felanitx. (El Calvari o Puig des Call-Son Quelles-Sant Salvador-Son Dur-hi-Son Suau-Felanitx). 120

25 de novembre: Galatzonada i mitja. 121

16 de desembre: Volta al Puig Roig. 128

30 de desembre: Puig de Maria de Pollença. 128

Any 1997

13 de gener: Crestatx i Biniatró. **XXVI aniversari.**

Gloses d'En Joan Fiol. 128

Discurs del cronista. 129

Any 1998

26 de gener: Talaiot de Son Fornés-Campanar des Moro-Coves de Na Cotona. **XXVII aniversari.** Discurs del cronista. 132

Any 1999

10 de gener: presentació del Cantoral Nou.	135
25 de gener: Sant Joan-Bonany-Sant Joan. XXVIII aniversari. Discurs del cronista.	139
Poesia d'En Pere Orpí.	143
8 de març: Sineu-Llubí. Reivindicació del tren. Poesia de Mn. Llorenç Galmés i Juan.	144
28 de juny: Puig Major. Noces d'or del P. Barceló.	147

Any 2000

17 de gener: Artà. Festa de Sant Antoni. XXIX aniversari. Discurs del cronista.	148
--	-----

Any 2001

22 de gener: Excursió cultural (no record on anàrem; dinàrem a Santa Llúcia. XXX aniversari. Discurs del cronista.	150
---	-----

Any 2002

14 de gener: Pina-Ruberts-Comuna de Lloret. XXXI aniversari. Discurs del cronista.	152
--	-----

Afegitons:

El Beat Ramon i l'Orde de Cavalleria.	157
Coll de sa Bataia-Font de s'Ermita-Alcanella- Alcanelleta-Ses Figueroles.	158
Romani.	160
Escoli.	161
Epíleg.	163
Taula.	167
	171

**Porreres, 25 de gener de 2006,
festa de la conversió del nostre Patró,
el gloriós Beat Ramon Llull,
que *tot l'ample del món corria,*
trescant el món envellia,
*mes lo seu cor no envelleix.***

LAUS DEO VIRGINIQUE MATRI

